

LÁNG ZSOLT
A szomszéd nő

LÁNG ZSOLT
A szomszéd nő

© Láng Zsolt, 2003

A könyv megjelenését támogatta
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a
Nemzeti Kulturális Alapprogram.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

LÁNG ZSOLT

A szomszéd nő / Láng Zsolt. – Kolozsvár [Cluj-Napoca]:

Koinónia, 2003

ISBN 973 8022 73 8

821.511.141(498)-32

Az idólátó

Gyermekded ötlet, amikor az író azzal áll elő, hogy rejtélyes kézirat jutott a birtokába, és elérkezettnek látja az időt, hogy a nyilvánosság elé lépjen vele. Most mégis előhozakodom a magaméval... Aki idegenkedik az ilyesmitől, hát, ne olvassa el. Nem fogom bizonygatni, hogy nem én írtam. Nem én írtam. Döntésemben két különböző természetű dolog befolyásolt. Túl erős volt bennem a nosztalgia... Aki járt már a bécsi Strudlhoflépcsőnél a petúniáktól illatozó júniusi éjszakában, és alkalma volt szóba elegyedni egy homályba burkolózó ismeretlennel, gondolom, hasonlóképp cselekedne.

„Anyám, a dárisi Meropé volt, akinek népe különleges tiszteletben részesítette Mnemosynét, az Emlékezet istennőjét. Anyám maga is az istennőtől kapta második nevét, mint sokan honának leányai közül. Ha sírtam, ölbe kapott, és puha hasához szorított. Idős asszony lévén, emlői elaszottak már, ezért mézbe mártogatott ujját szopogatva aludtam el. Legszebb meséi Mnemosyné lányairól szóltak, a Múzsákról, akiknek megvolt az adományuk, hogy a Feledés édes dalaival vigasztalják a gyászolókat.

Apám, Polybos király palotájában a tengerről érkező idegenek miatt örökös volt a nyüzsgés. Gazdag város volt Korinthos, a tenger többnyire nyugodt, a széljárás kedvező, senkinek nem kellett vesztegelnie; a kocsmákból hiányoztak az ingerült, morózus tengerészek, akiknek már se pénzük, se reményük, hogy valaha is vízre szállhatnak. A kocsmai viadalok arra szorítkoztak, hogy a hangoskodók eldöntsék, kicsoda a legjobb mesélő. Én szájtátva hallgattam a történeteket. Anyám azt mondta: életünk száma megsokszorozódik, ha megismerkedünk mások életével.

A legyőzhetetlen lantostól, Daphnostól hallottam Laios királyról is: miként rabolta el, hogyan tartotta nőként maga mellett, és kergette öngyilkosságba Pelops fiát, az ifjú Kryssiphost, nem félve Héra istennő bosszújától sem. Korinthosban mindenki irigyelte azt, aki ezeken a viadalokon elnémította vetélytársait.

Később én is versenyre keltem, és győzelmeim emlékét életem későbbi gyötrelmei sem tudták elhalványítani. Egyik legfényesebb diadalomat akkor arattam, amikor egy Biótiából jött hírneves mesélőt, immár kifogyva valamennyi regémből, végül úgy sikerült legyűrnöm, hogy előadtam éjszakai álmomat, a maga valódi borzalmaival. A kocsmá népe megélt, de a biótiái azt kiáltotta, ilyen rege nem létezik, ezt én találtam ki. Arcul csaptam. Nem merte a király fiát megütni, vagy másképp vélt fájódban megsebezni: azt sziszegte, te fattyú!, majd a többiek felé fordulva, gúnyosan kifejtette, nem kellett volna viadalra kelnie velem, mert az efféle fattyúpalánták nem ismerik a tisztességet. Elöntött a düh, kirántottam törömet, és ha apám emberei nem fognak le, bizonyára elmetszem a nyakát. Apám, amikor fülébe jutott a dolog, elkomorult, fel-alá járkálva, hosszan ecsetelte, mennyire nem illik hozzám az ilyen viselkedés.

Bocsánatot kértem tőle, mire békével elengedett. De a dolog nem hagyott nyugodni. Kétség ébredt bennem: vajon nem azért lettem annyira dühös, mert naponta szembekerülök magam is a mély és széles szakadékkal, amely apám s köztem tátong: én a legkisebb dologra is fölpaprikázodom, ő mindig hűvös és megfontolt marad.

Kíséret nélkül Delphoiba indultam, jóllehet esőre fordult az idő. Nem búcsúztam sem apámtól, sem anyámtól. Nem sejtettem, hogy többé nem látom őket. A mindentudó Apolló istenhez fohászkoztam az igazságért. Amit hallottam, lesújtott. Apám

gyilkosa leszek, és anyámmal fogok együtt hálni, szólta a jövőndölő.

Életem egyik pillanatról a másikra megváltozott. Miért e fenegető jóslat? Miért épp engem sújt? Mit tegyek? Szívembe markolt az elhatározás, többé nem láthatom szüleimet! Iszonyú volt a gondolata is annak, hogy apámat egy újból fellobbanó dühkitörésemben megölhetem, de még ennél is hátborzongatóbb, hogy öreg, jószágos anyám gyalázatos megbecstelenítője leszek.

Három alakja és három neve van a Sors istenének: Fonó, Kiosztó és Elháríthatatlan. Még Zeusnak, a legnagyobbnak sincs hatalma rajta. Csakhogy Zeus és a többi isten sorstalan, mert élete örök. Talán az örök élet kelyhéből kellene kortyolni... De Iasont, aki ezt megtette, az örök haldoklás kínjaival büntették! Zeus Zeus marad fában, sasban vagy szőlővenyigében, de egyetlen halandó sem tudja magát felismerni testének szétszóródó anyagában, a porban és a sárban, vagy a testéből táplálkozó gyomok levelében.

Így tépelődtem magamban a sors elkerülhetetlenségéről, miközben lábam egyre messzebb vitt hazámtól. A jóslat megrontotta boldogságomat, és tudtam, ameddig fennáll, sem én, sem apám, sem anyám nem élhetünk boldogságban, mi több, az egész világ, a csillagoktól az alvilág mélységes mélyéig, a legtágasabb kozmosz is boldogtalan lesz.

Talán a bennem hánykolódó gondolatok miatt nem vettem észre: bent járok egy szűk hegyszorosban, szemből pedig hintó közeledik. Indokolt lett volna, hogy visszaforduljak, utat engedve a menetnek, de háborgó indulataim alig várták, hogy sisteregve kitörjenek belőlem. Megvetett lábbal jeleztem, nincs szándékomban félreállni. Olaj volt a tűzre, hogy az utas odakiáltotta

nekem: Térj ki, te fattyú! A hintó ablakához ugrottam, követelve, ismétlje meg, minek nevezett. Válasz helyett botjával istenesen kupán vágott. Dühtől elvakulva, az ablakon keresztül rántottam ki üléséről, és még ott, félig-meddig a levegőben tartva beleharaptam karjába. Nyekkenni sem volt ideje. Akkorát lódítottam rajta, hogy rámrohanó kísérői közül kettőt levert lábáról, és magával sodorta őket a szakadékba. A harmadik szolga, látva őrjöngésemet, sarkon fordult, és futásnak eredt.

Némiképp lecsillapodva, jó két óra gyaloglás után érkeztem fel a tetőre. Lentről, a völgyből kakaskukorékolás hallatszott. Éreztem, életemben valami egészen más kezdődik. Szólalj meg ismét!, kiáltottam, és erre újra felharsant a kukorékolás. Azt is előre megéreztem, hogy hamarosan emberek érkeznek hozzám. És valóban, négyes csoport bukkant fel, lassú léptekkel közeledtek az emelkedőn felfelé.

Olyan alázattal sorakoztak elé, mintha földre szállt isten volnék. Mi járatban?, kérdeztem tőlük. Sírni kezdtek. A Fojtogató pusztítja a várost. A legdélcegebb ifjak mind odavesztek. Most épp Tekhoson, Kreon legkisebb fián a sor. Még csak tizenkét éves. Haimónt, a bátyját, Théba sudár liliomszálát már felfalta a szörny. És van egyéb baj is: királyukra rablók támadtak, és kegyetlenül meggyilkolták, vezető nélkül maradt a nép. El fog pusztulni a város. Az anyák nem akarnak többé gyereket szülni. Nincs remény... És zokogtak, férfihöz méltatlan könnyekkel.

Ne sírjatok, én majd megvívok a Szörnnyel, nyugtattam meg őket. Lábamhoz borultak, és hálálkodni kezdtek, de én intettem, térjenek haza.

Ha figyelemmel követitek szavaimat, emlékeztek, esős időszakban indultam el Delphoiba. Napokig esett. De ahogy a lép-csőkön, amelyeket Kadmos népe vájt a sziklákba, midőn Kadmos még élvezte az istenek bizalmát, és nem az Alvilágba,

hanem az égbe készülődött, elindultam a hegytetőre, a felhők mögül előbukkant a nap, és fénypázmája súlyosan hullott rám, aranyvértként. Így álltam a Fojtogató elé. Sfinx, ez volt a neve. Azt jövendölték, hogy tízezernegyvenhat évet él. Ez az idő most letelt; a négy legfényesebb csillag egyetlen pontban ragyogott az éjszakai égbolton: véget ért egy kozmikus esztendő. De ezt csak én tudtam.

»Van egy kétlábú a földön, és egy négylábú, ugyanazzal a szóval nevezett, és háromlábú is. Minden élőlény közül, a földön, a levegőben és a tengerben, egyedül ő változtatja az alakját. Akkor halad a leggyorsabban, amikor a legtöbb lábán jár.«

Gyermekkorom óta tudtam a választ. És már majdnem kimondtam. Ám mielőtt kevélyen belekiáltottam volna a Szörny ábrázatába, megtorpantam. Megéreztem, nem szabad elsietnem. Nem, nem az Ember! A Sfinx háta mögött, lent a messzeségben, kitarulkozó nőként hevert Théba városa, és engem hívott. A vég-sőkig fokozott feszültség megremegett a levegőben. Mindenki rám várt. Eljövetelemet sóvárogták hónapok óta. A város sistergett a vágytól, és utánam epekedett. Én vagyok a vágy enyhítője. Én vagyok a rend forrása. Én vagyok az, aki nevet ad életüknek. Tudtam már, mi a helyes válasz. Nevemet kell a Sfinxnek kimondanom; a nevet. Ahogyan a kocsmában szólítottak! (Szüleim Istenadományának hívtak, mert anyám szégyellni valónak tartotta a másikat.) Én voltam az a négylábú, aki fürge, mint a gyík, én voltam a kétlábú, dicső és délceg király, és én vagyok e somfabotos, görnyedt és vak koldus is, aki most szavakba önti történetét, mielőtt belépne az Alvilág lakói közé.

Bevallom, akkor a háromlábút másra értettem. Hím vesszőm dagadozni kezdett. A királyságra gondoltam, amely hamarosan rám száll, és a szépnek lefestett királynéra. Dagadtlábú. Oedipus. Jól hallottad, én vagyok az, Dagadtlábú! Ez volt a név,

aminek hallatán a Sfinx szeméből kivillant a fény, ő pedig, mint szikla, oldalra bukva zuhant a mélyben csillogó tengerbe. Théba megszabadult, én pedig a város királya lettem; egyben Iokasté, a megözvegyült királyné fáradhatatlan ágyasa.

Egymás után születtek a gyerekeink, mert a nász édes volt, mint a legédesebb méz, amelyet az Olympos lábainál nyíló zsályamezőkről gyűjtenek a méhek.

Midőn az íráshoz lassítva beszédemet, hűséges Antigonémnek tollba mondom leveletem, folyton kínoz valami. Hiába látom múlt és jövő titkait, mit érek vele! Szegény Antigoném, csak egyetlen nyelvet ismer... Ahogy bölcs szólásunk kérdezi: megértétek-e az oroszlánokat, ha képesek volnátok beszélni velük?

Görögül szólok tehát, az istenek szeszélyének kiszolgáltatott thébai nép nyelvén. Ami túlon túl az időhöz láncol. Ha egyszer valakinek kedve támadna, hogy más népek nyelvére fordítsa fogalmazványomat, azt tanácsolom, ha tud, szakadjon el saját korának nyelvétől. Szakadjon el az időtől. Régi mondásunk azt tartja, a folyó: víz és idő. Vegyük ki az időt belőle. Mert most nem folyóra, hanem tengerre van nagyobb szükségünk. Az ég kékjével egybeolvadó ősi tenger, amelynek mámorosan merülünk mélyébe, és olyan észrevétlenül oldódunk fel benne, mint ha vize testünk anyaga volna...

Tudósaink nagy része hajlott arra, hogy az esőtáplálta Aigypthos hordalékából előkotort kőtáblák ábráiban keresse a megvilágosodást. És volt, amikor közel jártak az igazsághoz. Ám nem a titok nyílt meg előttük, hanem másvalami. Mert az ábrák rakesztése során olyan jártasságra tettek szert, amely a tökély káprázatával jutalmazta őket, és végül megnyitotta előttük az utat a költészet birodalmába. Az idő kanyargó folyóiról a hatalmas tengerre jutottak. Egyetlen valóság érvényes: a költészet va-

lósága. Egyetlen dolog hivatott arra, hogy megértessen egymással embereket, akik más-más időben élnek: a költészet.

A szerelemről kell beszélnem, ezért torpantam meg. Vajon van-e elegendő bölcsesség és vakmerőség bennem? Nem véletlenül sorolják a szerelmes neve után: a Beavatott, a Filozófus, az Őrjengő, a Megszállott. Bár tudom, hűséges Antigoném szűz lelkét felkavarják szavaim, elétek kell rajzolnom Iokastét, szeméremtestének telt görbületét, örökké duzzadt és tejszagú emlőit, fonott kalács köldökét, remegő ajkait. Jártatok-e a szamárféjú Dionysos orgiáin, vagy a fiú-lány Oineus titkos összejövelein? Ha jártatok is, a bor és a mámorító gombák bódulata elhomályosítja emlékezeteteket. Bódulattal takarjátok el szemeteket. Mi nappal szerelmeskedtünk, éjszaka aludtunk. Tiszta tekintettel néztünk egymás szemébe, mert úgy tartottuk, bűneinket, miképpen testünket, felfedtük egymás előtt. Egyik regénk úgy meséli, hogy a Föld meg a Víz képtelen volt egyesülni. Végül addig-addig gyötörték egymást, míg tökéletlen nászukból egy torzszülött jött a világra, amelynek három feje van: elöl bikáé, hátul oroszláné, középen pedig istené, és úgy hívják: Idő. De az igazi torzszágot szívében viseli, úgy hívják: gyűlölet. A bosszú vezérli, hogy tönkretegyen minden szerelmet.

A Föld és a Víz sóvárogva leshette a mi nászunkat. Testünk úgy tapadt egymásra, hogy nem maradt rés közöttük. Lábujjaink pánsípján önfeledten daloltak Hythera bolondos lányai. Gyerekeink szépségét mindenki csodálta. Úgy tűnt, új rege íródik. Iokasté ajtókat tárt ki, midőn újra meg újra kimondta a nevemet. Hol Oineus voltam, aki az első szőlővenyigét hozta Aitolíába, hol Syleus, mielőtt agyonsújtja Herakles buzogánya, hol Kadmos, amikor a kígyókkal viaskodik, hol Meleagros, amint gyermekeit keresi. És én voltam Ikaros, a zuhanás pillanatában,

Thézeus, amikor átszúrja Skiron szívét, Iasón, amint kiokádja a sárkány. És én voltam a legnagyobb hős, Herakles. Tudtam minden pillanatban, ki vagyok.

De egy ajtó zárva maradt...

Történetemnek ez a része, ne higgyétek, hogy balzsam volna öreg szívemre. Bűnöm és gyötrelmeim forrása fakad itt... Bűnömé, de bölcsességemé is. Sok hellén város kocsmájában jártam bolyongásaim során, a regélőktől gyakran hallottam saját történetemet. És bár nevet nem fordítottak, eseményt ritkán módosítottak, a szerelemről alig szóltak, s ha mégis, üresen és dagályosan tették. A szerelem, ó ti tudatlanok, a szerelem, amit Iokastével felfakasztottunk: elmét és szívet megrázó állapot, amely valóságérzékelésével rémületet szül a földi halandókban, mert ha nem riasztaná el őket, maga volna a világ kioltója, és úgy teremtene egy örökkön fennmaradó új világot, hogy a régivel az elmúlást is eltemetné. Azt is mondhatom, a vezeklés indokolt...

Pestis ütötte fel fejét a városban, és a nép haragja a nép legostobább és legrongyosabb gyülekezetének képviselőjében megjelent palotám lépcsőin. Arcuk tenyérnyi volt a félelemtől és a gyűlöletből. Megijedtem, mert bennük magamra ismertem, vak és gátlástalan indulataimra. Kreont az istenekhez küldtem, és a balga hozta a hírt: meg kell találnunk Laios gyilkosát. Addig a Sfinxnél is vérszomjasabb Döghalál fojtogatja a várost. Az asszonyok nem szültek, mert a halál méhükben rohasztotta el magzatjukat.

Sebesen a végére járni! Nyomozni, vagyis megmutatni a népnek, mire képes az ész és a hatalom. Fellobbant bennem egy minden addiginál erősebb szenvedély, hogy kinyissam a zárva maradt ajtót: a múltét.

De előbb váratlanul a jövő lépett elé. A jövőmből: én ma-

gam. A közönséges tükrök a múltat mutatják: tükörképünk valójában múlt idejű arcunkkal néz reánk. De vannak mások, ezekenél sokkal kegyetlenebb, jövő idejű tükrök is... Ott állt előttem a vak koldus, a látnokok somfa botját markolva, és a szemembe mondta, hogy én vagyok az, akit keresek, én vagyok a gyilkos, és a bűnök mocsarában olyan mélyre süllyedtem, hogy senki nem bír kirántani onnan.

Nappal aludtam, éjszaka tépelődve járkáltam a palota kertjében. Az emlékezet birodalmában bolyongtam. Beláthatatlan volt ez a birodalom, és percről-percre tágasabb, mert miközben a csillagos ég alatt kutattam a múltamat, minden lépésem a következő léptem emléke lett.

Egyik reggel hírnök érkezett Korinthosból: apád halott, közölte velem. Beszámoltam neki a jóslatról: míg anyám él, nem térhetek haza. Ó, igen, efféle szörnyűségek megesnek, mondta a hírnök. Az ember bortól megrészezedve gyűlöletes dolgokra ragdatja magát. De ez esetben nincs mitől tartanod. Anyádnak nem vagy édes gyermeke. Előtted áll az igazságszájú tanú: én vittelek neki, amikor még pár napos csecsemő voltál...

A te fiad vagyok?

Ne higgy ilyen arcátlannak... Egy pásztortól kaptalak. Laios pásztorától. Ő hozott föl Kitharion hegyére, amikor...

Egyetlen láncszemre volt szükség. A koronatanúért küldettem, Laios pásztoráért. Hozátok elém, de azonnal!

Elég ebből!, kiáltotta Iokasté, és elszaladt. Azt hittem, gőgje tombol, királyi gőgje, amiért egy fattyú ágyasa lett. Megvettem érte, miközben bánkódtam is. Aztán hozták a pásztort, aki vonakodva állt elém. Igaz-e, ami ez az ember állít? Mondd, igaz-e? Torkának estem, fojtogatni kezdtem: beszélj, parancsolom, hogy beszélj!

Bűntelennek hittem magam. Azt hittem, mindent kiterítettem a napvilágra, egyetlen szó, egyetlen gondolat, egyetlen borzasztó vagy hívságos tett, egyetlen mozdulat, a vágy egyetlen hulláma nem maradt rejtve. De a múltat az emlékek végtelen nyelve sem képes leírni. Csakis sorsunkban válik láthatóvá. Mert a múlt úgy sugarazza át életünket, ahogy mágneskő az ércet.

Amikor berohantam Iokasté után a palotába, sejtettem, feltárl az utolsó ajtó is. Rettegve léptem be ágyasházunkba. Iokasté vértócsában hevert széles ágyunk előtt. Halott volt. Ölembem emeltem, mintha gyermekem volna. Súlyos, termékeny teste most könnyű volt, mint delfinek partra vetett, kiszáradt teteme. Tavasz földillata megmaradt, és feltartóztathatatlanul áradt belőle. Behunytam szememet, és soha többé nem akartam kinyitni. Soha többé!

Iokasté felpattintotta az utolsó ajtót. Megtudtam igazi nevemet. Ezt a nevet még soha senki nem mondta ki, jóllehet születésemről létezett: a Vesztés; másképpen mondva: a Halandó.

Miután Iokastét eltemettük, Kreon lett a király. A jóslatnak be kellett teljesednie: száműzött lettem. Kreon megengedte, hogy Antigoné vezessen bolyongásaimon.

Áthajóztam a tengereken, Afrika és Ázsia népei között tévelyegtem. Találkoztam egy királlyal, aki ugyanolyan szerencsétlen volt, mint én, és története hasonlított az enyémmre. Éltem egy nép között, az önmagukat pharsidoknak nevező emberek városában; ők is szüntelenül vártak valakit, aki megszabadítja őket a Szörnytől. Azt terjesztették, hogy aki eljön, a jövőből érkezik, ezért képes lesz arra, hogy megoldja az idő talányát...

Egyik este kikötöttünk a városban, amelyet Amrnak hívtak az otlakók; alig időztünk néhány órányit, a város szennyes utcáin

kóborolva élelem után kutattunk, amikor értünk jött néhány fegyveres, és elvezetett egy hatalmas palotába.

Betereltek egy terembe, és odaállítottak valaki elé, aki magasan ült előttem. Azt kérdezte (ha figyeltetek, talán most meglepődtök), azt kérdezte, tudom-e, hol keresse a gyilkost? Mert addig bűnhődnie kell népének, amíg meg nem találja.

Ebben a pillanatban megtudtam, az istenek könnyörülettel vannak irántam, és hamarosan szenvedéseim is véget érnek, miként minden ezen a földön.

Vágytam rá, hogy megpihenhessek. A városok szennye, az emberek durvasága, ostobasága, a férfiak és a nők állati viselkedése, a reménytelenség és a kiábrándultság gyötrelmesebb tud lenni, mint a kínok őrijítő örvénylése.

Zeus megadta mennydörgésével az első jelet. Úgy dörgött, mint szünni nem akaró zivatar idején. Hamarosan felkelek innen, és elindulok az Eumenisek ligetébe, hogy a Lélek Vezetőjét követve, átjussak az Alvilágba. Mindent láttam, ami látszat, és ami látva elenyészik.

Történetemet újra meg újra elmesélik. Emlékezzetek rám. Ha nem emlékeztek, akkor is veletek leszek.”

A kézirat eredetije barna borítójú, közönséges iskolásfüzetben olvasható, angolul. A magyarítás során jócskán átírtam... (Itt jegyzem meg, hogy a tulajdonnevek átírásánál, főképp a nevek később szóba kerülő szerepe miatt, a régiesebb és az angolhoz közelebb álló latinus írásmódot használtam.) A szerző maga is elég bizonytalan volt. Az eredeti szöveg utólag áthúzott mottóval kezdődik. „No longer shall it be so. For their Sfinx / We have found an Oedípus, doth solve the links / Of chayn'd mysterious emblemes, holy rites, / Close riddles other darkenesse. Dr. Freud's he.” A mottó forráshelye gondosan megjelölve, kikeres-

hettem az eredetit: Athanasius Kircher, 17. századi tudós *Oedipus Aegyptiacus* című nevezetes könyvének angol nyelvű ajánlásából való (tizenhét nyelven ajánlja művét Ferdinánd császárnak, köztük magyarul is). Annyi a különbség, hogy a Kircher féle eredetiben dr. Freud helyett dr. Kircher saját neve áll (elvégre ő volt az, aki megfejteni vélte a titokzatos egyiptomi jeleket).

A névcseré, vagyis Sigmund Freud megidézése sok mindent elárul a kézirat keletkezésének körülményeiről. Szerzője alkalmasint elhívatott freudista volt... Ám végül miért vetette el mégis a mottót?

Talán rájött arra, hogy Freud sokkal termékenyebben benne van a mondatokban, semhogy szükség volna efféle nyomatékra. Könnyen ellenőrizhető, hogy az itt elmesélt történet a Szophoklész-verziót tekinti alapnak. Freud is ehhez a drámához kötötte felfedezését. A szövegről az is kimutatható, hogy a történet elbeszélője a cselekményhez fűzött kommentárjaiban ugyancsak Freud elméletéhez igazodik: a tudatalattink a múlt hiteles krónikája, mert manipulálhatatlanul őrzí a múlt minden eseményét, és nehezen megfejthető impulzusokkal befolyásolja döntéseinket, vezérli cselekedeteinket, alakítja érzelmeinket, irányítja életünket.

Freud, megengedhető költői túlzással fogalmazva, a tudatalatti működésének szakavatott leírását látta a Szophoklész-tragédiában: a sors kényszerítő hatalmának mibenlétét, a múlt és a jövő összefüggéseinek pontos megfogalmazását fedezte fel benne. Az idő tiszta képletét. És talán ez a másik oka a mottó elhagyásának. Az a szerzői szándék, hogy a Freud névvel szorosabban összeforrott Oidipusz-komplexus általános tézisei helyett „az idő-formulára” irányítsa a figyelmet.

A kusza, rosszul olvasható betoldásokra most nem térek ki külön-külön. Ám egy sajátos természetű javítást nem hallgathatok

el. A szereplők nevét a kéziratban vastos fekete vonallal áthúzták, mind egy szálig. Fölbük nyomtatott betűkkel beírták a klasszikus tragédiából jól ismert neveket. Itt-ott azonban kivehető, mit húztak át: bármilyen meglepő, Oedipus történetét először ősi sinto istennevekkel mesélték el: Amateraszuval, Nobukóval és O-Tamival, a sinto mítoszvilág ismert hőseivel. (Áthúzták..., azért használtam a többes számot, mert a kézírás alapján eldönthetetlen, hogy az eredeti szerző és az átjavító vajon egyazon személy volna-e.)

Kísértést éreztem, hogy visszaállítsam az eredetileg használt sinto-neveket. Talán sokkal egyetemesebbé válna a történet, gondoltam. Ám szerencsére megsejtettem, mire valók a javítások. Érteni vélem, mi volt az indok. A kézirat szerzője (feltételezzük, hogy mégiscsak ő volt a javítások végrehajtója is) ugyanazt gondolhatta, mint amit Freud is: nem más, hanem éppenséggel az Oedipus-tragédia őrzi az idő képletét. Ezt kívánta tudtunkra adni, ezért is óvakodott másfelé terelni figyelmünket. Hiszen amennyiben ősi japán környezetbe helyezi, kiemeli ugyan a történet egyetemességét, ám mégiscsak elhalványítja az eredeti szándékot: múlt, jelen, jövő természetének leírását.

Oedipus megrendítő sorsát természetesen bárki szimbólummá emelheti. Története rávehet bármely közösséget arra, hogy múltjával szembenézzen. De nem a nép emlékezik, hanem Oedipus.

Oedipus története akkor záródik, amikor Tézeusz elkíséri őt az Erünniszek, más néven a Jóakarók ligetébe, és átadja Hermésznek, a Lélek Vezetőjének.

A görögök szerint az Alvilág lakója akkor maradhatott meg a földi halandók emlékezetében, ha az Alvilágba érkezvén, Mnemoszüné, az Emlékezet forrásából ivott. Aki visszaemlékszik saját magára, életben tartja a róla való emlékeztést is, amely-

ben tovább él. Ebben a pontosan feltárt viszonyban kapcsolódik össze egyéni és kollektív emlékezet.

Végül megnevezem, mi volt a másik oka annak, hogy a „talált-kézirat” fáradtnak tartott ötletét nem vetettem el. Oedipus sorsát egyes szám első személyben mesélik el nekünk. Ki az, aki mesél? Oedipus. Igen, ő mesél, jelen időben. Oedipus, a Halhatatlan. Mi más volna ez, mint a legteljesebb emlékezés?! A múlt jelenné tétele. Mindazonáltal olyan formában, amely mégiscsak egyetlen lehetőséget mutat, vagyis mint eljövendő létezik.

Ólomkatonák

Valahányszor ablakomhoz léptem, mintha távolról lesett volna, odaröppent sánta gerlém, és ide-oda bicegve a kocogó bádagon, türelmetlenül várta, hogy kenyérmorzsát szórjak elé. Szegény, elárvult gerlice, észre sem vettem! A strand előtti tér csupán kőhajításnyira, a bodzabokrok között magas sátor sárgállott, azon túl pedig... Még a csukott ablakon keresztül is hallottam a pöfögő, fulladozó masinát, ahogy a ballont csévéli. Gerlém ijedten megmegrébbentette szárnyait, társai egyszerre röppentek el a tetőről. Nem tudták megszokni a hatalmas, ismeretlen madárként felemelkedő légballont, az aljában libegő deszkafenekű kosárral, amelyben három utas szállt fölfelé, a földön maradt segédjét hangtölcséren át irányító pilóta, Kárpáti Jenő kíséretében.

Ha esett, az ázott ballon vad, mámorító illata a kerti bazsalikomon is diadalmaskodott. Kitértam ablakomat, és nagyokat szippantottam a levegőből. Nyitott ablakkal aludtam. Azaz, de-hogy aludtam! Hallgattam Kárpáti érces vezényszavait, amelyek úgy pattogtak a visszhangzó éjszakában, mint színes üveggolyók. Állj! Lassan ereszd! Akassz! Vissza! Indulj! Az éjszakai ballonozás, jóllehet három pengőbe került, nagyon kedvelt volt; a nemrég kiterjesztett utcai világítás festői nyakéke, az ég alján derengő sápadt sáv, amit a távoli főváros mesés fényeivel azonosítottak, nem is beszélve a csillagos ég csalóka, mégis mámorító közelségéről igazi kalandot kínált a kisvárosi unalomból kiemelkedni vágyók számára. Menny és pokol, hallottam az ablakom alatt hazafelé andalgó utasoktól. Éjfél utánig is eltartott a műsor. Azután csend lett. A nyári est hűvöse úgy libbent be az ablakon, mint nesztelen tolvaj; kezét, fejet, testet képzeltem neki, és a kinti gázlámpák vibráló fényében megrajzoltam arcvonásait is. Szép

volt és tökéletes, mégis féltem tőle. Magamra rántottam a takarót, vacogtam alatta. Ne, ne közeledj, suttogtam, miközben a lehető legkisebbre igyekeztem összekucorodni, és visszatartottam a levegőt. Beleszédültem a rettegésbe, elkábultam a szemem előtt cikázó fényes villámoktól. Aztán elöntött a verejték, és már nem maradt merszem képzelegni...

Mintha a ballon vonzotta volna őket, milliónyi bogár lepte el a várost. Nem nyithattam ki az ablakot, csak nappal. A bogarak nagy, fekete teste két parányi ballomból volt összeragasztva. Ha valaminek nekicsapódva földre pattantak, rémülten körbeforogtak, majd esetlenül nyitogatva szárnyaikat, igyekeztek tovaszállni a fény felé. Békések voltak, mindazonáltal csíptek, ha bekerültek a ruha alá.

Apám éjjél körül éjjeliszekrényére kirakta felhúzott pisztolyát, aztán mély álomba merült. Azt hitte, éberem alszik, de ágyúdőrgésre sem riadt volna fel.

Amióta kinőtt hónaljamban a szőr, állandóan szagolgattam, mintha virág volna. Utáltam már ezt csinálni. Egész este a szőrököt vagdostam, körömvágóval szálanként a tövénél. Reggel papírba csomagoltam, és elástam a kertben. Nem akartam, hogy apám észrevegyen, ezért nem vittem magammal ásót, hanem karóval fúrtam lyukat, abba gyömöszöltem bele a kicsi csomagot. Apám mégis felfedezett ablakából, megkérdezte, mit csináltam.

Semmit, vontam meg a vállamat.

Bolond vagy, mint anyád, felelte durván.

Nem volt bolond.

De az volt, felnőtt fejjel is a mesékben élt.

Te is ott élsz, és magadban beszélsz egész nap.

Szemében meggyült a könny, de valahogy nem tudott kibugygyanni. Valami nagyon fájdalmasat akartam mondani. Azért halt meg, hogy megszabaduljon tőled!

Nem válaszolt, de maradhattam szobájában, és a csata végén segíthettem eljárszani a feltámadást, amikor az utolsó ítéletet hirdető angyalfigurák trombitálva körülöpködik a terepasztalt, a sírok megnyílnak, és az ólomkatonák ismét csatasorba állnak.

Menj el Erzsikéért, mondta apám váratlanul. Erzsike a régi szakácsnénk volt, ő sütötte a legjobb vargabélest a városban, és apám, ha kiszemelt valakit, és meghívta ebédre, őt fogadta fel, mert bennem nem bízott. Utáltam ezeket a készülődéseket.

Korán jött a húsvét, még javában havazott, a pünkösöd pedig az üstökös izgalmában telt el, elmaradt a tavaszi nagytakarítás. Por szitált a csillárról. Hamarosan itt a világvége, valódi angyalok szállnak le a mennyből, levetik a gonoszt a világ trónjáról, és pecsétet ütnek rá! Elengedtem fülem mellett apám parancsait.

Egész délelőtt idegen szemekkel bámultam magamra. Közel hajoltam a tükörhöz. Ajkaim teltek, de vonaluk egyszerű, cikornyától mentes. A szememmel jól illenek egymáshoz, arcomnak ravaszka és mégis nyílt tekintet kölcsönöznek. Orrom túl nagy és ferde. Sokszor a párnámba préseltem, úgy aludtam el, hogy ne nőjön tovább. A hajammal sem lehetek elégedett, vékonyszálú, könnyen zsírosodó. Hiába mosakodom gyakran, magam is fintorgok szagomtól.

Későn ebédeltünk, mert meg kellett várni a délutáni nagyszünetet. Csak a számban éreztem éhséget, rágsáltam csupán, s mint a hörcsög, mindent pofazacszómba gyűjtöttem. Mégsem hörcsög, inkább félénk borz voltam.

Kárpáti úr, így szólítottam meg, ha valamit kérdezni akartam. Kérdezzen csak, Editke, kérdezzen bátran, mondta ő. És szólítson Jenőnek!

Ebéd közben apám arról mesélt, hogy egyszer jelentkezett náluk egy feltaláló, bizonyos Csejkits, azzal, hogy amennyiben pénzzel támogatnák, megépítené léghajóját. Csakhogy a hadve-

zetés nem tudta eldönteni, kémmel van-e dolguk, netán egyszerű örülltetel, úgyhogy a találmányból semmi sem lett.

Pedig leradírozhatták volna a fél világot, mondta Kárpáti.

Apám letette a kést, a villát, megtörölte száját. És mondja, ágyúkat is elbírna?

A Giffard-féle ballon nagyobb, mint egy csatahajó, és gőzgépes propellerekkel irányítható.

És mi történik akkor, ha ellenállásba ütközik?

Úgy érti, ha lőnek rá? Az én ballonom meleg levegővel működik, akár ki is lyukasztják, semmi baj nem történik. A gáz viszont felrobbanhat.

De melyik a jobb?

A távolsági és magassági rekordot a gázballonok tartják, viszont a meleg levegő olcsóbb és biztonságosabb.

A feketét és a bort apám a szobájába kérette. Ugye, hogy fantasztikus, mutatott körül. Kárpáti végigpillantott a völgyön, ahol élőnek tűnt minden fűszál, minden fa, minden bokor, patak és tó, a dűlőutakat szegélyező kökénysor, október végi, sötétkék bogyókkal pettyezve, a sátrak előtt égő tábortűz, a bográcsban gőzölgő gulyás, de még a lovak karámjában széthányt lócitrom is. Itt minden a valóság mása, mondta apám. Ez itt a darai erdő, ez itt Csermély, ez itt a Homoród, ezek itt a cserhádi dombok. Kulcsa a csatának. És minden változatlan! Harminc esztendeje itt október huszonkettedike van. No, ezek az osztrákok, amott a mieink. Nézze, szemmel látható a túlerő, csakhogy valójában mégsem számottevő... Ha akkor ezt tudtuk volna! És ha a cserhádi dombok másik oldalán helyezzük el katonáinkat, akkor az osztrákok, abból a szögből csak egy részüket láthatták volna... Mindig hajlamosak voltak az elbizakodásra...

Kárpáti felemelt egy osztrák muskétást. Előbb ujjaival végigsimított arcán, majd tenyerébe fektetve, súlyát latolgatta. Aztán

baljában tartva, jobbja mutatóujjával megnyomkodta az orrát, mintha bosszantani akarná. Majd újra megforgatta, szeméhez közelítette, hüvelykje körmével piszkálgatta.

Mit csinál?, kiáltotta apám ijedten csengő hangon.

Élethű vonások, mondta Kárpáti. Nem ajándékozna meg valamelyikkel?

Apámnak idegesen megrándult az arca. Azt nem lehet, egyetlen egyet sem nélkülözhetek. És azzal váratlanul terelni kezdte Kárpátit az ajtó felé. Menjünk inkább a kertbe, még nem kell a bogaraktól tartanunk.

Kárpáti arca továbbra is mosolygós maradt, de szavainak éle elárulta, megneheztelt apámra. Leckéztetni kezdte. Azzal a hadsereggel, kedves ezredes úr, legfeljebb utcakölyköket lehetett volna elzavarni, feltéve, hogy a kölyköknek nincsenek ágyúik. Semmi regula, semmi logika. Még annyira sem konyítottak a dologhoz, hogy a rohamot dombról lefelé indítsák. Nincs igazam, ezredes úr?

Apám arcán bíborvörösén izzott forradása. A csatát elvesztettük, kizsigerelek, de még élünk, a teringettét, és lesznek ágyúink, lesznek katonáink.

Ugyan, legyintett Kárpáti.

Van pénz, és ha elérkezett az idő...

Soha, egyetlen vereségünkből nem okultunk. Mi nem tudunk újjáépíteni. Szegedet három éve elmosta a víz, most láthatja, hol tartunk, még el se kezdték a rekonstrukciót.

Ha maga annyit tudna, amennyit én, nem így beszélne, mondta apám, s mintha megijedt volna saját szavaitól, beszívta ajkait, aztán nagyot sóhajtott. Ha maga átélte volna azt a napot...

Kárpáti felállt, sietősen búcsúzkodni kezdett. Már várnak a kuncsaftjaim. Mosolyogva fordult felém. Jöjjön el, Editke, egyszer felviszem magammal. Megmutatom, hogyan működik a

sztatoszokóp, ördögös szerkezet. És nevetett, hófehér, csillogó fogaival.

Ahogy ajkai megérintették kézfejemet, beleborzongtam. Bőrkabátja nyikorogva követte mozdulatait. Áradt belőle az ázott ballon jól ismert illata. Világoskék szemek, napbarnított arc, rövidre nyírt bajusz, hátrafésült haj. Bőrkabátja V-jében fehér ing, nyakkendő. Szürke pantalló, magas szárú cipő. Szóval, mikor jön?, ismételte meg az előszobában állva. Apámra néztem.

Kedves Kárpáti, szaván fogjuk, magam is kíváncsi vagyok masinájára, felelte apám. Kárpáti meghajolt, mosolygott, apám visszamosolygott, mintha egyikükben sem maradt volna tüske.

Aznap éjjel a bogárinvázió ellenére nyitva hagytam ablakomat. Hamar elcsendesedett a város, a ballon körül csend honolt, a strandvendéglőben sem muzsikáltak. Szívtam magamba a nyári levegőt. Minden szemcséjét külön megvizsgáltam, hozzá-e nekem a semmihez sem hasonlítható illatot. A belibbenő alak látán összereztem. Óh, hát persze, ismerem ezt az arcot! Szememet lehunytam, kinyitottam. Mindent láttam, nemcsak csukott szemmel, hanem már akkor is, ha nyitva volt. Hát itt van, nem félek tőle, igen, nem, azt hiszem. És ittam, ittam a látványt. Mégis szomjas maradtam. Egyre jobban égetett a szomjúság. Inkább éhség volt. Mintha a hasamon beszakadt volna a bőröm, és testemben tátongó lyuk támadt volna, fekete üreg, amely mindent elnyel. Belenyomkodtam párnáimat, a szomj nem szűnt, belegyömöszöltem a paplanomat, a lepedőt, az ágyhuzatot, de nem éreztem, hogy elég. Az óriásballonra vágytam, hogy azt tömjem magamba, édes jó Istenem, azzal tapasszam be a sóvárgás feneketlen meredélyét.

Apám köhögésének falon keresztülfurakodó hangjai térítettek magamhoz. Ijedt voltam, és bosszús is. Egy fölém tornyosuló

iszaphegy, ilyennek éreztem apám mellett az életet. Fulladoztam minden levegővételkor az iszapszagtól. De hát hamarosan meghal, döbbsentem rá. Mindig azt reméltem, eljön egy dalia, és kiszabadít, de hogy szabadítóm a Halál lesz, felkészületlenül ért.

Kárpátival egyidőben tűnt föl a városban, hirdette rendelőjét és önmagát dr. Koós Gábor, Hippokratész utódja, a gyógyító erők ismerője, a modern orvostan tudora, aki ifjú gyakornokként Déák Ferencet is gyógyította, és aki a bécsi egyetemen, Leöbbs professzornál képezte tovább magát. Amikor apám köhögőrohamai erősödtek, egyre hosszabbak és hevesebbek lettek, elküldtünk érte. Középkorú, szelíd férfi, olyan halkán beszélt, mint egy tüdőbajos, és olyan mélybarna szemei voltak, hogy sötétebb lett a szobában, amerre pillantott.

A porok és szirupok megtették hatásukat, apám rohamai csillapodtak, sőt hangulata is jobb lett. Ő a mi emberünk, szólított meg egyik délelőtt, amikor bevitettem neki a mézes tejet és gyógyszereit.

Gábor minden nap eljött, és egyre hosszabbra nyúltak látogatásai. Barátnőim, habár az utóbbi időben teljesen elmaradtak, most egyre gyakrabban telefonoztak, és mindig szóba hozták vagy a doktort, vagy az én vénlányságomat, vagy egyszerűen rákérdeztek, mikor lesz az esküvő. Hangjukban irigységgel vegyes értetlenség: se szép nem vagyok, se gazdag, minek köszönhetem a szerencsém?

Nem bírtam kiheverni a Kárpátival való találkozást... Csakis rá gondoltam, reggel, délben, este, egész éjszaka. Ha nem gondoltam rá, akkor sem tudtam őt elhessenteni. Szívverésem olykor minden ok nélkül fölgyorsult, pulzusomat fülemben hallottam dobolni. Mint amikor áfonyadzsemet keverek az aludttejbe, úgy lett vérem egyre sűrűbb. Beszélni sem tudtam már, nem ta-

láltam a szavakat, mert minden szó helyén Kárpáti nevetett rám. Minden olyan lett, mint ő, mindent hozzá hasonlítottam. Ha leültem egy-egy könyv mellé, csak azért tettem, hogy jóllakassam képzeletemet.

Gábor jelenléte hűvös borogatás volt lüktető sebemre. Sebemre? Igen, úgy éreztem, eleven hús vagyok, kívül-belül eleven, nedvező sebhely. Apámtól távozóban rendszeresen bekopogott hozzám, hátramentünk a kertbe, ha épp senkihez sem sietett, leültünk a szőlővel befuttatott filagória padjaira, és elbeszélgettünk. Beszélgettünk, ahogy két tudós professzor kicseréli eszméit: nem mi voltunk, csak teóriáink találkoztak ott.

Egyszer rosszul lettem, elfehéredtem, levegő után kapkodtam. Készségesen bekísért az üveges verandára, amit nyáron nappali-ként használtunk, leültetett a pamlagra, széket húzott maga alá, velem szembe. Megvizsgálom, Editke, mondta, aztán sokáig matatott táskájában. Editke, jobb, ha mégsem vizsgálom meg, mert be kell vallanom, én most a nőt látom magam előtt, nem a beteg. Bocsásson meg nekem, a kezem most férfikéz volna, nem orvos keze.

Nem értettem, miért beszél így. Nem kívántam, hogy hozzám érjen, és nem toltam volna el magamtól. Mindenem a Kárpáti Jenőé volt. Legyen többet a levegőn, tanácsolta. Óh, micsoda orvos, ha ennyire nem ismeri az embereket, gondoltam.

Híd utcai barátnőm telefonozott, látom-e a tüzet, milyen hátborzongató. Előjel ez, jaj, előjel. Nemrég az üstökös, most ez... A palási gáz gyulladt ki, magyarázta apám. Szobája ablakában álltam. A lángok messziről lobogó fénye vörösen villódzott az ólomkatonák fehér arcán. Apám egész éjszaka ott ült asztala mellett, olyan eltökéltséggel, mint aki most készül igazán átélni a vereség poklát. Az ég alján sebes gomolygással gyűltek a fel-

hők, és egyre közeledtek. Villámlások hasítottak az éjszakába, a dörgés távoli moráját váratlan, közeli csattanások váltották fel.

Átmentem szobámba. Becsuktam a szélben verdeső ablakszárnyakat. A hatalmas ballon sötét körvonalait kerestem a villámmal megvilágított éjszakai égen.

Felkuporodtam ágyamra, és imádkozni kezdtem, de minduntalan az ablakhoz rohantam, aggódva lesve a sárga sátor felé. Hirtelen csend lett, majd lezúdult az eső.

A kúszópálma, érzékeny barométerként, könnyezni kezdett. Szívalakú leveleinek végéről egy csepp kézfejemre hullott. Hűvös, nyugtató. Újabb csepp, és megint újabb. Befaltam kézfejemet, szívtam a növény könnyeit, szívtam, mígnem kiserkent a vérem. Nincs a szomjnál kínzóbb érzés. Az éhség mégiscsak könnyebben elviselhető. Az éhség fokozása kéjjel jár. A meleg és a hideg elviselhető, a magány kínjai is boldoggá tehetnek. Ám a szerelem csakis a szomjjal lehet rokon.

Kitártam az ablakot, hagytam beáramolni a fenséges vad illatot. Újra égtek az utcai lámpák, a kicsi tér fáiról ezüstös, nyúlós cseppek potyogtak a macskakőre. Hajnalodott. Férfi és nő tűnt föl a sarkon, egy darabig együtt közeledtek, aztán a férfi megtorpant. A nő nem állt meg, csak lelassított kicsit, majd mint aki elhatározásra jutott, meggyorsította lépteit, és befordult a Sugárúti sarkon. A magára maradt férfinak ekkor rázkódni kezdett a válla. Jó ideig némán rázkódott, aztán kitört belőle a hangos zokogás. Rondán kifújta az orrát, nem bírtam nézni.

Boldog voltam, hogy kint a napfényben lépkedhetek lent a járdán, ahová eddig csak ablakomból bámulhattam. Szívrepesve nyugtáztam, hogy a cipő csosszanását az aszfalton az én lépteim okozzák. Gábor beszélt, de egyáltalán nem figyeltem rá. Egyszer oldalra pillantottam, és meglepett, hogy ott van mellettem. Ked-

vem lett volna gúnyosan megkérdezni, kicsoda maga, és miért nyitogatja folyton a száját.

A strand felé indultunk, hová is mentünk volna. A ballon épp fenn volt, láttuk a kosárban himbálózók karjait, amint a messzeségbe mutogatnak. Menjünk föl mi is, javasolta Gábor. Kiment lábamból az erő, és végigfutott hátamon egy apró remegés. Félttem, hamarosan úgy kezdek vacogni, mint éjszakai látogatóm előtt. Beindult a masina, kattogva csévélte vissza a ballont tartó köteleket.

Rosszul van, Editke?, hallottam Gábor hangját nagy vattakötegek mögül.

Rég nem voltam levegőn, elgyengültem.

Üljünk le.

Nem, nem, inkább menjünk haza.

Gábor egyik karjával vállamat tartotta, másikat karom alá illesztette. Hosszú, egyenes ujjai voltak, ápolt körmei. Megszűnt a remegésem, de úgy éreztem magam, mintha megvertek volna. Gáborból orvosi balzsamok illatkeveréke áradt, azt sugallva nekem, hogy biztonságban vagyok mellette. A szenvedély elpusztít, a béke és biztonság életet ad.

Apámat Gábor körüludvarolta. Látta rajta azonnal, utálja a bólogató szervilizmust, úgyszólván előbb mélységes meggyőződésel kifejtette saját álláspontját, aztán hagyta átalakítani apám szájjáze szerint. A meggyőzés ádáz munkájában apám néha olyasmire bukkant, ami nem egyezett ugyan sajátos véleményével, de nemesen csengett, s mint aki szintúgy hajlandó nagyvonalú kompromisszumokra, megrendülten szónokolt.

Dezső bátyám, minden háborúban sebek fakadnak, én ezt orvosként nem próbálhatom.

A katoná, édes öcsém, messze lát, látja a hazát, látja a szabadságot, látja a vallást, látja az Istent. Ha lehetne vér nélkül hábo-

rúzni, akkor én vér nélkül háborúznék. A vér nekem is ugyanúgy fáj, mint neked. Te bevarrhatod a sebet, én viszont a sebek ontását tudom korlátozni. Legyünk hát szövetségesek!

A szakácsnő mindennapos szolgálattal szegődött hozzánk. Gábor elégedett volt főztjével, egyetlen napot nem hagyott ki. Vasárnap meggylikőrös csokoládét hozott nekem, nagy, zörgő pléhdobozban, apámnak konyakot. Betegeinek nyirkos tenyerét éreztem a csomagoláson.

Gábor sok tésztával ette a levest, és másodszor is kért. Amiképpen a desszertből is.

Apám megbontott egy üveg bort, ritka alkalom. Most ihatok én is, Dezső bátyám, ma vasárnap van, remélhetőleg nem zavar-nak sürgős beteggel.

Átmentek apám szobájába, onnan kiültek a kertbe, ott boroz-gattak tovább.

A mosatlan edények halmai mellett álltam. Mennyire másként szerettem volna élni! Illatos lombok fölött sodródni a széllel, át-lebbenni az életen... Nem, ráztam meg a fejemet. Végigsimítot-tam magamon, előszedtem a kamrából a fedeles kosarat, bele-göngyölítettem a maradék vargabélest, karomra akasztottam, és kiléptem a házból.

Elpilledve nyugodott a város. Most gyűjtik az erőt, hogy ne-kiindulhassanak, és csoszogva korzózzanak a hosszúra nyúlt al-konyatban a strand és a Főtér között. Későn nyíló orgona és jáz-min illata áradt a kertekből. Távolszarka cserregett, talán macs-kára figyelmeztette társát.

A platánfa alatt állt a sátor, a tér strand felé eső füves részén. A ballon a platánkorona előtt lebegett, a macskaköves allén, ahol a zenészek szoktak masírozni. A nyárfasor mögül cigány-muzsikát hallottam, és biztosra vettem, hogy Kárpáti a vízre épí-tett strandvendéglőben ebédel, ott van tehát. Ez erőt öntött lá-

bamba, jóllehet látni vágytam, most nem bírtam volna szembe-kerülni vele. Megálltam a sátornál, tétován leeresztettem a kosarat a bejárat elé.

Hirtelen minden elhallgatott, cigánymuzsika és madárcsicsergés, mintha üvegbura zuhant volna rám. Megzavarva a nagy-nagy csendtől, felkaptam a kosarat, és szinte berontottam a sátorba. Rendes lakószoba fogadott, szekrény helyett oldalára állított utazóláda, asztal, két tábori szék, az oldalfalnál csóágy, vastag, lecsüngő báránybőrökkel leterítve. És az ágyon Kárpáti szunyókált.

Teste megrezzent, fejét összefont karjairól megemelte, aztán mint a rugó felpattant, és már ott is állt előttem.

Hoztam egy kis vargabélest, akartam mondani, de féltem, rettenetes hangok hagynák el torkomat. Némán odanyújtottam a kosarat. Elvette, kiemelte belőle a konyhakendőbe csomagolt süteményt, kigöngyölte, beleszippantott. Mennyei, nézett rám mosolyogva. Maga sütötte?

Bólintottam.

Tudja, ha valakit meg akarunk ismerni, a legegyszerűbb, ha megkóstoljuk a főztjét. Én ismerem magát. Maga nagyon érzékeny, sokat álmodozó. Okos, mint egy férfi, pontos, mint egy asszony. Könnyedén megfogta könyökömet, odavezetett az ágyához. Sajnos, szegényesen vagyok berendezkedve, üljön le ide nyugodtan. Maga előtt nincs miért szégyenkezni, azt akarom, hogy maga is belém lásson. Ha tudtam volna, hogy jön... Főztem volna egy finom töltött káposztát, hehe. Magácska is kivácsolja?

Kavargó rémképeimben mindig asszonyok társaságában jelent meg, akiket az éjszakai repüléssel elkábít, majd sátrába csal. Engem a levegőbe sem kellett emelnie, máris elkábultam. Örültem, hogy egyedül találtam.

Megsimogatta arcomat. Forró nyálamat nem mertem lenyelni, nehogy észrevegye zavaromat, s a nyálam csak gyúlt, ott lebegett a torkomban le s fel. Akar velem repülni, Editke? Bólintottam, aztán sebesen nemet intettem, és felpattantam az ágyról. Felállt, megfogta kezemet, hozzám hajolt, és megcsókolta az ajkamat. Hosszan rám tapadt, nyelvével megpróbálta szétfeszíteni összepréselt ajkaimat. Jaj, mit szólna, ha a sok, forró nyál kicsordulna.

Rohantam haza, nem érdekelt, mit szólnak az emberek. Arcom szél hűvösére vágyott.

Álmomban Kárpátival szaladtunk valahová. Valahová vagy valahonnan. Felettünk a házak ablakai fenyegetően fénylettek. Kárpáti levetette ingét, hogy könnyebben szaladhasson. Gyönyörű volt meztelen mellkasa, fénylett, mint az ablakok. Nem volt mellbimbója, mégsem volt visszataszító. Sima, fénylő bőr. Csak könyvekben láttam férfit meztelenül.

Reggel megnéztem melleimet. Se nem nagyok, se nem kicsik. Se nem körte-, se nem citromalakúak, és nem is sütőtök-laposak. Szépek talán... De hihetek-e saját szememnek?

Zaklatott álmú éjszakák következtek. Csuromvizes lepedőn ébredtem, lázam volt. Gábor bélműködésekre gyanakodott, merthogy enni sem ettem, inni sem ittam semmit. A szervezetnek pótolnia kell, amit kiürít. Felírok gyógyvizet, Palásról lehet hozatni, az a legjobb, vagy ha kell, felírok hashajtót. A nőknél mindig baj van a purgációval. De a hashajtónál százszor jobb a víz. Csodákra képes. Mindig azt mondom, fürödjünk muzulmánként, étkezzünk buddhistaként, böjtöljünk zsidóként. A testben, akárha fehér kamáslin, mindennek nyoma marad. El tudja képzelni, Editke, hogy a legapróbb gondolat is megmarad az agyban? Egy parányi agysejt koromjaként, a legegyszerűbb gondolatocska, a legjelentéktelenebb emlékecske.

Emlék? Úgy életem, mint gyilkos, akinek minden emlékét eltörli a végzetes pillanat, amely múltja és jelene, amelytől nem szabadulhat, és immár ebben a tágíthatatlan percben múlik élete.

Este Lyka Károly könyvét nézegettem. A lapok maguktól szétnyíltak a száznyolcadik oldalon. Hermész, e sudár görög isten vonásaiban Kárpátira ismertem, és ahogy képzeletben odarajzoltam az antik szobor letörött karját, a kar folytatásaként én is oda kerültem. Vajon a vágyak képei is megmaradnak fejünkben? Amit magamnak sem merek elmesélni, az is ott van? Igen, ott van. Van, van, van. Kárpáti szorít hevesen, arcomba liheg. Szájának illata a régóta nem használatos kerti kutunké. Szorít egyik karjával, a másikkal rajtam matat. Kezemet megfogja, bepréseli nadrágja szűk korcán. Ott hasonló lucsök, mint amivel reggel ébredtek. Aztán valami rettenetes történik. Erre nem akarok emlékezni. Az emlék elinalna, de a szerelem szomjasan tartja, nem engedi, minden cseppre szüksége van. A szomjam nem enged felejteni.

Számoltam a napokat, alig vártam, hogy megint vasárnap legyen. És akkor a pénteki nyolcoldalas lapban riport jelent meg Kárpáti Jenő kalandos életéről. Csehy Ákos, az iszákos ügyvéd, aki Erdélyből költözött a városba, felfedte Kárpáti Jenő valódi énjét. Kárpáti igazi neve Rubányi Miklós, nemzetközi kalandor, ő rabolta ki a Bécs–Graz-i postavagont, ő vitte el a qareلامي sejk aranyrúdrait; mindig arra csap le, mert az aranyszagot mérföldekről megérzi.

Este apám és Gábor az újságcikkről beszélgetett. Apám dühösen ócsárolta Kárpátit, Gábor nevetve ingatta fejét. Ugyan, Dezső bátyám, egyszerű mutatóvonalas, ledöntött egy nőt, mire a felesége elkergette, s nehogy pénzért zaklassa, új nevekkal bujkál a nagyvilágban. Így szokott lenni.

Nem, már nem vártam a vasárnapot. Csak lelkem görcseit

akartam kiöklendezni, bele valakinek az arcába, istenem, miért tette ezt? Gazember! Hazudozó!

Forrón hullámozott a levegő, a járda menti virágok összecsuhták tölcseireiket. Kárpáti nyírott, olajos fényű bajusza, érintése ajkamon, nyelvének sürgetése, apró rándulásai... szédítőn vibráltak előttem. Rántott hús illata keveredett a meleg falak és a város környéki eperföldek szagával.

Hazugság minden, fogadott Kárpáti, Editke, hazugság. Ajkaira meredtem, nem érdekelt, mit mondanak. Szenvedélyesen csókolózni kezdtünk.

Hirtelen eltolt magától. Akarsz velem jönni?

Igen, bólítottam szédülten.

Akkor máris indulunk! Fönt van poggyászom a léghajón. Editke, szerelmem. S újra csókolózni kezdtünk.

De még valamit el kell hoznod.

Mit?, néztem rá ijedten.

A hozományod!

Nem értettem, mit akar. Csak annyit fogtam fel, hogy nekem most haza kell mennem. Nem, nem megyek. Ha hazamegyek, nem lesz többé erőm és elegendő bátorságom. Nem, nem, ne kívánja!

Gyerünk, ragadta meg a karomat, és durván rántott maga után. Meg kell tenned, gyere!

Kint várt a ház előtt, én beosontam apám szobájába. A ház üres volt, apámék bizonyára a filagóriában borozgattak. Szerettem volna, ha apám megjelenik, amikor a katonákat összeszedem és behajigálom őket a vaspántos, bársonnyal bélelt ládikába, vagy ha belébotlok, amikor a ládát vonszolom kifelé. De senki, csak Kárpáti. Eltolt a láda mellől, fölemelte, vállára lökte, s máris mehettünk.

Betuszkolt a sátorba, ott kellett várakoznom, amíg a ballont indulásra előkészíti. Ki-kilestem a ponyva mögül. Sisteregve égett a láng, hatalmas szörnyként, csattogva, gurgulázva, hörögve dagadt a ballon teste.

És akkor váratlanul megjelent apám. Felsikoltottam. Apám félrecsapta a ponyvát, meredt szemekkel körülnézett. Válla fölött láttam, Kárpáti kiugrik a kosárból, felénk szalad.

Apám fröcsögve kitört. Kiismertelek! Te rút hályog az erkölcs testén! Nem nézett senkire, amitől úgy tűnt, mindkettőnkre néz. Kárpáti megvetően, gúnyosan hallgatta az egyre dühödtebb szitkozódást. Én készen arra, hogy közbevessem magam, ha bármi történik kettejük között. Apám hirtelen megtántorodott, elcsuklottak térdei. Elkaptam karját, megtámasztottam. Szemembe nézett. Rájöttem, nem gyűlölöm igazán.

Hol vagyok?, kérdezte megtörten.

Nem tudtam felelni.

Milyen nap van ma?

Vasárnap, suttogtam.

Hamarosan meghalok.

Jöjjön, kiáltottam Kárpátinak, jöjjön, vigyük haza.

Kárpáti a láda felé fordult, nem moccant. Újra rákiáltottam. Közben apámnak sikerült kiegyenesednie. Karját kinyújtotta a láda felé. Az az enyém, nyöszörögte. Jöjjön, az isten szerelmére!, kiáltottam.

Kárpáti végre megmozdult, odahajolt, felemelte apámat, ölébe nyalábolta, elindult a téren át. Én apám kezét fogva futottam mellettük. A tér túlfelén apám rúgkapálni kezdett. Lábát kiszabadította, és beleakasztotta sarkát a járdaszegélybe. A láda, a láda, ismételtette.

Visszafordultam. Váratlanul erő költözött karjaimba, a nehéz ládát magam elé emelve, testemet jobbra-balra dobálva loholtam

utánuk. Azt hittem, menten kiszakadnak karjaim. Kárpáti könnyedén szelte át a térbe torkolló utcácskát. Mire én is hazavergődtem, apám elcsendesedve feküdt ágyán, mellette Gábor, az ágy fölé hajolva. Kárpátival a nyitott ajtóban találkoztunk össze. Hátralépett, hogy beengedjen. Némán néztünk egymásra. Nem mozdultam, féltem, ha kiengedem, többé soha nem látom. Felém lépett, talán segíteni akart, pillantásom azonban elriasztotta. Dühös voltam és kétségbeesett, nem, nem dühös, csak kétségbeesett. Kétségbeesetten gyűlöltem, amiért elmegy, kétségbeesetten gyűlöltem magamat, amiért nem bírok elszakadni a földtől, s csak állok ott, a karjaimat feszítő súlyos ládával. Akkor értetem meg, miért mondják azt: nehéz, mint az ólom.

Egész éjszaka sírtam apám mellett. Megbocsátottam neki minden utálatosságát, rikácsoló és követelőző hangját, böffentéseit, szagos és sunyi szellentéseit, szennyes alsóruháit, amelyeket nekem kellett mosnom, mert világéletében gonosz, fukar ember volt. Gábor is átjött, új porokat hozott neki. Azt mondta, már túl van a veszélyen. Szerencsésen megúszta. Sokáig fog aludni, ne sírjak, aludjak én is.

Amikor sírásom elapadt, nem éreztem megkönnyebbülést. De akkor felfedeztem, hogy a minden gyötrelmenél kínzóbb hiány boldoggá tesz. Csak egyedül lehessek, arra vágytam, és mértéktelenül élvezhessem a fájó csalódást, az elrabolt szerelmet.

Apám állapota nem javult, igaz, a poroknak köszönhetően nem is rosszabbodott. Bár járni nem tudott, ez nem akadályozta meg abban, hogy továbbra is terepasztala mellett gubbasszon egész nap. Ólomkatonáit a hosszú, fejes pálcával nekem kellett tologatnom.

Néztem apám arcát, és Gábort láttam magam előtt. És hallottam a hangját, ahogy előadja bölcsességeit erkölcsről, bűnről,

betegségről. Meg a szerelemről. Tudja Editke, a szerelem nagyon zavaros dolog, az ember olyasmibe nyúl bele, amit valójában nagyon utál. Nézze meg a kutyákat, teljesen megtébolyodnak, ha itt a tavasz. Milyen szerencsétlenek. Látott maga két összeragadt kutyát a kövekkel dobálózó utcakölykök gyűrűjében? A szerelem szenvedélyében sokan azt hiszik, kiszabadulnak az értelem fogságából, holott a legsötétebb és legalantasabb állapotba süllyednek.

Nem akartam tovább nézni azt az arcot. Gépiesen mozdultam apám intésére, ott se voltam. De tudtam, hamarosan megérkezik Gábor, és végeláthatatlan okoskodásaival megbénít: úgy érzem majd magam, mintha belepréselne egy befőttesüvegbe, aztán leöntene barna spiritusszal. Szép lassan előretoltam a pálcát, aztán külön-külön mindegyik katonát egyetlen kurta ütéssel ledöntöttem a lábáról. Apám arca megvonaglott, szája kinyílt, majd feje hirtelen előrebukott, mint akit lenyakaztak, és koppanva bezuhant az asztal közepére, beszakítva a domborzat vékony felszínét. A cserháti dombok széttörtek, a dombháton felsorakozott ágyúk pattogva gurultak alá a papírmásé oldalban. A repedések pereméről festéklemezek szakadtak le, és tapadtak a bezuhant fej halántékára. Az egyik mécses feldőlt, a láng belekapott a vattafűbe, s máris sercegve terebélyesedett, égtek a fák, égtek a föld, égtek a sátrak és a szekerek.

Apám fejfel a tűzben. Láttam magamat, mintha széles falitükrörbe pillantanék: mozdulatlanul ültem az égő asztal mellett, szemben a lángok eltemette testtel. Arcom verejtéktől ragyogott. Kié ez az arc? És mert nem hasonlított senkire és semmire, azt gondoltam, egy szörny arca.

Ekkor felpattant az ajtó, és Gábor rontott be, nyomában muskétás, marcona emberek. Megálljt intett, miután ő is megtorpant az asztal előtt. A tűz oltás nélkül is hamar elhamvadt, csak a füst

gomolygott még. Az egyik ember kinyitotta az ablakokat. Az elszenesedett, itt-ott kilyukadt asztallapon szétheverő kormos ólomkatonákat bámultuk. Gábor közelebb lépett, és felemelt egyet. Ujja begyére korom tapadt, és szemben, a katona testén, a leégett festék alatt, az érintés helye friss sebként ragyogott fel. A birodalom aranyai, mondta Gábor. Azt hitte, szerencsétlen flótás, hogy elrejtheti előlünk, bökött apám teste felé. És anélkül, hogy rám pillantott volna, az aranykatonákat bepakolta ládájukba, majd aládát embereire bízva, kiviharzott házunkból.

Egyedül maradtam. A szörny nem nyugtalanított, hiszen tudtam, én is halott vagyok, nincs hatalma rajtam másik halálnak.

A kút

Kálnay László, veszprémi ügyvéd túl a negyvenen, a melankólia legsötétebb kútjába zuhan. Kerüli a társaságot, eltolja maga elől a borospoharat, szivaros dobozai felbontatlanok. Öreg cselédje azt tanácsolja, legyen minél többet a szabadban, a kinti levegő, a testmozgás jót tesz. Megfogadja a tanácsot, rendszeresen kirándul a Kékdomb messzire lenyúló erdőiben, ám búskomorsága nem múlik. Ahogy beér a fák közé, lehanyatlik a fűbe, és megpróbál semmire sem gondolni. A közelben frissen sarjadt tinta-gombát fedez föl.

„Micsoda undorító dorong! Kevély és tudatlan... Beleremeg a vágyba, hogy valaki csodálja... hogy megérintse... Honnan jelent meg az a parányi csepp? Lefutott a tönkön... Meddig bírja még? Boldog volna, ha széttipornám? Remeg és szűkülve kér... Testének selyme megfakult... Fekete lé szívárog belőle. Vajon engem is lát most valaki? Össze fog roskadni. Most láthatóan feladta... kész... megbicsaklott, lassan földre ereszkedik, kalapja saját mocsarába roskad... Sötétedik kint és bent. Néma fák, tüskés bokrok... fönn a hold... fehér márványlépcső. Indulj el! Miféle hangok ezek? Mintha a fülemben motoszkálna valami.”

Síralmas lelkiállapotában kapóra jön egy újságcikk: tizenöt esztendeje nem látott barátja, Reicher Károly a megyébe érkezik. Újra meg újra átfutja az érkezés előzményeit is feltáró híradás szövegét.

„Többnapos keresés után a balatonkajári határban megtalálták Szombathy János segédtanító holttestét. Elmaradása nem tűnt fel sem állomáshelyén, Csajágon, mert ott azt hitték, hogy a karácsonyi ünnepekre hazament édesanyjához, sem édesanyjának, mert ő meg úgy hitte, barátait látogatja meg Kajáron. S végül a

kajáriak sem keresték, mert onnan nem túl késő este visszaindult állomáshelyére. Senki sem gondolt eltűnésének vagy bűnös el-sikkasztásának lehetőségével. Csupán Vízkereszt után kezdtek keresni, és hosszas kutatás után, épp öt héttel ezelőtt bukkantak rá egy Kajárhoz közeli kútban. Miután az eltévedés és kútbaesés lehetősége ellen a helyszíni körülmények egyike sem képezett akadályt, semmilyen gyanús körülmény a nyomozás során fel nem merült, a járásbeli szolgabíróság a további vizsgálatot megszüntette, s az összes iratot a zsebekben talált tárgyakkal együtt a fővárosnak fölterjesztette. Ott a vizsgálatban hézagokat fedeztek fel, ezért a tüzetesebb nyomozás lefolytatására a helyszínrre érkezett Reicher Károly...”

Az ezután következő szavakat már hangosan olvassa, izgatottságán alig tud uralkodni. A feledés gyolcsaiba rejtett emlékek frissen előkerülnek. Rozoga kocsiján elindul a csajági fogadóba, ahol barátja megszállt.

„Borotválja-e állát, vagy szakállát dacosan meghagyta? Bécs, ott bizonyára minden apróságért megszólják az embert. Tanított az egyetemen, a császár is fogadta. Nahát, ez a kocsi kirázza a lelkemet is. Eltörtek a rugók, felszakadt a kárpit, pattogzik a feskék. Minden elkorhad. Minden. Kopott a felöltöm, rosszak a fogaim, a hajam is elhullott. Éveken keresztül senki. Cimborák, tivornyák, úr. Mocsár. Édes Istenem, hova megyek?”

Sejtése, rossz előérzete közel sem alaptalan: barátja nyakába omolna, ám annak tekintetétől idejében megtorpan. Kezet ráznak. A háttérben szipákoló öregasszony.

– Kerülj bennebb, máris a lényegre térhetünk. Az áldozat édesanyja van nálam.

– Nem szeretnék zavarni...

– Dehogyan zavarasz! Sőt. Nélküled egy lépést sem akarok tenni. Folytassa, asszonyom!

Az asszony valamiféle megnyugvást talál a siránkozásban, megakaszthatatlanul ömlik belőle a szó.

– Jaj, mindenre, ami szent, kérem a fiskus urat, ne hagyja szerencsétlenségemet megtorlatlanul, jaj, egyedül maradtam, ezt nem az én szegény jó Istenem tette velem, a temérdek bánatot a gonosz szerezte nekem, a fiskus úr jó ember, akárcsak az Isten, kerítse elő azt, aki a fiamat elemésztette, édes drága fiskus úr, amim van, mindent odaadok, immár semmire nincs szükségem, odaadom mindenemet!

Kálnay meghúzódik a sarokban, barátját bámulja.

„Én szívesebben faggattam a holtakat, az élőkötől idegenkedtem. Amúgy a szokványos perek. Hol húzódik a határ a Rácztestvérek között, a Balla-család birtokán keresztülvezető ösvény szolgálmi útnak minősül-e... Holtak? Egy-két ürülékszagú paraszt az árokban. Semmi. Károly... Mindenre rákérdez, még arra is, amit nyilván tud. Persze, ezt így kell. Színészkedik, talán nekem. Fitogtatja tudományát, úgy beszél németül, akár egy német. Az egész élet színlelés. Homloka fénylőn ragyog. Az asszony persze semmit sem ért. De bizalmát rögtön elnyerte. Akár az orvos, sok felesleges hókuszpókusszal.”

Végre a szerencsétlen erőt vesz magán, és távozik. A két férfi vacsorázni megy. A gyertyafüstös teremben senki nincs. Visszhangosan koppannak a nehéz tányérok. A fogadós gyűrött és mosdatlan, az étel hideg és rágós. Károly jókedvűen, tele szájjal beszél.

– Szerintem a legjobb volna, ha azonnal átköltöznél. Néhány nap csupán. Meglásd, jól fogod érezni magad, és nem kell folyton átkocsikázz. Persze nem Bécs, de azért kies tájék. Mennyi ideje nem találkoztunk? Tíz éve? Tizenöt. Igen. Szemvillanás. No, figyelj, barátom. Miután ettél, olvasd el! Itt ez a füzet. Négy lapja van, a többit kitépték.

Kálnay amúgy sem éhes. Félretolja tányérját, és a füzetet kezdi lapozgatni. Hátral a konyha mélyéről fel-felcsattanó veszeke-dés, edénycsörömpölés hallatszik.

„Tizenöt év... Hiányzott? Nem éreztem. Akkor miért e családottság? Miért bánt, hogy rideg és mérlegelő? Bécs, a császár, csupa foszlány, szálldosó ökörnyál. Nem vonz... Vihar készül? Fülledt meleg van, korai nyár. El kellene mennem. Gyertyafüsttel elszállni. Itt semmi sincs, és az is sebesen pusztul. Jobb, ha nem gondolok erre... Ez a füzet. Kockás fedél, a méhészek vések ilyenbe a feljegyzéseiket. A fiú írta, ki más. *Fáradhatatlan voltam egykor, most mégis elvesztem, a kutakat ismertem, most mégis beestem.* No, halld. *Négy napig éltem, akkor elaludtam. Senki meg nem mentett, belehaltam.* A Kisfaludy-papa versel így. *Édesanyám, bocsáss meg bűnös fiadnak, Isten adjon szívednek vigasztalást.* Öngyilkos lett talán? Örökre... Néhány vonás, de már fogytán volt a kéz ereje. Vagy az elme világossága kihunyóban. He-he, ragadós a cifra beszéd.”

– Mi a véleményed?

– Olyan valaki írta, aki nem gyakorlott a betűvetésben, esetleg aki sötétben kénytelen ceruzát ragadni...

– Eltaláltad! Stimmt! A füzet a halott ifjú kabátzsebéből került elő. Barátai ráismertek keze írására. Ebből ki lehet indulni. Also. Te tudod, hogyan történt? Az esetek többségében mindenki tudja, mi történt. Érted? Mindenki. De hallgat. A bűnös meg naponta ellátogat a tetthelyre, pipázgat az emlékek árnyékában. No, mindegy. Majd megoldjuk. A bonclelet szerint a fiú éhen halt, a belek üresek, az éhezés gyulladással foltjaival. Ez azonban ne vezessen félre minket. A test izmos, egészséges, semmi külsérelmi nyom. Ez a fiú kiváló tornász volt. Ép lelkű. Soha nem olvasott regényeket, beteges ábrándozáson rajta nem kapták, részegségig soha nem jutott...

– És a szíve?

– Mi? Ja, igen, egészséges szíve, mája, tüdeje. De mit akarsz ezzel?

– Semmit, semmit...

„Fölhúzta szemöldökét. Megleptem. Én sem tudom, mit akartam. És a szíve? Szigorú és dölyfös, nem hagy szóhoz jutni. Mért nem akarja, hogy beszéljek? Igen, félek a szívtől. A szívhalál. Összezsugorodott napjaimat is nyomasztóan meghosszabbítja egy-egy késlekedő dobbanás... Izom csak. Nem. Belső zúgás. Folyton ez a belső zaj. Behunyom szememet, hallom. Nem értem. A mélyből szűrődik ki a hang... A lépcső... Közeledik a gyilkos. Gonosz vigyora elárulja, esze nem sok, ereje annál több. Egyre közelebb ér, meg akarja fojtani a szívemet. Fojtsa meg, némtá el... Delel a hold, érzem idebentről. Indulnom kellene. Vajon mi zavarja? Ő is hallja? Vihar lesz...”

Másnap kikocsiznak a kúthoz. Üde, napfényes idő. Korányári szellő lengedez, madarak énekelnek. Károly körüljárja a kutat, miközben fennhangon lajstromozza megfigyeléseit.

– A kút káva nélküli, deszkakunyhó fedi. Sajnos gazdája az eset után betemetette, a kunyhót szétbontotta. Az út kétszáz lépésre lehet. A fiú zsebkésén földnyomokat találtak, talán lépcsőket akart vágni az agyagos falba. Vajon miért nem sikerült neki? Lehetetlen immár megtudni.

– Hét-nyolc öl mély, fagyos víz... Nem az éhségtől pusztult el. Előbb a reménytelenségtől.

– Reménytelen? Ach, so! Érezted te haldoklók szorítását? A víz csupán derékig ért. Négy-öt öl mélyen meleg van, melegebb, mint pincékben, ahol a bor is kiforr. Hiába csikorog kinn a hó! Igen, barátom, megmondom, mire gondolok...

„Egy test, egy lélek. Ugyanaz az íz a nyálunkban, ugyanaz az illat bőrünkön. Ha ő kilencre gondolt, én is kilencre gondoltam.

Ha én tőrös csuszát kívántam, ő is azt rendelt. Ha én olvasni akartam, láttam, ő is a könyvszekrény felé indul. Mennyi emlék... bagolyvár, virágzó zsályamező, zöldségragu... Kicsit meghízott. De lehet, csupasz arca miatt tűnik úgy. Fülemet a mellkasára tapasztani... Amit látni nem lehet... Istenem, csak beteges képzeletű emberek hallgatóznak ennyit. Szomjas vagyok... Ha kezemet vállára tenném, lehet, nyakamba borulna... Nem, nem. Hagynom kell.”

– Arra gondolok, és azt hiszem, hamarosan bizonyítékokat fogunk találni, az a komoly gyanúm, barátom, hogy a fiút valamilyen pincében étlen-szomjan fogva tartották, majd pedig immár holtan a kútba vetették.

Elindulnak Kajárra, közben zsebórával mérik az időt. Távoli harangszó. Főnt az égen ölyv vijjog. Károly a medica forensisban szerzett ismereteit ecseteli.

– Joghallgató korunkban féltucatnyi könyvet, ha átlapoztál, mindent tudtál. Ma már könyvtárnyit kell. Szerencsére készülnek kiváló kompendiumok! Hol van már az ötvenes évek nevetéses bonctana, amely e szavakkal kezdődött: az emberi test három részből áll, fejből, törzsből és végtagokból.

„Igen, ez volt a különbség. Ostromlandó várakat emelt maga elé, legyőzendő árnyakat támasztott, hogy nagyravágyásával és találékonyásával diadalmaskodjon. Engem az ismeretlen taszított, mint a lidérces lép... Neki szilárd halom volt, amire fölléphet. A hatalom és a szabadság jóvá teszi az embereket. A bécsi diákság fáklyás menettel búcsúztatta. Én csak zuhantam egyre lejjebb. Mekkora léptekkel jár! Menjen. Elönt a veríték, és mégis fázom. Menjen, nem rohanok. Hátrafordul, bevár. Most kellene...”

– Hallottál a napkitörésekről? Az úgynevezett protuberanciákra az újságok címlapján kellene figyelmeztetni az embereket.

Az egész Földet megzavarják, az iránytűk megbolondulnak és hamisan mutatnak, ciklonok örvénylenek országok felett, zivatarok, jégverések pusztítanak, az állatok nyugtalankodni kezdenek, a tyúkrok rosszul tojnak, a tej megsavanyodik, és az emberek idegrendszerre felmondja a szolgálatot. Ok nélkül gyilkolni képes bárki.

Megkeresik a kajári tanító házát. Károly az udvaron hallgatja ki a feltűnően vékony hangú férfit. Tyúkrok karicsálnak, távol kask kukorékol, néha felbőg egy tehén.

– Hány éves?

– Harminc múltam karácsonykor. Épp azt ünnepeltük.

– Kivel?

– A sógorom volt itt, a kántor és a kurátorunk. János korán eltávozott, jóformán bele sem melegedtünk...

– Hány óraker?

– Tíz lehetett.

– Mit mondott, hova megy?

– Azt mondta, átad egy fontos üzenetet.

– Kinek?

– Nevet nem mondott, de mindannyian tudtuk, hova megy.

– Asszony?

– Igen.

– Hogy hívják?

– Juhos Jánosné.

Átvágnak az ovális, templom mögötti téren. Kutya csaholja meg őket. Férfi közeledik, hátrakergeti a kutyát, kinyitja a kaput. Érkezik az asszony is, félénken köszön. Az ura válaszol helyette.

– Nem, nem járt itt a fiú. Igaz, te? Tudom én, mindenfélét összebeszélnek az emberek! A fiút kedveltem, nekem az anyja rokonom, ha átjött, megittunk egy kancsó bort. Szép hangja volt,

nagyon szép hangja. Igaz, te? Ez egy tisztességes ház, már rég eltörtem volna a derekadat, ha másképp volna. Úgy van-e? No, beszélj!

Visszafelé Csajágra könnyedén szalad a kocsi. Károly ismét összegez.

– Alkalmasint senki nem hazudott. Juhos szavainak hinni lehet. Nagyon beijedt, de azért őszinte. Ez tényleg tör-zúz, ha valamit észrevesz. A magyar paraszt egyenes ember. Bosszuló hevében egyet-kettőt odaütött volna. S ha gyilkol, azután vagy felkötöti magát, vagy elbujdosik. No, esni kezd. Húzza fel a tetőt, Mihály!

Könnyű, meleg zápor suhog a bőrtetőn. Reicher teli szájjal harapja a jó illatú levegőt, Kálnay köhécsel, nehezen lélegzik, mellkasa meg-megreccsen, tompán, ahogy egy szüette fadarab.

– Micsoda ájer! Itt kellett volna letelepednem, száz évig élnék. Gyerekkoromban folyton Budáról ábrándoztam, Budán meg Bécsről, Bécsben meg Amerikáról. Tudtad, New York akkora város, hogy vasúton közlekednek ott az emberek? Ha elmennék Amerikába, ki tudja, miről álmodoznék...

„Úgy tűnik, szabad és csendes ez a táj... Alattomos! Némán várja, mikor roppanok össze. A tavasz csalóka, és csalóka a nyár is, mert a tél bujkál benne. Érzékeny vagyok nagyon. Az idő változásait megszenvedem. A test minden kínját megismerni... A fájdalom nyelvén beszélni, ha már az örömen nem tudunk... Károly, illik rá e név. Karl! Milyen hatalmas a homloka, mintha isteni bélyeget hordana. Milyen finomak az ujjai. Gyermekeké. Olyan illata volt, mint a tölgyfák kérgének, közös szobánkban mindig ez az illat fogadott. Mióta használ parfümöt? Ápoltak a körmei, bizonyára lábáról is levágatja. Ruhája szövete finom, könnyű vászon. Kényelmes, ruganyos a kocsi, valódi élvezet. Karcsi? Nem fogom megbántani.”

Kálnay végül átköltözik a fogadóba. Károly örömmel siet elé, frissen borotvált, lendületes, látszik, tevékenyen kezdte a napot. Harsányan újságolja a híreket.

– Megtudtam, hogy a kutat horoggal már egyszer kikutatták. De semmit nem találtak. Három nappal azelőtt, hogy a fiú holttestét a kajáriak kiemelték volna. Mit szólsz hozzá? De van még egyéb is. A telekcsősz vallomása. És a legsúlyosabb bizonyítékom: a magyar nadrág.

Károly fél nap szabadságot engedélyez. Kikocsikáznak a Balatonhoz. Egy vízrefutó csopaki vendégfogadó teraszán pihennek meg. A hullámok halk csobbanása keveredik a terasz koradél-előtti, éledező zsongásával. Étvágygerjesztőnek zárai Maraschinót rendelnek. Koccintanak. A poétikus hangulatú helyszíntől megihletve, az ital és a szavak enyhe mámorában fúzi fejtegetéseit Károly.

– Feltételezve, hogy az irka nem hazudik, valamint számításba véve, hogy a szerencsétlen ifjú legkorábban szombaton zuhanhatott a kútba, tehát a bejegyzés tartalma szerint szerdán még életben volt, igencsak meggondolkoztatónak találok a telekcsősz vallomását. Ez a komoly természetű férfi kedd reggel épp a kút mellett ment el, és mert a reggeli szellő nem hagyta pipára gyűjtani, betért a tető alá. Egy-két szippantásnyira elidőzött, de semmi különöst nem észlelt. Mi több, a kutájája is vele volt, márpedig, ha netán a kútba zuhant ifjú elalélt volna, nem tudván jelzést adni, segítségért kiáltani, az eb a pusztza szagra is csaholni kezd.

„Újra esni fog. Felhők résein tűz át a nap. Újra a hangok... Mi karcolja a levegőt? Mintha bádogleveleket csapkodna a szél. Pedig még minden zöld. A szőlőlevél széttárt tenyérként dereng. Amott egy csepp a levélhegyen. Még süt a nap. Kész, lecseppent. Az idő, a láthatatlan idő. Végignézni, ahogy kihűl a Nap, és min-

dent beborít a jég. Van-e Isten, aki megszemlélheti? Sürög-forog itt mindenki. Arcukon merő figyelem. Egy lány a kandelábereket tisztítja, milyen különös arca van, mintha nem élne. Taszít a csupasz arc, és mégis vonz...”

– Ma reggel döntő kísérletet végeztem magamon. A következőkre jutottam: a magyar nadrágot csak úgy lehet lehúzni, ha előbb a csizmát levetjük. A kordován csizma viszont percek alatt pacallá ázik, aki azt ilyen állapotban le akarja húzni, annak csak akkor fog sikerülni, ha szétszaggatja. A jegyzőkönyv szerint az ifjú mindkét lábán rajta volt a csizma, a bal nadrágszár viszont nem. Tegyük fel, a fiút a nadrág akadályozta a mászásban, és lehúzta egyik szarát. De ez abban a helyzetben nem sikerülhetett neki. Ép a csizma lehúzója, a nadrág talpalója is. Kipróbáltam, lehetetlen! Segítség nélkül nem megy!

„Ha meleg volt, meztelenül kiült a kertbe... A napon fadézsában melegedik a víz. Érzem a langyos, szappanos víz illatát, látom a délutáni fényeket s a kert árnyait, érzem testének finom rándulásait. Nevetünk... Valahogy átbukunk a dézsa peremén, csattanva pattan szét a háncsból font abroncs, hirtelen ott ülünk a széthullott dongákon, vizesen, prüsszögve. Hahotázva csapja hátra vizes haját, homloka véres... Tenyeremet rátapasztom, a vérzés eláll. Ajkam is vérzik, elharaptam, mintha verejtéket nyalogatnék. Sós és meleg. Valamit el kéne érnem, meg kellene találnom... Édes Istenem, milyen fiatal ma is! A selyemnyakbavalója, borotvált álla, finom vonalú, hosszú nyaka. Elönt a forróság... Valami nincs rendben velem...”

A fogadóba visszatérve, az udvaron várja őket a templomszolga. Ahogy leugranak a kocsiról, hozzájuk lép, mondandója volna. Hátul egy cselédlány mosott ágyneműt tereget dúdolgatva.

– Az úgy volt, tekintetes uram, hogy szombat este tizenegy kö-

rül elindultam, hogy ellenőrizzem, a templomajtót bezártam-e. Ekkor hallottam a röcsögei dülő felől közeledni a két legényt. A *Télen-nyáron pusztán az én szállásom* kezdetű dalt énekelték.

– Honnan tudta, kik azok?

– A hangjukról. Azon kívül pedig köztudott, hogy ez a dal a segédtanító szívbéli nótája.

– És a társa?

– Báldáki Mihály volt, a templomban őt is sokszor hallottam. Nagyon kásás, erős hangja van.

– Báldáki? Furcsa név.

– Már a nagyapja is a faluban élt.

– És maga mit keresett künn abban az órában?

– Említettem, tekintetes úr, a templomajtót indultam ellenőrizni. Meg aztán, hogy őszinte legyek, igen kötekedő, házsártos vénasszony a feleségem, tetszik érteni...

„Az a lány engem néz. Úgy hajlik előre, hogy megfeszüljön combján a szoknya, terebélyes tomporán is. És közben visszapillant a hóna alatt. Himbálja emlőit, mint a kolompot... Borzongás fut a hátamon. Csak képzelődöm... Mi ez a kattogás? Terpeszben áll, ringatja magát. Az volna természetes, ha szobámba kéretném...”

A közelben kuvik huhog. Neki-nekilendül a szél, nagyokat sóhajt a nyitott ablak előtti diófalomb. Recseg az ágy Kálnay és a lány alatt. A lány biztatóan nyögdécsel egy darabig, buzdítóan, aztán vállalt feladatáról megfélekedve, egyre ütemesebben és vadabbul sikoltozik, a maga örömére.

„Az öklömet gyömöszőli magába. Forró levesbe markolok... Tán magába akar visszanyomni? Fent torkáig nyeli ujjaimat, lent karomat szorítva tuszkol beljebb. Tekervényes, bordázott falú járatok... El akar pusztítani, hogy csak ő legyen. Rángatózik, elalél, a szeme tágra mered. Ott állok a szoba sarkában, és nézem

magunkat. Miként van megtervezve a testünk? Hogyan képes forrón gyöngyözni, miközben belül fagyott minden. Nem kelle-ne nézmem, nyomasztó ez. Tizennégy éves, de a teste harminc. Vörös foltok hasán, a folt szélén hámló bőr. Nézése kancsal ál-latiasság. Az iszonyat festi arcára a rútságot? Recseg-ropog a fa-gyott üveg bennem. Nem eresztmem. Tekintete elsötétül. Fekete könnyek öntik el szemét. Verejtékcsepp szalad le homlokán. Nem láttam, semmit nem láttam. Csupa lucsök az ágy. Gőzölgő mocsár. Ez mind belőle jött ki? A test összeroskad, mint rozsdás bádogtál... Istenem. A gerendákat nézem. Elfutni innen, mene-külni. Álmodom? Holdfény pásztázza utamat, csigalépcső fehé-rlik. Földszagú, nyirkos levegő. Menekülni, vissza, vissza.”

A reggeli fogadóudvar zajos, nagy a felfordulás, a perzekuto-rok káromkodnak a lovak körül. Károly utasításokat ad, nagy hangon köszönti barátját.

– A bűnös a fogdában, menjünk, hallgassuk ki.

Kocsiban ismét. Rövid, szótlán együttlét. Nehéz vasajtó nyi-korog. Léptek zaja, széklábak sikkantása.

– Tudod-e, miért vagy itt?

– Tudom, tekintetes úr, tudom, hogy miért hoztak ide, de nem vagyok vétkes...

– Add elő, mi történt azon az éjjelen.

– Kajáron találkoztunk, együtt jöttünk hazafelé. Jókedvvel. Nótára is gyújtottunk. Aztán a röcsögei dűlőnél János visszafordult. Hiába mondtam, ne vágjon neki az éjszakának.

– Úgy, se szó, se beszéd visszafordult?

– Azt mondta, elfelejtett átadni egy üzenetet.

– Nem mondta, kinek?

– Nem.

– És mi volt az üzenet?

– Azt sem mondta.

– És te, édes fiam, mit csináltál?

– Én hazamentem. Mesteruramék disznót vágtak aznap, ségédkeztem nekik az edények elrakásában, aztán éjjél után lefeküdtem.

– Hogy került hozzád a füzet?

– Milyen füzet?

– Találtunk nálad egy füzetet, drága fiam, a segédtanító úr kezeírása van benne...

– Hát... Ó adta nekem. Tudja, tekintetes úr, ő is Katának udvarolt, Daray Katalin kisasszonynak, a tanítóék lányának. Együtt járunk a színpörbe. A tavaly nyáron alakultunk, Gyöngyösinek darabját próbáltuk...

– Térj a tárgyira.

– Akkor este azzal jött oda Kajáron, hogy legyünk jó pajtások, és ő lemond a javamra. Hogy szavát bizonyítsa, a kezembe adta a füzetet, a versekkel...

– Úgy mondd, ahogy volt!

– Így történt. Én meghatottan azt rebegtem: nem fogadhatom el... Mire ő: hogyan, te nem akarod őt? Én: ilyen nagylelkűség csak úgy viszonzható, ha én mondok le róla. Ó: ezt nem engedhetem. Én: nem tőrhetem. Ó: drága barátom, te vagy a legnemesebb lélek, akivel valaha is találkoztam, be kell vallanom, szívem mást szeret. Most visszafordulok, Isten megáldjon.

– Elég a színészkedésből! A bolondját járatod velem.

– Ez hangzott el közöttünk. Esküszöm mindenre...

– Ne esküdözz itt nekem. Mit csináltál másnap?

– Hajnalban Lovasra utaztam testvérbátyámhoz. A szüleink már nem élnek. Nála töltöttem az ünnepeket, majd Vízkeresztkor visszatértem, akkor kellett volna Gyöngyösinek darabját, *Az igaz barátságna és szerelemnek tükröt* eljátsszuk. De János nem jelent meg.

- A lánnyal mikor talákoztál?
- Katával? Vele is akkor. Vízkereszt napján.
- Édes fiam, hát immár a tied, és te nem keresed föl? Elutazol, és búcsút sem mondasz?
- Megrázott a dolog...
- Meghiszem, édes fiam, megrázott bizony.
- Rosszul érti, tekintetes úr.
- Nem értem én rosszul. Tudom én, mi történt. A szív néha megbokrosodik. Bizonyára szemrevaló teremtés a tanítóék lánya. Bizonyára kedves is. Csakhogy megjelenik a segédtanító, és Kata mosolya másfelé fordul. Sőt! Aztán a véletlen a kezedre játszik. Együtt jöttök hazafelé. Röcsögénél sok a borospince, betértek valahová. Némelyiken zár sincsen. Isztok. A segédtanító elszunnyad. Itt az alkalom, gondolod. Otthagyod, és kívülről betámasztod az ajtót. Nem gondolsz arra, mi történhet. Csak amikor visszatérsz Lovasról, akkor derül ki, nagy a baj. A segédtanító sehol. Rohansz a pincéhez, és amikor látod, az ajtó ugyanúgy berekesztve, rosszat sejtessz. És valóban, a segédtanító halott. Rémülten kapkodsz fejedhez, fejveszetten menekülnél. De talán nem tudódik ki a dolog, ha... És elcipeled a tetemet a kúthoz, végtére te semmiről sem tehetsz... Két verses irkát kaptál, nem egyet, így hát az egyikben benne hagysz néhány félreérthető, de amúgy megfelelőképpen értelmezhető mondatot, és a halott zsebébe nyomod ékes magyarázatképpen. Ha mégis felfedeznék a tetemet... Ne zokogj, édes fiam. Így volt?
- Nem, nem. Miért nem hisz nekem a tekintetes úr?

Károlyt a frissen alakuló politika a fővárosba szólítja. A pártok egymással versengve ígéretnek neki bársonyszékeket. Néhány napig távol marad. Kálnay hazautazik szüleitől örökölt házába. Éjszaka van, nem tud aludni, járka szobájában. Húzogatja a fió-

kokat, valamit keres. Kulcsok csörrennek. Ajtót nyit, kilép a pitvarba. Kinti éjszaka. Öreg cselédje szalad utána.

- Hozzak valamit a tekintetes úrnak?
- Ki maga?
- Nem ismer meg? Jóska vagyok, uram.
- Mit akar tőlem?
- Rosszul érzi magát? Hívjak orvost?
- Takarodj innen! Takarodj!
- Hova megy a tekintetes úr? Sötét éjszaka van.
- Menjen innen!
- Egy kis bort hozok.
- Te vagy az, Jóska? Nincs szükségem semmire. Menj, aludj.

Melegem volt...

„Holnap holdtölte lesz. Milyen erős a fény... A falakon bogarak futkosnak. A levendulabokor is fulladozik. Most érkezem, vagy most indulok? Milyen zavaros minden. Rohanni..., miközben leroskadnék a földre. Aludni? Minden álom újabb lidérc-had... A nautilusz sem tud kibújni csigaházából, folyton építi... Ki szólít? És kié ez a hang? Ha tükörbe nézek, őt látom? Vissza kell mennem, Istenem, adj erőt.”

Reggel Károly érkezik váratlanul, Kálnay még alszik. Jóska fogadja, Károly körülsétálja a házat. Minden dűledezik, szanaszét gyér baromficsapat kapirgál. Hamarosan megjelenik Kálnay, törött, zavart a beszéde. Lesétálnak a kertbe.

- Hiába, nincs pazarabb dolog a vidéki életnél.
- Engem fojtogat.
- Barátom, hogy rögtön a tárgyra térjek...
- Megbocsáss, nem éreztem jól magam mostanában, menjünk vissza a házba.
- Menjünk, menjünk. Talán a nagy meleg miatt. Nagy a hőség, de képzelheted, a város ilyenkor lángoló kohó! Embereim

ellenőrizték a lakatossegéd vallomását, az időpontok stimmelnek... El kellene küldenem őket, hogy kutassák át a környék pincéit...

– Előbb-utóbb eredményre jutsz...

– Nem, nem barátom. Be kell látnom, tévedtem. Talán asztmás vagy? Orvoshoz kellene menned.

– Majd elmúlik.

– Elolvastam a Gyöngyösi-darabot. Meggondolkoztató. Ezúttal az élet utánozta a színházat... A megfejtés benne van. Ismered? Olvasd el. Milyen nagyszerű lehet itt élni! Egész nap olvasnék... Tudod-e, hogy a bekötött szemű ember letér az egyenes útról, és a Föld forgása szerint körbejár?

Megebédelnek. Kálnay, még inkább az öreg cseléd, Jóska ráveszi Károlyt, maradjon éjszakára, a sötét, rossz utakon keréktörés veszélye fenyegeti a kocsit, akár a városba menne, akár a csajági fogadóba. Nyugovóra térnek. Lidércek hangján sóhajtanak a bokrok, suttognak a fák, suhog a finom homokot sodró szél. Ajtónyikorgás, surranó léptek. Az ismerős kuvikhang. Kálnay nem talál megnyugvást, idegenül bolyong a házban.

„Már alszik... Milyen nyugodt arc! Éjszakai tótükör. Vajon még mindig levendulaillatú a lehelete? A legkisebb rezdülését is felfogtam volna, a legkisebb jelzést... Nem hagyott beszélni... Folyton maszkokat öltött...”

– Te vagy? Megijesztettél. Nem érzed jól magad? Hívjak orvost?

– Gyere, mutatok neked valamit.

– Most?

– Nappal képtelen volnék rá...

– Hát jó, menjünk.

– Amikor arról olvastam, hogy megérkezted, boldog voltam,

mert előtted nincsenek titkaim, és éreztem, hogy mindent, ami nyomaszt, végre kivethetek magamból...

– Beszélj csak...

– Egy testben nem csupán egy ember él. Szerencsés, akiben felülkerekedik valamelyik, mert ott rend van. De akinek ez nem sikerül, ott rettenetes a felfordulás. No, nézd, megérkeztünk. Nézz fel, látod?

– A hold...

– Igen, a hold. Nappali fényben lehetetlen... Igen, eltakar mindent a fény... Bocsnát, fullaszt ez a meleg...

– Gyere velem Pestre. Meg kell gyógyulnod. Segíteni akarok. Hallottad, a fogadóból eltűnt a lány, hiába keresik?

– A hold, a hold a bűnös, látod? Rút és bamba arc. Gonosz arc...

– Ne hagyd, hogy hatalmába kerítsen!

– Én nem tudtam legyőzni őket. Ó, hányan is vannak, ki tudja? Benned nincsenek? Ne mondd, ne! Ott vannak benned is. Rejtett kamrákban tombolnak, szétvernek mindent. Ne mondd, hogy nincsenek benned. Nem hiszem! Ott vannak, én hallom, hallom...

– Nyugodj meg, barátom, nyugodj meg.

– Néha arra ébredek, hogy épp most aludtam el, és amit az imént álmodtam, ébrenlétem története. Néhány hónapja a környéken farkasembert láttak, azt hittem, én vagyok az. Még ma is gyanakszom magamra. Ezek az éjszakai kóborlások... Miért? Mi történik velem?

– Majd holnap beszélünk, most térjünk nyugovóra.

– Mindig ugyanazt álmodom. Kinyitom az ajtót, leereszkedem a csigalépcsőn, kanyargó járatok, végül lent vagyok a mélyben. Sok-sok test hever előttem, tekerednek, mint tűzbe vetett férgék, karjukat emelgetik... Vakok, miközben mindegyiknek nyitva a

szeme, halottak, miközben élnek. Élő a test, csak gazdátlan, és nekem kell választanom... Hogy melyik legyen én.

– Beteg vagy, komolyan beteg. Nem tehetsz róla.

– Ezért jöttél?

– A darabot elolvastam. A gyilkos nem a lakatos, nem. A gyilkos...

– Te azt hiszed, hogy én... Ezért jöttél, igaz? Nem hallod? Ott zakatol benned is. Te elmenekültél, engem itt hagytál. Nem eresztelek vissza, maradnod kell, nem engedlek. Majd megkeres, meglátod. Egyszer arra ébredsz, hogy benned van. És akkor majd te is. És attól fogva... Lesed, hallgatod... Gyere, ne ellenkezz...

– Hagyj, majd reggel beszélünk. Most pihenj le, László!

Reggel kocsik érkeznek. Vezényszavaktól hangos az udvar. Sok-sok ember, ló. Károly hangja.

– A pincét, ott keressétek.

– Ott is kerestük, semmi...

– Kerüljétek meg a házat is...

– Jöjjön, tekintetes úr, valamit látunk...

– Merre vagytok?

– Itt hátul, a magtárnál. Beomlott a pince, de csak félig szakadt be. Tekintetes úr, tekintetes úr, megtaláltuk!

„Vége, vége lesz...”

– Beteg vagy, Laci, elviszünk...

– Emlékszel, mindig ugyanarra gondoltunk. Mintha... igen, mintha egyetlen agyunk lett volna. Két test, egy aggyal, egy szívvel, akarom mondani egyetlen... Látod, elbutultam, nem tudom magamat kifejezni. Ugyanaz a boldogság, ugyanaz a félelem, ugyanaz a düh...

– Mit akarsz?

Kálnay magából kivetkőzve kezd ordítózni, torz, meg-megbi-

csakló, olykor asszonyi, olykor férfi hangon. Mintha mindenki pokla beleköltözött volna.

– Miért gondolod, hogy én tettem? Nem én. Te voltál! Igen, emberek, nem én voltam, hanem ő! Ó! Fogják meg! Ti szalonnazabálók, ti kurvapecérek, gyertek hát! Ne tátsd a szád! Tévedés, könyörgöm, hagyjatok... Vége, add át a helyedet! Úgyse tudtok megfogni! Ott keressétek, indíts! Hányjatok fel mindent, tépjétek szét, hasítsd ki! Eresszük ki, emberek, ott van benne! Esedezem, jaj, esedezem... Kiontom a véreteket, halál fia, aki közeledik! Sssohhha, pokooool fattyai...

– Kötözzék meg, de ne bántsák... Ne hagyják elfutni! Ne lőjenek, az Isten szerelmére...

„Vége lesz, vége...”

Római utazás

*Észrevétlenül megérnek a dolgok, és amikor eljön az idejük,
sarlót eresztesz rájuk.*

Mint arannyal befuttatott apró felhő lebegett az udvar fölött, tétován és bizonytalanul. A látás félénk gyönyörét teljessé téve, egy pillanatra lehunytam szememet. De máris kinyitottam, és mint akit rajtakaptak, behúzott nyakkal pislogtam fölfelé. Az ablaküvegről visszaverődő játékos fények könnyű ujjal babrálták fürtjeit. Jóllehet, efféle szavak (babrálták, könnyű, játékos) nem illenek ide. Ha legalább kapaszkodott volna, de csak állt ott, és a fények káprázatában úgy tűnt, mintha billegetőzne. Festménynek szerettem volna látni, keretbe zárt kép mozdulatlan alakjának. Szinte levegővétel nélkül siettem fölfelé. Szívem megtelt esdekléssel. Combomban a csont helyén remegő gyengeséget éreztem. Bár a gyengeség már kora reggel testembe költözött, abban a pillanatban, amikor leléptem a peronra, és elindultam a hosszú szerelvény mentén a kijárat felé.

Az olasz vonatokon uralkodó káosz, a borraivaló reményében folyton okvetetlenkedő személyzet dacára igen kényelmesen utaztam. Egy idő után elaludtam, és már nem foglalkoztatott, mi történik körülöttem, benyit-e a „controllere” vagy sem, mikor állunk meg, mennyit időzünk, milyen nyelven karattyol a hangosbeszélő. Bár igazi, mély alvásról sem beszélhetek, mert álmat éberebben figyeltem, mint a valóságos zajokat azelőtt. Mint ha tudatom egyik fele aludt volna, miközben a másik éberen jegyzetelte az álom alakulását. Különös módon álmom a múlt megismételt mása volt. Álmomban is ugyanazt a narancssárga frottírbugyit viseltem, narancssárga, sötétkék szegéllyel. Hihe-

tetlen, miket hordtam annak idején! Máriának hívták a lányt, de mindenki Rikának becézte. Kék szegélyű, narancssárga frottírbugyi, Rika – nincs is kedvem tovább mesélni. Pedig valamiféle válaszóhoz érkeztem akkor, nem kérdéses. Megkezdődött a nagy, örökké tartó gyötrelmem, a bűntudat vissza-visszatérő hullámaival, a helyrehozhatatlan emlékének ecetes verejtekével. Azért „valamiféle”, mert hiszen ki tudott volna mást választani. „Most aztán süthetjük”, mondta álomban Rika. Hangja elvékonyodott, majd élesen felerősödött, és amikor kinyitottam szememet, elnyújtott vonatfüttvé alakult. Közeledtem Rómához, életem újabb válaszóútjához.

Ragaszkodtam ahhoz, hogy ugyanott szálljak meg, ahol annak idején D. lakott. Kerül, amibe kerül. Végül szerencsém volt Burgisszal, aki kapcsolatai révén beajánlott Frau Petersennek, a Der Tagesspiegelnél. A Velence téren szálltam le a 64-es buszról, majd a Via Giulián mentem végig, a házzszámokat figyelve, a leneti rakparttal párhuzamos Sangalóig. A zölddel befuttatott ház a trapéz alakú Fiorentini tér Tiberis felé eső oldalán virított. Fent, a tető alatti manzárdokban bérel a német napilap néhány lakást tudósítói számára, és persze mindig akad üresedés. D. idejében még szeszélyes forgalmú szálloda működött itt, riadt tekintetű, sietős vendégekkel. A háború óta végleges lakók lakják, képe mégis a bizonytalan átmenetiséget sugározta, talán keskeny, palletával védett ablakai, vagy hajóéhoz hasonlatos, pipa alakú kéményei miatt, amelyek egyikén ráadásul egy sirály tanyázott. A tér látványában is ott honolt e kusza bizonytalanság: bal szárában Versace óriásplakát feszült a homlokzatra, eltakarva az ablakokat is, míg másik szárában, alacsony házsor előtt barokk szökőkút díszelgett, mellvédjének támasztott kétkerekű kordéval. E stílárís kuszaság jólesett a szemnek, hiszen az idő végtelen folyójának hosszú szakaszába tudott ily módon belemerülni.

A gyerek szőke hajfürtjei ugyanúgy borzolódtak, mint a sirály tollai.

Alig volt csomagom, csupán váltás fehérnemű, pizsama, könnyű gyapjúpulóver, ing, Goethe *Italienische Reiséja* és D. *Naplója*, egy vonalas füzet, golyóstoll. Legfeljebb a magammal vitt három vaskos római útikönyv nyomhatott többet a szokásosnál. Később felfedeztem az újságtól bérelt szobám polcain legalább ötszáz Rómáról szóló könyvet, mégpedig gondosan válogató kéz jóvoltából a legjobbakat. Kár volt cipekedni. Kézbe vehettem az első turistakönyvnek tartott Guide Bleu 1841-es, Librairie Hachette-féle kiadását, ma már elképzelhetetlenül aprólékos műgonddal megrajzolt térképeivel és fametszeteivel. Belelapoztam, aztán letettem, mint aki autentikusabb élményekre vágyik.

Az nem derült ki, hogy anya és gyermeke miért lakott abban a házban. Vagy mégis megtudtam, ám kiment a fejemből, mint annyi jelentéktelen információ azokban a napokban. Mintha arról lett volna szó, hogy a közeli Magyar Akadémia vendégházába érkeztek tíznapos üdülésre, de valami bürokratikus ügyetlenkedés miatt másnak utalták ki szobájukat, mire az egyik olasz alkalmazott felajánlotta, hogy nála ellakhatnak, amíg ő szüleinél nyaral Palermóban. Jóval otthonosabbnak tűntek a tíznapos turistáknál. Ők soha nem kerekedtek fel kora reggel, szendvicsekkel, hűsítőkkal felmálházva. Úgy láttam, a házhoz tartoznak, belekoptak, elvont funkciójú tartozékokként. A ház ugyan nem tűnt kopottnak, példásan takarították, ápolták virágait, újrafestették ajtóit, kifényesítették kilincseit, ami azonban nem zárta ki példának okáért a lépcsőfokok göcsörtös csorbaságát. Mintha nem fokok, hanem fogak lettek volna, a rágástól elvékonyodtak, elfogytak, és mindez nem tűnt lehangolóknak, inkább lelkesítőnek, mert az idővel való viaskodásban veszítették el épségüket, egyben diadalt szerezve az elmúlás fölött.

A gyerek reggel már várt rám. A lengőfolyosóra kitett padon üldögélt, lehunyta szemmel, arcát a nap felé fordítva. Kicsi lábaira felhúzta anyja cipőit, azokat billegette, mint két kapaszkodó menekültet, akik a szakadékba zuhannak, ha nem bírják megtartani magukat. Mindig ugyanaz a narancssárga, rövid ujjú ing volt rajta, kék rövidnadrág... de csak most, ahogy visszaidézem azokat a napokat, csak ebben a pillanatban döbben belém, hogy ugyanazokat a színeket viselte, mint amiket vonatbeli álmomban és az álom mintájául szolgáló hajdani jelenetben én is hordtam. Ha visszaszámolok, bár nem erősségem a számolás, négy hete és két napja utaztam vissza Rómából, és azóta nem volt nap, hogy ne gondoltam volna a gyerekre, ne hullattam volna könnyeimet, fájdalmas sóhaj nyomán ne szakadt volna fel a seb, de csak most vettem észre a színek azonosságát. Mintha ennyi idő kellett volna a történet kihordásához...

Este az udvaron, a kút mellett találtam, és tudtam, hogy engem vár, mert ahogy nyílt a kapu, szaladt is elélem. Szerettem ha zaérkezni. Puha kezét felém nyújtotta, férfiasan kezét ráztunk, amit barátságos simogatással is megtoldott. Hol combomat érintette meg, hol megkért, hogy hajoljak lennebb: szelíden megveregette arcomat, esetleg fejemre nevetős barackot nyomott. Még nem találkoztam ennyire bájos gyermekkel. Mindig eltalálta, milyen lelkiállapotban vagyok, hogyan kell onnan kivezetnie, hogy csak vele legyek, ne gondjaimmal vagy emlékeimmel. Haja a sötét udvar magas falai között is ragyogott, mintha aranyszálai feltöltődtek volna a reggeli napfűrdőzésben. Szavai hosszan visszahangoztak a hétköznapi prózájában, nagyon őszinték voltak, miként kerekre tágult szemei, a szemgolyók bársonyos fátyolával. Nem feledhetem, tekintete mélyén ült egy sejtelmes valaki, aki nem szólalt meg soha. Félttem ettől az alaktól... Sokszor elhatároztam, hogy a gyerekekkel maradok egész nap, vagy anyjától

elkéreztetve, magammal viszem sétáimra, aztán mégsem tettem. Lopva teleszippantottam tudómet illatával. Szívtam, csak szív-
tam magamba, mint aki abban reménykedik, hogy felnőttkorá-
nak szavaival végre sikerül megfogalmazni, miféle ősi árvaság és
számkivetettség savanyítja a legüdébb illatot. D. ír elkápráztatott
állapotról, amikor egy-egy jelentéktelen gyermekkori emlék föl-
lött elrévedezve, sikerült emlékeznie az anyaméh otthonosságá-
ra, ezüstös fényekre és édeni melegre, a mítosz forrásának felfa-
kadó erejére... ám mégsem, ő valójában nem talált soha semmit,
és minél mélyebbre ment vissza, annál reménytelenebbül érezte,
hogy már a fogantatás pillanatában, sejtnyi mivoltában ellepte az
idegenség kellemetlen viszketegsége.

Mezítláb trappolt elém a kerek, tenyérnyi köveken; előbb
odavitt a kúthoz, hogy igyam, tartsam csuklómat a vízszög alá,
a kinti forráságot és port mossam le arcomról. A víz oroslánpo-
fájú, de emberfülű gorgó szájából csorgott egy mohával bélelt
üregbe; ha lehajoltam, hogy tenyeremből igyam, a mélyből ti-
tokzatos suttogást hallottam. „A hónaljadat nem akarod meg-
mosni?“, kérdezte, olyan egyértelmű jóakarattal, hogy egyszeri-
ben lehúztam ingemet, és megmosakodtam. Szavai gyermekien
egyszerűek voltak, mégsem csengtek soha naivan. Megfontoltan,
és okosan beszélt. Tisztán csendült piciny ajkán a hang, és tisztá-
sága visszhangjában is megmaradt, mert a visszhang maga a tisz-
taság volt. Most is hallom, amikor mosakodás végén azt mond-
ja, ellentmondást nem tűrő lendülettel meglóditva kezemet,
hogy „gyerünk!“, „nyomás!“, vagy hasonlót.

Felvezetett a negyedik emeletre, ami lényegében a padlásból
kiszakított manzárdsort jelentette. Vitt anyjához, olyan céltuda-
tosan, mint holmi Cupido. Igen, nem tagadhatom, a vágyakozás
hamis és zavaros útvesztőiben kigondol az ember mindenfélét, és
olykor magát is megcsalja kétértelmű magyarázatokkal, de még-

is szemet huny fölöttük, a kétértelműséget mohón kortyolja, hogy bódulatában elfeledhesse a hamisságot. Igen, elcsábultságom ferde érzékenységgel és mértékével fogadtam akkor ezt a terelést.

Elindultunk a keskeny lépcsőökön, hullámos falak között, amelyek néha vészjóslóan leszűkítették a feljárót. A jobbra-balra nyíló emeleti folyosókra még szűkebb mellékjáraton lehetett kijutni. Egyedül fent öblösödött ki valamennyire a járat, a fény vödörnyi adagja kényszeredetten csurgott lejjebb az alsóbb szintek felé. Itt a legutolsó kanyarba szorult be az a kicsiny fülke, udvarra néző, keskeny ablakával. Vélhetőleg sokat ücsöröghetett napközben benne, amit abból gyanítottam, hogy lelassította lépteit, mint aki kincseket őriz odabent, és fontolgatja, bizalmába fogadjon-e. Rosszul sikerült lépcsőforduló csökevénye, elszámolt ív korrekciója lehetett; fölöttébb taszított. A keskeny ajtórésben annyit láttam, hogy alig méternyi mély. Szinte elrántottam onnan. Már bennem volt a következő órák izgalma és idegessége.

A manzárdsor lengőfolyosójáról hat lépcső vitt föl a tetőre, a kémények közé beékelt teraszra. A műanyagbordóba ültetett rododendronok és leanderek szegélyezte betonlapon, egy termő citromfa alatt asztal várakozott, körülötte székek, nyugágyak, két hosszú pad, amelyek egyikén a nő ült. Az asztalon termoszban kávé, tea, poharak, olajbogyó, és a jellegzetesen édes és bódító szicíliai Vino Dolce. Rejtélyesen, furcsán öltözködött... Em-lékszem, mennyire megdöbbenett első nap. Piros egyberuhája mély kivágásában, mellei között vaskos aranylánc csillogott. A meleg ellenére magas szárú csizmát húzott, amelyet kizipzárva, letúrt szárral hordott. Ám ami leginkább megütöközést keltett bennem: folyton pipázott, mégpedig egy kicsi, női pipából eregette a világítóan kék füstöt. Szőke haját lófarokba kötötte, s néha megrázta, szinte ostorként csattogtatta, ami kislányosan sze-

mébe hulló frufruja miatt legfeljebb kacérnak tűnt, aligha fenyegetőnek. Rám mosolygott, és hellyel kínált. Hangja férfiasan, mélyen zengett, szavai viszont gyerekszavak voltak, ráadásul tegezett: csüccs, szipi, lécci, figyuzka, efféléket mondott. Megittam az első pohár bort, feljöttek a csillagok, ezüstös fényükkel arcát maszkszerűvé merevítették. Beszélni kezdtem, és beszéltem, nehogy újra csend legyen. Nem mondhatom, hogy én mindig otthonra lelek a szavak kikötőjében. Amikor azt mondom: „arannyal befuttatott apró felhő”, talán ugyanolyan hamisság szakad ki belőle, mint az ő léccijéből. Tanácsos a tényeknél maradni, jöllehet a tényekhez is szavakon keresztül jutunk. Nem emlékszem, a gyerek hova tűnt, az is lehet, meghúzódott valahol, talán a kémény mögött, lehet, elvonult szobájukba, és szépséges arcomskáját párnájába fúrva aludt. Beszéltem, de közben éreztem, mennyire nem fontos, első pillanattól éreztem, hogy ez az egész csak díszlet és kellék, álca és elterelés, mert a történet így is, úgy is megtörténik. Mintha valaki nyomait kellene szüntelenül követnem.

D. kétszer járt Rómában, és mindkétszer ebben a házban lakott. Először tizenkilenc napot töltött a városban, másodjára hármát. Pontosabban: örökre ott ragadt. *Napló*ájában, amelyben ő is egy rejtőzködő iniciáléval D.-nek nevezi magát, aprólékosan leírja a házat, a vadszőlő folyton zizegő drapériáját, a kimarjult lépcsőfokokat, az udvar mozaikját, amelynek szépsége egykor arra volt hivatva, hogy a lent derengő homályt eloszlassa, az idők során azonban annyira megkopott, hogy a fenti emeletek távlatából is nehéz eredeti alakjait felismerni; beszámol a lépcső sötét alagútjáról, amely a folyosókat összeköti, az elhasznált levegőjű szobákról, a házat megtöltő nehéz csendről, amelyet farkó jajveszékelés, kéjes hörgés, részeg gajdolás sző át; a felső szint lakóiról, akik napközben az alsóbb emeleteken szolgálnak. Ír a

folyamatosan érkező és távozó vendégekről, a reménytelen körforgásról, a szenvedély vámpírfogairól és e fogak nyomait magukon viselő karokról és nyakakról. A két utazás között tizenhét év telik el. Tizenhét tevékeny év, életének legtermékenyebb korszaka. Aztán visszatér, mert hiszen el sem ment. Megállt a pesti utcán, mozdulatlanul, messzire révedő tekintettel nézte, ahogy bolyong a végeláthatatlan folyosókon, benyit az apró szobákba, belép a sovány gyertyák fénykörébe, az ábrándokkal és zavaros kérdésekkel teli szemektől megbabonázva, és újból leomlik e jámbor vérengzők előtt, hagyja, hogy rátelepedjenek, és feléledjenek, hogy kiszívják belőle táplálékukat... állt ott a budapesti hidak egyikén, és semmit nem válaszolt, amikor a kuncsaftra leső fiákeres előbb csak udvariasan, majd egyre szemtelenebbül szólongatta... állt elrédve. Valahogy úgy, ahogy én is lecövekeltem az állomás előtti Cinquecento téren. Gépiesen elolvastam egy postaládán a levélürítés órarendjét, az első római feliratot, és amikor felpillantottam, nem tudtam eldönteni, merre induljak. Éreztem, ahogy az Idő vállam izmaiban végigfut, mint könnyű érintés, vagy enyhe fájdalom, amely nem múlik, hanem néhány óra múlva kínzó fejfájásba torkollik. A végtelen... Igen, a végtelenre gondoltam a postaláda mögött. Végtelen tanácstalanság. Hogy semerre sem érdemes lépni, mert a megtehető út semmi a végtelenhez képest.

D. nyomában is ezért indultam el, a remény miatt. Hogy nem lebegek az űrben, amely ráadásul folyton tágul. D. lépteit fogom számolni, mint ahogy a maga során D. is Goethe útvonalát követte. Római naplójának első bejegyzése is ugyanaz, mint a Goethéé: „Végre itt vagyok a Világ Fővárosában!”

Érdekes, hogy Róma a romokat nevében viseli. De ez csak magyarul érdekes. Aki magyar, annak valószínűleg többször eszébe

jut. Ám mihelyt az Angyalvár tetejéről körbepillant, mihelyt fedezi a város egyneműsödött fehérsége fölött tovaúszó felhőket, már nem romokat lát, hanem elevenebb alakzatokat, nyersebb és élőbb tanulságra bukkan. Rátalál az idő elveszettnek hitt dallamára, kőpatakokat és kőfolyókat fedez fel. A Colosseum köveiből épültek a legszebb paloták; a Frangepánok villájának sűrke falából két fehér oszlop domborodik ki, egykor a Curia előtt álltak; a Via San Gregorio burkolatában a Forum kövei domborodnak; Nero és Caligula Circusának Obeliszkje egy stadionnyit csúszott keletre; a Pantheonból elhurcolt domborművek a gigantikus Szent Péter falát burkolják. Vajon az Angyalvár takaros gúlákban elrendezett ágyúgolyóit milyen kövekből faragták? Hány és hány beágyazódott a Tiberis medrébe, vagy tovaszállva, az Aurelio domb oldalát erősíti. Amikor a golyók elfogytak, az ostromlók viszont nem, akkor aztán sorra kerültek a szobrok is, előtaszították a gigantikus méretű régi katapultokat, és azzal vetették ki az ellenségre őket. Az utolsó adagot akkor, amikor a vandálok táboroztak a falak alatt, a várat pedig a kereszténnyé lett hersbergi Ottó védte, aki talán emlékezett, hogy őseire milyen hatással vannak a simára csiszolt istenszobrok, és röhögve csapkodta térdét, látva, mekkora rémülettel húzzák be nyakukat, valahányszor egy áramvonalas isten elzúg fejük fölött.

A kő már akkor szereplője lett ennek a történetnek, amikor a Brenneren átkelve, éégig magasodó falak között vonatoztam a közeledő éjszakában. A kőfolyók ott erednek! Szédelegve forgattam nyakamat. A magányra gondoltam, amelyet a megmászhatatlan sziklák őriznek az idők kezdete óta. Hirtelen több kilométeres viadukt tűnt elém, szinte berobbantak az ablakba tartópillérei. Egy autót is látni véltem, reflektorai fényében megmegvillant egy-egy útjelző tábla. Szorongásomat az emberi jelen-

lét sem tudta oldani, sőt, csak fokozta, mert belém akaszkodott a baljóslatú sejtelem, hogy a viadukt építői valószínűleg tilosat cselekedtek, hiszen képtelenség emberi erővel mindezt létrehozni. Csakis eladott, bűnös lélekkel! A büntudat érzését aztán a hágón túli vár látványa fagyos fluidumokkal töltötte fel, újabb adag magányt pumpálva vérembe. Sziluettjéről ráismertem: börtönként került be a rémület, a magány a soha el nem múló lidérces álmok történelmi képtárába. Jelképe az elkerülhetetlen bűnöknek, a sors kárhozatának és az azt követő magányos vezeklésnek, amely semmi biztosítékot nem ad a megváltásra. Mert ugyan ki mászná meg a sziklafalakat, hogy megmentsen? Ki törné fel a magány, majd később a halál koporsóját, hogy kirángasson fedele alól?

D. nem volt vallásos, de a szerdai bűnbánati kommemoráción odasodródott a pápa elé, és ügyetlenül térdre omolva, akárcsak gyerekkorában, száját ügyetlen mozdulattal öblösre tátotta.

Sokáig nem emelkedett fel. Lehunyta szemét, és látta a vérekkkel átszótt öreg kezét, amely az ostyát remegő nyelvére illesztette, aztán látta magát, amint görnyedten oson szobáról szobára, önként merülve a káosz örvénylő kelepceibe, és valahol távol, mintha egy oszlophoz támaszkodó vak szerzetes mesélné, hallotta a legenda reményfényekkel vibráló meséjét. Ott térdelt a lépcsők aljában, a mérhetetlen tér feltartóztathatalan kollapsezusának áldozataként, és egyetlen új gondolata nem volt, sőt, azt vette észre, hogy rémisztő sebességgel kopnak ki belőle a régiek is; szinte csupasz már. És e csupaszság mégiscsak új állapot volt, őszű. A tér örvényei lehámotzták róla a mondatokat; a legenda is elbeszélhetetlenül, a vajsínű fényben szétfosló oszlopok árnyékában maradt.

Nekem sem maradt más, csupán D. útja, és a D. után induló

lépéseimmel felkavart por. A porról kell tehát mesélnem, nem a kövekről. A porról tudok mesélni, nem a legendáról.

Az Angyalvárból lefelé tartva megcsúsztam, és fenekemen szánkáztam a keskeny lépcsők aljába. Szerencsére ezek a lépcsőfokok is kitompultak, alig okozott fájdalmat a dolog; nagyobb volt a váratlan öröm a strapamentes leérkezés fölött. A bejárat előtt katonai díszszázad rostokolt; vártak valakit. A zenészek észrevétlen jelre sorba rendeződtek, és rákezdték egy pattogó indulóra, aztán anélkül, hogy a végére értek volna, arcukon az unalom és a csalódottság fintorával máris leálltak. A karszalagos rendezők az órájukat rázogatták, majd fülükhöz emelték. A bojtos botot lengető tamburmajor cigarettára gyújtott, ám kettőt szippantott csupán, máris messzire dobta, vigyázzba merevedett, majd szigorúan ismét beintett. A legszélső sorban a dobos és a cintányéros az imént még egymást lökdösve, kacarászva civakodott valamin, visszapattantak a sorba, és haláli komoly ábrázattal játszani kezdtek. Senki nem érkezett. Eluntam magam, és elindultam a Szent Péter tér felé, a nyílegyenes Viktor Emánuel úton. A teret lezáró homorú hátsó fal visszaverte a hangokat, kemény hanglabdába sűrítve vetette felém. A képek is egymásba csúszva gabalyodtak ki a szerkezet hálójából, egymásra tevődve, eltorzítva és felnagyítva, mintha szabadtéri moziban hirtelen foncsoros üvegre cserélték volna a vásznat. Elbátortalanodtam. A Kereskedők Kapuján a gazdag negyedbe léptem. A kisember bélyegét nyomta homlokomra már az első épület. Azaz épületet tulajdonképpen nem is láttam, az alaposan el volt rejtve a kert mélyén. Kapubejáratát volt alkalmam megcsodálni, három aranytáblácskával a csengők mellett. Mindhárom a személyzetnek szólt, jelezve, hogy M. B.-vel csakis a személyzetten keresztül lehetne bárkinek is beszélni. Ismét jobbra fordulva, visszakanyarodtam a Colosseum felé.

Buszra szálltam. Jólesett peronján emberekkel találkozni. A Via Consulón utaztam két tizenévesssel. Osztálytársak lehettek, és vagy ellógtak, vagy aznap korábban befejeződött a napjuk, aminek láthatóan örültek. Egyforma magasak voltak, göndör, vällig érő hajuk sem különbözött. A lány háttal állt nekem, szemben a fiú. Nem ültek le, pedig akadt üres ülőhely bőven, mellettük is hamarosan felszabadult egy páros szék. Kicsit, de csak egészen kicsit a fiú kancsalított, amitől még szebb lett az arca. A tökéletes csorbaságában honol az igazi szépség. A busz hevesen fékezett, és amikor a fékezés okát keresve, kitekintettem az ablakon, két hasonló korú gyermeket fedeztem fel, a bentiek hasonmását. Fiú és lány, már túl az első ártatlanságon, belefeledkezve az érzékek kiteljesedő korszakába, a világ új dimenzióinak meglátásától elbódulva, vállaikat egymáshoz simítva, átsétáltak az út túloldalára, a kereszteződést átlósan átvágva, vagyis egyszerre két forgalmas utca áradatát leállítva. Egymástól védetten, egymásnak mutatva saját vakmerőségüket, és a gyávaságot leplezve. A buszbeliek is ugyanolyan összenőttnek tűntek, jóllehet testük nem érintette a másikat. A fiú beszédéből csupán szavakat hallottam, *secretario*, *ragazzi*, *bolli*, *bigletto*, amiből valamiféle iskolai ügy körvonalai rajzolódtak ki. Mindennapi ügyekről beszéltek, tehát semmiségekről, még akkor is, ha nekik fontos lehetett. A szerelem mégis olyan erővel sugárzott róluk, hogy belevakultam. A testük beszélt szerelemről? Nem tudom. Álltak, karnyújtásnyira egymástól, átvéve a busz ritmusát, dülöngéltek, vagyis éppenhogy mozdulatlanok maradtak, kiigazítva a busz lökéseinek hullámait, visszahatását és nyomatékát. Rángatózva haladt a busz, mert a busz vezetője is szerelmes volt, talán az ő külön sávjába, örülten felgyorsított, és mindig az utolsó pillanatban fékezett. Szőke, fiatal lány, a buszsofőrök kék ingében, nyakkendő helyett vékony aranyláncot kötött a nyakába. Kacéran csók-

közelségbe vitte a járművét, de mindig elkerülte a csattanást. Balját kilógatta a lehúzott ablakon, és ha szembejövő buszt látott, megvárta, míg az is lassít, vezetője leereszti az ablakot, kezét vágyakozón nyújtja felé, akkor gázt adott, és kacagva ment tovább.

A busz ritmusa elszongított, ugyanakkor fel is ajzott. Ásítózva kuporogtam az ablak mellett, miközben olyan voltam, mint a forró tető alatt, a padláson gubbasztó macska, amely az éjszakai izgalmakat álmodja izmaiban. A végállomásig vittem magam, ott aztán a láncdohányos türelmetlenségével ugrottam át az első buszra, majd egy újabbra. Így érkeztem a tengerpartra, ahol aztán extázisban hörgött a motor, végsőkéig fokozva a rohanás és fékezés ritmusának örületét. Csak a második megállónál sikerült leugranom, ami mégis jobb helynek bizonyult az elsőnél, mert itt a dűnék között kitaposott ösvény vitt a partig, nem kellett tüskés bozótoson átgázolni. Senki sem szállt le rajtam kívül, a parton mégis tucatnyian lehettünk, sőt, két kéklő bőrű, vélhetőleg indiai fiú is taposta a homokot, reménytelenül kínálgatva hűtőtáskája portékáit. Nyugágyak heverték szanaszét, félig a homokba süppedve. Levettem ingemet, és meztelen felsőtesttel elnyúltam az egyikben. Csupán három napja vagyok itt, gondoltam. Vagy hónapok teltek el?

Lehunytam szememet, és D.-t láttam magam mellett. Ott küdött a sárga nyugágyon. Szép bronzvörös volt a bőre.

Beszélni szerettem volna vele, de ő nem akarta. Végül mégis mondott valamit, a megtörténtéről, ami megtörtént, mert eljött az ideje, és hogy megtörtént, az a bizonyítéka annak, hogy valóban eljött.

Nem értem.

Mit nem értesz?

Semmit.

Észrevétlenül megérnek a dolgok, és amikor eljön az idejük, sarlót eresztesz rájuk.

Valamilyen fordulat?

Valamilyen nyugalom.

Nyugalom?

Az, nyugalom! vágta rá, és a víz felé fordult, csakhogy hagyjam már békén.

Távolabb nyurga fiú feküdt a homokban. Társa mellette térdelt, és markából száraz homokot pergetett mellkasára, a szélből elgömbített és megvastagított vonalban. Szép volt a mozdulat, íve meghosszabbodott, összefonódva a nap küllős sugaraival.

D. a tengerparton jött rá, hogy igaza volt Cecíliának. A szépségnek nincs neme. Szép a nő, és szép a férfi, de a szépség nem nemük tartozéka. A Tiberis tengerrel keveredő vizének erős illata messzire sodródott az északi szélben, és D.-nek újra eszébe jutott az utolsó nap, az utolsó éjszaka. Egy vidéki kisváros temetőjébe kísérte el az asszonyt, ahol valamelyik rokon sírját keresték. D.-t nem foglalkoztatta, mi az utazás célja, örült, hogy végre ki-mozdulhatnak a fővárosból a távoli határvidékre, ahol senki nem ismeri őket. A szállodás sem, akitől az asszony kétszobás apartmant kért, de az csakazértis, talán a raplis nagynénikkel szemben érzett gyerekkori ellenszenv miatt egyágyas szobát adott nekik, amit D. leplezett ujjongással fogadott. A temetőben csupa katona nyugodott, síremlékükre sisakjukat is fölerősítették. Hadapródiskola működött a városban, onnan kerültek ki a Birodalom tisztikarának legjobbjai. Fehér kavicsal felszórt allékon sétáltak, az egyenletesen lekaszált pázsiton, meg-megérintették ujjhegyükkel az angyalszobrocskákat. Egy szeriöz szobrász mesterművének tűnő márvány Szent György előtt hosszan elidőztek. Végig a szépségről beszélgettek. A bazsarózsa virágzásának koranyári szakában jártak, mégis érződött az enyészet keser-

nyés, hervadó illata. Ez az illat szinte tombolva tört elő, amikor a szállodaszobában, a kisvendéglőben elköltött vacsora után enyhén spiccesen, mégis a legnagyobb feszélyezettség közepette lefolyt előkészületek után ágyba kerültek. Nem volt náluk pizsama, mert csak megérkezésükkor derült ki, hogy az esti ellenvonatot már rég kivették a menetrendből. Cecília karjával sánt fektetve a takaróra, gondosan kettéosztotta az ágyat, aztán alighogy elhelyezkedtek, el is aludt. Arca a halvány derengésben símán, ráncatlanul tündökölt. D. szerette volna megérinteni. Hangoosan dobogott a szíve, visszhangosan, ami kellemetlen érzés volt. Léptei is visszhangoztak a temetőben: minta vékony kérgen járna, könnyen beomló sírkamrák fölött. A mellette fekvő test mélybe hívó vonzással rántja maga mellé, erősebben, mint a gravitáció. Nem, mégiscsak az ellenkezőjét érezte: az ő karja nyúl ki a föld alól, hogy megragadja, és magába temesse a fönti szépséget. Sikerült mozdulatlanul maradnia egész éjszaka. Miért szomjazza a szépség mindig ugyanazokat a formákat?

Hajnaltalban, vagy talán már reggel is lehetett, és pusztán a becsukott paletták miatt szüremlett kevés fény a szobába, D. mégis tett egy bátortalan kísérletet, hogy átkarolja Cecília testét. Kiszakadt volna belőle az egész éjszaka visszafojtott sóhajtás. Tüdeje is fájt. De Cecília könnyen leszerelte, még csak nem is mozdulattal. Nicsak, mondta, mintha olyasmit látna testén átfonódni, aminek látása viszolygást kelt. De azért ujja hegyével le is pöckölte, na ne, menjen innen. Később megenyhülve tudakolta D.-től, ismeri-e a kővé vált királyfiak történetét. Akik nem tudják megállni, hogy be ne menjenek a fogadóba, és mind egy szálig kővé változnak.

Majdnem délig ágyban maradtak. A szoba megtelt a szerelem tiszta káprázatával, mozdulatlan álmódozással. D. végül elhitte, hogy a szerelem makulátlan érzésével sikerül belépnie egy tágas,

tiszta történetbe, amely a világ összes történetével össze van kötve, ahogy a folyók egymással, a Duna meg a Rajna. De miközben égi szerelem honolt belsejében, kívül a test megalázkodott, szenvedett és gyötrődött, a mellkasában bent rekedt levegő megkövesedett, és megnehezedett. Kővé fényesedett a teste, azaz már csaknem lefoslott róla a hús, és maradt a kő.

Amikor másodjára Rómába érkezett, annyi éves volt, mint Cecília a kirándulás napjaiban.

A tengerparton újra átélte a gyötrő varázslatot, és még egyszer reménykedni kezdett, hogy a történet, amelybe belenőtt, most talán magával hozza roppant alakjait, és a maga szimbólumaival és impulzusaival a valóságot egyszeriben mássá teszi. Nézte a partra kifeküdt, az alkony hólyagos ragyogásában csillogó testeiket, és megpróbált olvasni a rejtély kitérő lapjairól. Azt, ami megtörtént, nem lehet visszacsinálni, gondolta.

D. *Naplója* sok mindenben hasonlít a Goethéére. Ő persze nem a Brenneren kelt át, hanem Klagenfurt felől vágta át az Alpokat Tarvisónál, és nem lovaskocsin, hanem már sebes gőzösön. Ám az ő, a D. útrakelése is menekülés volt, akárcsak Goethéé, menekülés a beteljesületlen szerelem, egy elragadtatott eszmeiség elől. Még a név kezdőbetűje is ugyanaz, cé, mint Charlotte.

Azonban hiába szötte egybe gondolatait és utazásait Goethe életével, nem jutott el a lelki béke dicsfényes honába. Amikor az egész napos utazás után a Terminin leszállt a gyorsról, a káprázattól sötét foltok ugráltak szeme előtt. Titokzatos, delejes foltok. A Via Giulia elején álló házba már ezek vezették. A *Napló* tanúsága szerint: a csomagjait cipelő a Corsón összefutott a nagyvilágban kóricáló unokabátyjával, aki meglátta szemén a zavart, és biztos kézzel vezette megfelelő helyre. Signora Fabro kí-

sérte szobájába, és ahogy a *Napló* mondja, rögtön, abban az első órában kiszabadította a kő fogságából.

A Colosseumtól árnyas fasor alatt sétáltam el a Circus Maximus teknőjéig, majd a Marcellus Színházánál jobbra tértem, és belevestem a terek és a közöttük kanyargó, egymással titkos járatokkal, keskeny lépcsősorokkal egybeszótt sikátorokba. Olyan közel egymáshoz, hogy a szomszédnak át lehet csendesen is szólani, asztalosműhelyek sorakoznak mindkét oldalon. A mesterek az utca közepén, egyetlen kupacban tanácskoznak, segédek a műhelyek elé kitzsított gyalupadokon üldögélnek, és széles ecsetekkel enyvet spriccelnek egymás felé. A földre hullott forgácsot meg-meglibbenti a szél, fűrészpores egerek osonnak ki kupacaik alól. Elvándorolt gyalut keres egy inasfiú, aztán belebonyolódik ő is a segédek csatájába. Egyszeriben az utca is belevész egy fatális tévedés kelepcéjébe, eltűnnek kijáratai, és mint aki ezen cseppet sem bánkódik, könnyedén belenyugodva a burjánzó rendetlenség és káosz antik faktumába, létrehozza a maga miniatűr világát.

Római utam előtt néhány hónapot Berlinben töltöttem, így aztán a sűrűn redőzött, tarka rendetlenség, a gondatlanság színes bolhapiaca minduntalan szemembe akadt. A tökéletes németek Rómát is képesek volnának óraként működő, tisztára sepert múzeumná alakítani, ha másképp nem, hát minden különösebb ceremónia nélkül befednék egy gigantikus üvegkupolával. Bár, ki tudja. Róma az örökkévalónak épült, és a rómaiak tudták, hogyan kell az örökkévalót felépíteni, írja Goethe. Valóban, olyan az a város, hogy nem tűri a frissen festett falakat, a kiglancolt márványhomlokzatokat, a sikkés acélvázakat, a patyolattiszta üveget, mert benne nyugszik egy transzcendens kopottságban.

Az örök időnek nincs szüksége az újra, hiszen az új ellentmondana neki. Kétszáz év észre sem vehető, írja D.

Nyolcvan év annyi, mint kétszáz, és kétszáz annyi, mint kétezer. A Curia melletti Saturnus templom félbetört oszlopának a teteje most is a Capitolium felé mutat, ugyanabban a szögben, ahogy Goethe lerajzolta. Minden csupa autentikum. Valószínűleg a szobákban is kevés a változás, ugyanazok a bútorok, szívós fekete fenyőből. Az ágy rugóit nem eszi a rozsda, és a sárga gurt-nival felfűzött nádrolók sem avultak el. Signora Fabro mellei olyan kemények, hogy D. nem tud másra gondolni, mint saját páncélatára, amely remegve készül leoldódni róla. Nem mer lemeztelenedni, hiába biztatja az asszony, de amikor alsónadrágját mégis letekeri róla, mintha csak ez a nevetséges kis ruhadarab tartotta volna eddig, teste örült táncba kezd. „Örült tánc a signorával”, veti *Naplója* lapjaira.

Már esteledett, amikor visszaérkeztem a Szent Péter térre. A diadalmas Megváltó feje fölött akkor bukott a nap a kupola mögé. A lépcsősor tetején már állt a pápai emelvény, ahonnan a másnapi ceremóniát Őszentsége végighallgatja. A születésnap ünnepség miatt sokkal több volt a virág, mint máskor. Messziről alig kivehető emberalakok sürgölődtek a színpad körül, majd egy csoport kivált, elindult az oldallépcsőkön, és a tér felé fordult. Carabinierik őrizték a bejáratként felállított ideiglenes sorompókat, és fejükkel nemet intve, lekezelő mozdulattal visszafordították a turistákat. A tér is vastag gerendákkal, sorompókkal, a külső árkádsorban mágneses motozókapukkal volt szobányi rekeszekre osztva. A hivatalos kis küldöttség meg-megállva bámult a színpadra, mintha a láthatóságot és a látványt vizsgálná. A menet vezetője legalább egy fejjel magasabb volt, mint kísérete, távcsövet illesztett szeme elé. Egyre közelebb értek, kiléptek a Carabinierik mellett a kapun, és előttem elvonul-

va, megálltak a tér közepén, az Obeliszk tövében, hogy a végső összképet is ellenőrizzék. A menetet vezető nyurga, őszhajú pap fekete köntöst, derekán széles, sötétlila övet viselt. Emberek rebentek elé, és csókot cuppantottak gyűrűjére. Ő ezt a legnagyobb közönnyel fogadta. Az egyetlen volt, akinek arcáról semmit nem lehetett leolvasni, jóllehet neki lehetett a legkevésbé szüksége arra, hogy leplezze gondolatait. Aki kézcsókra hajolt, előbb ájtatos mosolyt öltött, ám mihelyt elfordult, megvető fintorba torzultak vonásai, majd teste megrázkódott, és arcáról kenyérmorzsaként pergett lefelé valamiféle koszhadt düh. Előregörnyedve, összepréselt ajkakkal rázta fejét, szanaszét szórva gonoszságának pikkelyeit. Mintha a tér ellipszise, a kettős fókuszpont a lélek ellentmondásos természetét volna hivatott szemléltetni. Az a hely, ahol a diadalokra emlékeztető Obeliszk magasodik, a tér architektúráját tekintve látszólagos, hamis középpont. Kiemelkedése is látszólagos, mert a tér legmélyebb pontján áll, a teknő aljában, ahova egykoron a szétmarcangolt és leölt mártírok vére fénylő tócsában összegyűlt.

Az árkádsor egyik oszlopának tövébe ráncos arcú apáca kuporodott, felhúzott lábbal, kendőbe burkolózva, mint aki el van szánva, hogy éjjelre is marad. Nyomorult, megtűrt szerzet lehetett, mert ahogy a színpadi díszletezést ellenőrző ájtatos slepp abba az irányba fordult, az arcokon ideges, zavart árny futott keresztül. Az anyóka gépiesen zsolozsmázott; hangja töredezetten tört elő mellkasából, és ettől meg-megrepedtek szavai, és a repedésekbe jajveszékelő hangocskák szívárogtak, feltöltve a bizonytalan értelmet még bizonytalanabb dallammal. Járókelők álltak meg előtte, egy darabig hallgatták, majd tekintetüket az árkádsor tetején körbefutó szoborkaréjra emelték, mintha azt kérdezték volna a szentektől, mit szóltok hozzá, figyeltek-e egyáltalán. Én is felnéztem. A nap már lenyugodott, csak a bárányfelhők

őrizték még búcsúpillantását. A szobrok arca elsötétült. Testtartásukból gyaníthattam, hogy aligha figyelnek a lenti dolgokra: mindenki el van foglalva valami egyébbel; Jézus Krisztus súlyos keresztjét igyekeznek lazának tűnő izmokkal tartani, mellette Pétert és Pált szintén a beállítás festői póza köti le, társaikat ugyancsak, mint akik el akarják feledtetni a nézőkkel, mennyire terhes nekik a rájuk osztott szerep.

D. szerette volna megírni, amit egykor a téren hallott. Talán ugyanettől a csapzott anyókatól. Egész álló nap papír előtt ült, éjszaka sem aludt. Leírt egy mondatot, kihúzta, szavakat cserélve újra leírta. Papírkosárba gyűrte a lapot, újat vett elő. Máskor brilliánsan megoldotta az ilyesmit; naponta két cikket írt, és mindkettőt örömmel közölték a lapok. Fölállt asztalától, elsétált az ablakig. Elkápráztatta a csillagos ég, amely szinte a feje búbját súrolta. Túlságosan is tiszteli a természetet, túlságosan csodálja az erejét, gondolta. Beleszippantott a levegőbe, majd erőt merítve a csillagok látásából, visszatért asztalához, abban a reményben, hogy most befejezheti. Elillant önbizalma az első szónál. Túlságosan is reménykedik, hogy valóban létezik a legenda, és pusztá felidézésével sikerül elnyernie a könyörületet. Tizenhét évvel ezelőtt egészségesen és tisztán hajthatta volna álmra fejét. De a bűn mégsem kizárólag az övé. Nem ő tépte fel az ajtókat, nem ő alázkodott meg a feldúlt lakosztályokban, nem ő fetrengett ópiumos álmok karjaiban, nem ő szaggatta fogaival a szennyes éjszakák cafrangjait! Ő csak remegő bibe volt a természet kertjében. Signora Fabro teste résnyire megnyílt, és azon keresztül kituszkolta őt ebből a világból. Úgy érezte, két hatalmas gumihenger között préselődik keresztül. Beszorult, mire a signora gurgulázó hangon szentségelni kezdett, tegezve őt, mint egy gyereket. Te nikkelszarú, te hájascsiga, te baszomfitty, fordította gépiesen magában, miközben kéjes remegésben hallgatta a szava-

kat, mert már túl volt a kétségbeesés bizonytalan tiltakozásán. Már szíromról szíromra nyilván fogadta be az új világ hullámokban érkező ingereit. Füttyös kis pinapintyőke!, rezgett végig idegpályáin a signora göröngyös trillázása, és emlékétől tizenhét év múltán is megborzongott.

„Az Angyalvárból sebesen le lehet érní. Bár azt az utat senki nem élné túl. Legfeljebb egy angyal”, írta be a második utazást megörökítő *Napló*ba.

A Circus Maximus jobb felén a Palatinus császárpalotáinak fáí hívogattak hűvös árnyékukkal. Az elnyúlt, medence alakú teret a levegő aranyló légörvényei söprik ki minden délután, közvetlenül a vecsernye előtt. Különösen a középütt húzóó mély árkot takarítják gonddal, mintha a véres testek emlékét igyekeznének eltüntetni. Hiába telepedett a por hatméteres kérge a városra, alóla is kihallatszik a testek jajszava. Csak az angyalok teste nem hull a földre; a gravitáció még a légies járású hivatalnoklányokat is a karmaiban tartja. A Palatinus mellvédjéről kavicsokat eresztettem alá a Hyppodrom alattam elnyuló kifutójára, és a várható porfelhőcskék nagyságát saccolgattam. Egy sima, kecses formájú követ ajkaimhoz emeltem, és odasúgtam neki: „téged is magába ránt a föld, mint asszony a bűnre vágyó férfit”.

A narancsfák illata leereszkedett a domb aljába, és lebegve hullámozott körülöttem. Fény termett a fákon, kicsi, illatos napok formájában. Behúzóótam alájuk, hátamat nekivettem egy göcsörtös kérgű törzsnek. Ott fedeztem fel gyíkok bőrén, narancslevél erezetében a természet sikerrel járó igyekezetét, midőñ újrarajzolódó alkotóelemekkel képes örökre benne maradni a történetben. Vagy éppenséggel nem tesz mást, kelepécét nyit elénk, hogy íme, lépj be a csalóka örökkévalóságba, aztán ne tudd meg, mi vár rád?

Ez valójában másnapra esett, utazásom negyednapjára. Akkor

kóboroltam a Palatinus és a Capitolium házai között, akkor menekültem a fák alá, az aranyhomokot görgető sirokkó elől. A vihar elvonultával kőből faragott ajtókereteket simogattam, ugyanúgy ahogy D. is, ujjával Cicero vagy a másik kedvenc, Catullus érintését szomjazva. A bejárat lépcsői alatt én is ráhajoltam a márványkehelyre, amelybe kétezer éve csepeg a forrásvíz. És ott, a hús vizet kortyolva szakadt fel belőlem a keserű szemrehányás, amely este óta felgyűlt bennem. A gyermek nem várt az udvaron, és hiába álldogáltam besötétedésig a kút mellett, nem jelentkezett. Szorongva rohantam fel a teraszra. A gyereket akartam látni, aztán meg se kérdeztem, merre van. Leültem az asszony mellé. Lihegtem, pedig nem miatta futottam. Az ég ezüstös hasát bámultam. A gyertyafény nem engedte kirajzolódni az ismerős csillagképeket. Pusztán örökkévaló zenéjük jutott el hozzám, amiről a régiek beszélnek, a világzene, a minden fölött álló harmónia, amit a bolygók és az állatövek állása gyakran megzavar makacs diszharmóniáival. A lázas hallucináció elrontja a ráció okfejtő képleteit. Már felkelt a Szűz, és delelőjén is túljutott a Halak jegye. A Hold pedig a Bak jegyébe lépett, valószínűleg ettől lettek zavarosak gondolataim, és űztek nem járt utakon keresztül. Ujjaimmal a poharak között doboltam. Rémesnek tartom, ha valaki ujjával az asztalon dobol, nekem pedig új szokásommá lett. Ma is folyton rajtakapom magam, mintha valaminek a bekövetkezését várnám. Holott az már megtörtént.

Az érett narancsok a földre hullottak, a rothadó, penészes kupacok között megjelentek az új magoncok, miközben a gyümölcstől roskadozó ágakon virágok táncoltak. Egy levelet elmorzszoltam, illata szétkenődött, elvegyülve a vízével, a babérleveleddel, a kövekével. Megéreztem a nő illatát, ott volt az ujjamon. Visszaemlékeztem, mi mindent érintettem aznap. Az öntudatlan gyűjtögetés és bekamrázás lármás forgatagában rám

kenődő anyagfoszlányokban, együttes kavalkádjukban benne volt a szétozlás iránya is. Az egyetlen illat, amely a Palatinuson állt össze, hirtelen széjjelszóródott, és a nő könnyű párafelhőként ráterült a városra, behatolt sűrűjébe, bevette magát múltjába, emlékeibe. Az a gyakoriság, amellyel sétáim során összetévesztettem túsarkokon eltipegő hivatalnoklányokkal, vagy robogón száguldó tinédzserekkel, látni véltem őt, ahogy buszra száll, színes kendőket árul a téren, vagy apácaruhában, fején mulatságos, rikítóan piros NIKE-sapkában vonul társaival a Vatikán utcáin, megelőlegezte ezt a megállíthatatlan divergenciát. A dolog nem volt egyértelműen kellemes. Volt valami, ami miatt fenyegetően hatott rám. Amikor az éjszaka közepén mégis megkérdeztem tőle, hol a gyerek, erőszakos ránc jelent meg az állán, szétfutó vonalak bojtjával rátapadt szájszegletére, és mihelyt ajkai megnyíltak, úgy tetszett, mindenestül befut a szájuüregbe. Haragszom a srácra, közölte, és a mondat végén meg-rándította fejét: árulkodó mozdulat, ami mögül vétkes, nem napvilágra való dolgokat lehetne előranciaigálni. Ez a kellemetlen rándulás futott végig megsokszorozódott bojtfejével az egész városan.

A narancsfaliget mellett találtam rá a babérbokrok illatos lombja között lihegő tisztásra, ahol annak idején Goethe elhevert a fűben, és fejét könyökére támasztva feküdt modellt a festő Tischbeinnak. Ma is az ő súlyos emléke alatt lapul le a fű. Mert bár inkognitójához egész utazása alatt szertartásosan ragaszkodott (nem árulta el nevét még annak a kellemes fiatalembernek sem, akivel a festő ismertette meg, és akinek segítségével értékes Jupiter-fejet vásárolt), maradandónak szánta minden mozdulatát. Az inkognitó megszólíthatatlan, isteni lényének volt attribútuma. Akivel és amivel érintkezésbe lépett, e géniusz sugárzásában maradandóvá lett. Micsoda szentséges gög! Amikor

arról ír, hogy Tischbein csupán azért él húsz éve Rómában, azért szerezte lenyűgöző tájékozottságát, hogy egyszer majd neki bemutatthassa a várost, ez a gőg már mulatságos naivitásba csap át. Ami persze ritkán szórakoztató, ha bebalzsamozott arc fénylik mögötte. Mennyivel szívesebben olvasom Montaigne *Itáliai utazását*! Megcsömörlöttem a díszletektől, és bemenekültem egy szerényen meghúzódó templomba, amely csak kívülről tűnt szerénynek, mert tágasnál is tágasabb hajóját tengernyi aranykeretes festmény díszítette.

Itt őrizték Szent Joachim kicsi, megszentelt testét mesebeli üvegkoporsóban az oltár alatt; gyermekivé tisztult arccoskájával úgy nyugodott, mint aki édes álmodik. Itt találtam rá a hírneves képre, amely az udvar mozaikjának eredeti mintája volt, és amelyet Santinello egyik tanulmányában a legharcosabb allegóriának nevez. Az aranyglóriás Megfeszített szeme helyén két fekete csillag szórja heves nyilait szerteszét, jegyzi füzetébe D.

Már bejártam szinte az egészet, amikor a bal oldali beugróban váratlanul modern kép állított meg. Külön állványzaton, félig-meddig a fal felé fordítva tolták oda, utólagos, kellelten díszletként. Nem emlékszem, ki festette, talán a kép sem olyan jelentős, és csak goethei dölyf füllentetné velem, hogy mondjuk Raffael híres *Athéni iskolája* előtt történt a dolog. A szerényen meghúzódó képen a Megváltó meglátogat egy szegény parasztcsaládot, épp az étkezés idején. Talán az Első Húsvétot követő napokban, talán évszázadokkal azután, megjelenik egy nyomorúságos család házában. Az apa meggörnyedt háttal inti vendégét asztalához, a gyerekek rémülten bújnak a széktámla mögé, az asszony lesütött szemmel a terítéket igazgatja, az öregek a háttérben maradván hajbókolnak. A kép és az asztal jobbfelén áll egy gyerek, a legkisebb fiú, aki kinéz a képből: egyenesen rám. Ott álltam tőle évszázadokra, én a jelenben, ő a múltban, de pillan-

tásunk mégis összefonódott. Szinte felkiáltottam: a gyermek! Ugyanaz a haj, ugyanaz a gödröcske az arcon, ugyanaz az őszinteség, ami több, mint őszinteség, mert a hazugság képében nincs ellenpárja. Mondott valamit. Azzal mondta, hogy kinézett a képből. Valami végigparázslott egy hosszú-hosszú kanócon. A maga testetlenségében is erős jelenvalósággal mondta. A testetlenség borzongató szerteágazásában rebbent át, megszólított, és mondta. Rávezetett valamire, azzal, hogy megmutatta: így is lehet. Így érdemes. Csak ebben vagyunk remegő alkotásai a létezésnek, fénylő dallama a teremtésnek. Csak így tudunk visszatérni egy legenda gyökereihez.

D.-t sokan ripacskodó, üres fráternek tartották. A delej volt kedvenc szava, és amikor leírta, lúdbőrözött a karja. Gyermekkorából hozott érzékenysége elrejtett bugyrokig levitte, gonosz erőssel találkozott. A lúdbőröző lenyűgözöttség ezektől óvta.

Éjszaka még nem tudtam, hogy másnap a Pantheonba megyek. Rémulten magányos éjszaka volt. Nem volt semmilyen tanulsága a perceknek, csak teltek, anélkül, hogy bármihez közelebb vittek volna. Befejezetlen történetek kavarohtak fejemben.

Kezdetben a tetőterazon üldögéltünk kettesben megint. A füst kék bársonya elrejtette előlem, vagy ellenkezőleg, bölcs, öreg kézzel elém göngyöltette, felkínálva az érintés mindent elhomályosító érzékeit. A csillagok is kék füstté olvadtak. Ismét megjelent a Szűz, és szétáradó méregfoltot lehelt az égi tükörlapra. Aztán a nő fejfájásra panaszkodva, hirtelen felállt, és meg se várva, hogy felálljak, eltűnt. Akárha az ő fejfájása fent maradt volna velem, egyszer csak lassú, alattomos kígyó kúszott gerincemen végig, majd a tarkómba befúrva fejét, a homlokomat kezdte belülről döngetni. Gondoltam, hátha megállíthatom még, mielőtt elsodorna a poklok aljára, lementem szobámba, és beha-

joltam a fürdőszoba csapja alá, remélve, a hideg vízszugár használni fog. De a csap fölött megtorpantam, a nikkelezett csőről szembenéző arcot bámultam, mert nem voltam biztos, hogy az én arcomat látom-e, és nem torzultsága miatt, hanem mert mozgásában volt különbség, mintha a cső görbülete egyben az idő görbülete volna. Kagylóalakú, sőt, mintázatukat tekintve is ahhoz hasonló, körkörösén foltozott ábrák rajzolódtak ki, ezek közepében láttam az arcomat. A kagyló széle ugyanolyan éles peremben végződött, mint amilyen éles a valóságban is a mézsburok. Valahol megnyitottak egy csapot, vízszugaram elvékonyodott. Hallottam a falakban a kísérteties zubogást. Talán ő is a vízcsap fölé hajol, gondoltam. Nem éreztem részvétet, fejfájásomért őt okoltam, de persze magamat hibáztattam, miért töltöm vele éjszakáimat, miért nem pihenek inkább, élvezve a vakációt, és a mérsékelten forró római májust. Szemrehányó gubanc lüktetett bennem a fejfájással együtt. Arra vágytam, hogy egy súlyos test rám feküdjön, és agyonnyomja a gerincemet körbetekerő kígyót, majd egyetlen rántással kiszakítsa belőlem. Oda akartam kötözni magamat valami erősebbhez. D.-t követve beleragadni az alsó szobák testenyvébe. Közelebb hajoltam a csaphoz, mert jólesett hűvöse. A fejem megnőtt, bele se fért már a kagylóba. Talán Nerónak is fáj a feje, és a fájdalom bűnös bosszúvágya parancsolta a tűzgyújtókat a városra. A diktátorok örülete menekülés az örökké bugyogó bűnbe, amely megismétlődő körforgásával megőrzi a múlandót. Mussolini rémálmoktól eltorzított EUR-palotái, a gigantikus Hősök Terével, a tűzhányó kihűlt lávájából faragott, simára csiszolt óriáskoponyával a bűn katatóniás rohamairól tanúskodnak. A vízszugár meg-megnyíló résein befurakodni lehetetlen, holott az ember ebben az állapotában minden kisstílű bujkálásra kapható. Újra láttam Rómát, pedig már nem is láttam, hiszen csukva volt a szemem. A

város előttem kristályosodott ki, fejfájásom homorú tükrében. A fogmosópohárról a Colosseum homlokzata nézett vissza rám, a benne álló fogkefét Traianus oszlopának láttam. A Palatinus forró porfelhői csaptak arcomba. Minden megkétszereződött, olykor megháromszorozódott. Mennyi négyszer négy?, kérdeztem magamtól. Menekülnöm kellett, és nem tudtam, hova fusak. Félttem, hogy az alvilág alakjaival találkozom, megszapordott krampuszaival, akiknek alig van hatalmuk külön-külön, viszont együtt félelmetesek.

Nyomott hangulatban ébredtem, reggeli nélkül sétáltam a Campo dei Fiorira. Nyomasztott az olcsó áporodottság és rikító színesség. Akárcsak Giordano Bruno, csuklyáját fejére húzva, a mögötte lihegő sötétséget és gonoszságot vállára véve, mindenben ostoba és készséges máglyarakót látva, úgy osontam tovább. A szűk sikátor háromutcás terecskébe öblösödött, egyik sarkán hólyagzó falú ház, mellette a Carabinierik ápolt, kicsinosított épülete, fényesre törülgetett Alfa Rómeók, a kapuban fehérsapkás, fekete egyenruhás őrpár. Egy asszony könyökölt fölöttem az ablakban, várta a targoncás zöldségest, aki mielőtt betért volna az utcába, a kút vizéből tenyerével vizet spriccelt a fonnyadt karfiolra, káposztára, salátára, eperre. Ugyanabból a vízből, amelyben aztán arcát megmosta, sőt, türelmetlenül legyintve egyet, a kútkávéra huppanva, lemeztelenített lábát is felfrissítette. Élesztővel kelesztett emlőjével, eltorzult arcával igen mulatságosan festett a kikönyöklő signora. Szoptattak-e gyerekeket ezek az emlők, vagy csupán az ifjúság szépségétől önmagukba ájulva roskadtak így meg? Az örökkévaló körforgásából mi jutott nekik? Az ablak fölött gipszből öntött istenarcok, gorgók és puttók, elképzelt lények, akik éjszaka összecserélik a számokat és az álmokat, amivel persze sorsokat is összekuszálnak. A két kikandikáló hatalmas duda mindennél nagyobb volt,

az ablakpárkányt szinte arasznyira túlnőtte, a termékenység és tenyészés gorgójaként. Nevetnem kellett rajta. Nem is tudom, mióta nem fuldokoltam olyan jóízűen. Talán sikerül túlélnem, talán az egészet nevetve fogom majd elmesélni. Újra kellene lajstromozni a világot, és amit eddig fölvettem a komolyság pannoptikumába, szórakozottan ki kellene szórni. Hátha vége szakadna az üres, szomorú és merev korszaknak. Milyen kár, a diktátorokat fejfájás teperte le, és nem a nevetés hullámai taszították őket jelöletlen sírjukba. Pedig jól hallhattam a tömeg kirobbanó rőfögését, amikor először megpillantotta a császár Kolosszusát, a délceg, bikatestű férfialakot, a mérhetetlenül kicsi és idétlen császárfejjel, amely felnagyítva is jelentéktelennek tűnt. Akkor is nevetett mindenki, amikor a gnóm eredetije felgyújtotta a várost: az volt a kudarcok kudarca. Vergődött a vágyak mocsarában, és nem tudott felserkenni. A halál ellen vergődött benne a lélek, de nem bírta magvait kiszórni, hogy megmeneküljön. E komikum elsőprő lendülete ragadott magával, és már-már jókedvre derülve, az éjjelek lázától érintetlenül léptem tovább, amikor egy gyönyörű lány haladt el mellettem. Hozzá fogható szépséget soha nem láttam. Mi volt ez? Talán valami figyelmeztetés? Keserű elutasítás hasított belém, hiába neveztem hazugul édes szomorúságnak. Miféle felkavaró történetet kellene elmesélnem neki, hogy észrevegyen engem kék szegélyű, narancssárga frottírbugyiban? Az asszonyság, mintha a jelenéstől rémült volna meg, behátrált a szobába, ijedten huppant egyet a forró, elárvult bádog. A sarki trafikban képeslapot vásároltam, bélyeggel, de nem tudtam, kinek címezzem, és címzés nélkül bedobtam a postaládába. „Hát itt vagyok végre Rómában, a Világ Fővárosában!” Csak ennyit írtam rá.

A Nero császár egykori termáinak helyére épült házak között mentem tovább, és néhány lépés után kiértem a Pantheonhoz.

Egykor hatméteres magasságba hatvanhét lépcsőfokon kellett fölmászni, ma az utca szintjéről lehet egyszerűen beljebb csoszszanni. E váratlanság rákészületlenül odaveti a lelket a látvány elé. Beléptem a Pantheonba, és jóllehet ezer ember tolongott körülöttem, megszűnt minden zaj, és csupán egyetlen folt, vastag, zúgó fénysugárban folytatódó folt ragyogott előttem, fönt a kupola tetején, hogy a káprázat szédületében a következő pillantás már azt lássa, amit én soha nem láttam még, égi jelenséget, amely a napfogyatkozás váratlanságán is túltéve, dermesztően megdöbbenítő: a fény eltűnt, és a kerek lyukban felragyogtak a csillagok. E nappali csillaglátás olyan tényszerű jelenség volt, mint maga a születés. És olyan fájdalmas is, bár akkor nem éreztem fájdalmat.

Vacogtam, mint a nyárfalevél. Nem tudom elmesélni, mit láttam, de látnom kellett valamit, másképp miért reszkettem volna. Ahogy most lehunyom szememet, lassan tolulnak elém a részletek. Például egy férfi rémült és dühödött arca. Mintha az égi képernyőre kivetítették volna az egykor elkövetett borzalmas tettét, ó, szégyenteli lelepleződés!, a döbbenet után máris felém kapta tekintetét, a nem kívánatos tanúnak szóló féktelen dühvel. Írisze kivilágosodott, nyaka kitekeredett, már-már bagolynyakkal hátrafelé nézett. Gyilkos tekintet, mégsem jutott el agyamig. Egyrészt valahol tudatom mélyén lefoglalt a kupola megrendítő látványa, másrészt a jelen eseményei sodortak tovább. A Pantheon előtti tömegben ismerőst véltem megpillantani, és ahogy utána indultam, máris rákerültem a kijelölt turistaútra, csalogató látványosságokkal szegélyezett ösvényen sodródtam, és bár az ismerősnek tűnő alak örökre beleveszett a Corso forgatagába, kisvártatva a Trevi-kút előtt gépiesen dobáltam a pénzerméket a vízbe a fejem fölött, gondosan háttal állva, hátha visszatérhetek egyszer én is. A tömeg, amely a kút körül hullámozott, a maga erő-

szakos és üres életével, áporodott kigőzölgésével, otromba viselkedésével ingerültté tett. Elindultam a Quirinale felé, a pápák egykori rezidenciájához. Kapujából akkor vonult ki a dombtetőn várakozó zöld buszok felé századnyi, fényes díszkardokkal, fehér bojtú dobokkal, sárgán ragyogó rézsisakokkal felszerelkezett katoná. Felesleges kellékek megint. Lábam nehezen bírta már, szemem is megfáradt, önkéntelenül is visszakanyarodtam a Velence tér felé, ahonnan buszra szállva haza készültem. Nem siettem, jóllehet, midőn kiléptem a Pantheonból, egyetlen céloom volt csupán. Igen, csakhogy ugyanúgy, ahogy a Szent Péter térre, most is kerülővel indultam neki. Még a Traianus oszlopánál is megpihentem, lassan körüljárva, aprólékosan szemügyre vettem frissen restaurált domborműveit...

Az aztán következő filmkockák, a prefektúra udvarának arcatlan akrobatájával, a túlközlő autók áradata, a gyerekkocsis apa rémült szlalomozása, a házak fölé emelkedő szarvasfej, homloka közül kinövő keresztrel, a fájó csodaként könnyező Mária-szobor, a borzongatóan lelkesítő robogóhad, a burrogással és berregéssel aláfestett képek, elfedték a Pantheonbeli napfogyatkozást. Egy dologra emlékszem még különösen erősen: a számban érzett dióízre, amelynek okát nem találtam, de mégis annyira valószínűnek tűnt, hogy nyelvemmel diódarabkák után kezdtem kutatni.

És már messziről éreztem a dohányillatot, holott még csak a Campo dei Fiorin jártam. De már akkor megsejtettem, hogy inentől a hét eseményei visszamenőleg is összekavarodnak, és másfajta sorrendben állnak össze. Holnaptól újra el kellene mesélnem mindent, és az már egy másik történet! Robogó fékezett le előttem, a szétaposott hulladékon megfarolva. Langeléta fiatalember ugrott le róla, és feldúlt arccal közeledett felém, azt hittem, meg akar ütni. Fekete sporttáskájából fekete bakelitcsövet húzott elő. Akkor vettem észre, teleobjektíves fényképezőgépet

tart kezében. Mellettem kapta szeméhez, és fújtatva, mint felajzott paripa, vagy inkább valamilyen nászi bika, fényképezni kezdett. Paparazzo volt, igazi paparazzo! Megfordultam, a teleobjektív irányába. Egy magas, szőke nő mesebeli autóból (felismertem, Jaguár volt) szállt ki, majd elindult a Giordano Brunoszobor felé. Közben kikecmergett a hátsó ülésről a dajka is, az lehetett, mert kisdedet tartott karján. Amikor a fotóst észrevették, kis zavar támadt, a sofőr is kipenderült, pocakos, ötvenes pacák, nem túl bizalomgerjesztő, de a szőke nő nevetve intett egyetlen mozdulattal mindenki felé, hogy rendben, ura a helyzetnek. Elkérte a dajkától a csecsszopót, és magához ölelve, a zizegve dolgozó lencsék előtt kezdte édesgetni. A kisded csak kelléke volt: egyik karjáról a másikra rakosgatta, hogy szabaddá váljék az arca, amely valóban szép volt, nincs miért fukarkodnia, alkalmas a mutogatásra; megörökíthető legyen az a megejtő találkozás, amikor ajkai a kisbaba arcát érintik, majd az elválás fenoménja, amikor az ajkak alatt finoman megemelkedik a selymesen puha csecsemőbőr.

Szaladnom kellett hazafelé, mert hiszen mondtam, onnantól már teljesen új sorrendben és hierarchikus elrendezésben szövődött történetem. Szinte fuldokoltam, ahogy a Fiorentini teret átvágva, a járdára kitett asztalok között dülöngéltem házunk felé. A történet terei átalakultak, én pedig egyszer csak azon kaptam magam, hogy nem ott vagyok, ahol lennem kell. A forró szélben kitartóan rezegtek a kirakatok csíkos napellenzői, mégsem hallottam semmit. Némaság telepedett a városra, mintha az egész nem volna valóságos. Miről mesélek akkor?

A gyerek hajáról alkonyi napfény hullott arcára, de pillái alatt sötét rémület honolt. Arcomon láthatta a szándék delelő ragyogását, talán attól sötétedett el pillantása? Miért nem mosolyog? Az utóbbi napokban papának szólított, most is erre vártam. De

valami olyasmit mondott, hogy 'stét. Futólag odanyújtottam kezemet, ő elkapta forrón, és nem engedte el. Álltunk egy ideig mozdulatlanul, közös tanácsstalanságban. A lépcső felé pillantottam, várakozón pihent meg aljában egy fénykarika. A mozaik elmosódott, sötét foltja a szívből kiinduló sejtelmes és baljóslatú szomorúság fakó kinyilatkoztatásaként suhant át tekintetem előtt. A gyerek nem engedte el kezemet. Nem mondott semmit, csak megindult a kapu felé. Néhány lépést tettem vele, aztán megfeszítettem karomat. Láttam szemén a kétségbeesést, amit a szavak hiánya fakaszt. Tudja mit akar, de nincs szava hozzá. Csak ez a csimpánzmozdulat, ennyije van, tökéletlen hatóerő.

Arcocskáját kétségbeesetten felfújta, ellökte magát tőlem, és visszapördülve, felrohant a lépcsőkön. Lépteimet megnyújtva siettem utána. Zavaros színjátékát még mindig nem értettem, illetve csúfondárosan mást szűrtem le belőle.

Most is hallom a gyerek apró talpainak csattanásait, majd a kis fülkeajtó nyikordulását. Hallom zúgó fejemben a zajokat, csattanások és visszhangjainak rémülten dagadó köreit, a körök hangrobbanását, a riasztó kétségbeeséssel felszakadó kiáltást, amely madárként köröz az udvar fölött még nagyon sokáig. A fülkeajtó kicsapódik ismét, fálnak dőndülve, de mielőtt a léghuzat visszavágná, elkapom. Bent a fülkében senki. Az ablakszárny lengedezve repes, síró hangú nyikordulásokkal. Megakasztom ujjammal, közben kihajolok az udvar fölé. A mozaik mintázata ép kontúrokkal fénylik odalent. Olyan festmény, amelyet senki nem bír sokáig nézni.

Egy talált zsebkendő megtisztítása

Tisztaságnak ajánlom

I.

(a talált tárgy)

Zirc, hogy nem lesz smár! És tök úgy lett. A szivar jól karbantartva, a csajocska az édeslánya lehetne. De ezeknél a ferdeszeműeknél sohasem tudhatja az ember, letegezed, közben meg százéves. Rögtön látszott, nem a drágalátos lánya; az efféle hap-sik különben sem ácsorognak szerda délután másfél órát a reptéren békés családi körben. Azért maradt itt, hogy biztos legyen a dolgában. Felcsinálta, aztán hazaküldi, Koreába vagy hova.

Visszatípegett a stewardess, szólt a csajnak, jöjjön már. De az nem moccant. A pasi erre finoman tuszkolni kezdte a kijárat felé. A csaj megfordult (mi tagadás, formás popója volt!), és elrohant. Tuti, hogy kiugrik a gépből. Vagy ki tudja, az ilyen kis libuskák hamar megvigasztalódnak. Eljönnek a dolcsiért, a mutatósabbja beáll a Daewoo-bankhoz vagy a Samsunghoz, és sejteni lehet, miről álmodozik egész nap. Ha visszakérik tőle a lakáskulcsot, könnyes szemmel nyújtja oda. Ezek között nyema feminista...

A pasi még szobrozik. Biztos akarsz lenni a dolgokban, mi? A betonról is képes visszarohanni hozzád... Pedig egyáltalán nem erőltetted meg magad. Néhány vacsora, egyszer mozi, fél színház (a szünetben otthagytátok), andalgás platánok és vadgesztenyék alatt, hétvége Saratoga Springsben, ja, és kétszer virág. Fehér rózsza, kiderült, azzal telibe találtad a szívét...

A falra tudok mászni ettől a turbékoló hangtól! Miért nem lehet időben elindítani azt a rohadt járatot?! Megöl az unalom!

Már rég elzúgott a gép, ez a pasi meg csak bénázik tovább. Valami elszakadt benne. Van az úgy, a sok strapa, a sok kávé, és az ember kivan. Én is hülyét kapok.

Na, most bög. Mint egy dedós, taknya-nyála egybe'. Szedd elő a zsebkendődet, és szépen fújd ki az orrod! Na úgy, abba hagyja... Frászt, most kezdi csak igazán. Hát miért csinálsz? Mi van? Minek majrézni? Ha elment, hát elment. Mondani mondta, de ne vegyél mérget rá! Figyelj, mindenki téged bámul... Legalább halkabban. Hogy néz ki a zsebkendő! Mindjárt odamegyek, és lekeverek egyet, hátha kijózanodsz. Igen, az kellene. Hogy valaki jól képen törüljön.

Na, végre, tubicám, ezt hamarabb is elcsicsereghetted volna! Hát, pá, én megyek! Csüsz!

II.

(a mosás)

Nem akart búcsúzkodni, és főképp nem itt, mégis kijött. Hagyja magát sodródni. Pedig arról volt híres, hogy tudja, mit akar. Nyugalom, így hívják a háta mögött. Nem mindig volt könnyű, de csakis ezért lehetett valaki. Ej, ezek csak szavak... Kis híján minden összeomlott. A legszívesebben most is vele menne. Mondjon a világ, amit akar!

Az utaskísérő türelmetlenül rájuk szólt, indulni kell. A lány nem mozdult, látszott, vár valamire. Fegyelmezetten, gondolta a férfi, mindenki minket bámul. Semmi pánik. Végtére is, miért ne lehetne a lányom...

Fegyelmezetten, gondolta ismét, miután a lány kétségbeesetten elrohant a kijárt felé. Nem szabad utána kiáltani, csak nyugalom! Látszott arcán, hogy teljesen lefoglalja a belsejében dülő

küzdelem. Úgy érezte, a lány nem ment el, még mindig itt van, valahol az ő testében. Itt zokog benne... Belső zsebéből előhúzza gondosan kivásalt zsebkendőjét. Felesége illata csapott arcába. Váratlanul reszketni kezdett a lába. Miért nem ment vele? Hiszen szereti! És a lány? Semmit nem tud az életről. Odadobott mindent? Hát miije volt neki? A szerelem elmúlik... Épp ő mondta, hogy a nyugodtságába és a józanságába szeretett bele. Meg hogy kitalálta, a fehér rózsa a kedvence... Véletlen volt, egyszerű véletlen.

Zsebkendőjével nyomkodta helyre arcvonásait. Nem gondolta, hogy ilyen nehéz lesz, ez igaz. De most már kész, és most már csak az a kérdés, mit csináljon azzal a lánnyal, aki itt van benne? Semmit. Nem tudja senki, hogy ott van. Vége az állandó bujkálásnak. Hazamegy. Milyen jó, hogy félóra alatt otthon lehet. Neki nem kell tizenegy órát repülnie...

Kifújta az orrát, majd a zsebkendőt begyömöszölte nadrágzsebébe.

A szerelem halott. Hazamegy, olvasgat. Milyen rossz lehet annak, akit senki nem vár otthon. Előhúzza ismét a zsebkendőt, kibontotta, sarkánál fogva meglengette, majd gondosan összehajtogatta, és visszaillesztette zakója belső zsebébe. Milyen érdekes, fújt ki egy nagy adag levegőt, öröm vagy bánat, mindkettőt szomjasan elnyeli, és az első mosás után mindenről megfeledkezik.

III.

(második mosás + keményítés)

Koreaiak lehettek, a vietnamiaknak talán nem ennyire fehér a bőrük. A nőt Tisztaságnak hívták, arcára volt írva a neve. Szürke kosztümöt viselt, oldalán fekete válltáska, a kabátka vékony hajtókéjén fehér selyemblúz fodrai. Koromfekete kontyában a

kendő is fehér. A férfi neve Nyugalom, rajta barna öltöny, lágyan hullámzó, finom anyagból.

Olyankor is mosolyogtak, amikor beszéltek, és olyankor is, amikor némán nézték egymás arcát. A folyosó végéből kikiáltott az utaskísérő. A férfi hirtelen megérintette a nő vállát, de máris visszakozott. A nő összefonta mellén a karját, és meghajolt. A férfi is búcsúzott. Csak a fejét hajtotta meg, de nagyon mélyen és a szokásosnál hosszabban. Amikor kiegyenesedett, meglepődött, hogy a nő még mindig ott áll.

A nő kapkodva újra meghajolt, s már fordult is. Futásán látzott, mennyire fiatal. Pillanatok alatt elnyelte a hosszú folyosó.

A férfi nem mozdult, bámulta az elnéptelenedett kijáratot. Nyugalom, ezt a nevet kapta, amikor megszületett.

Egy idő után rázkódni kezdett a válla. Eleinte csak ritkán szabadult ki mellkasából egy-egy elfojtott hang, de aztán megállás nélkül rázendített, csúnyán, ahogy egy eldugult porszívó szívít.

Egyszer csak úgy tűnt, lecsillapodik. Öltönye zsebéből elővette zsebkendőjét, szétnyitotta, és nedves arcára terítette. De ettől a mozdulattól újra zokogni kezdett, most sokkal hevesebben. Két tenyerével nyomta arcába a zsebkendőt, hajlongott, mint akinek fájdalmai vannak, reszketett lábszárán a nadrág. Nagy, fehér férfizsebkendője pillanatok alatt elázott, de nedvesen is egyre és egyre itta a könnyeket. Igen, itta a könnyeket, készségesen kitárulkozva, mintha ő volna az egyetlen, aki szereti ezt a férfit. Vagy mintha ő is érzett volna hasonló szomorúságot, és zokogott volna egy repülőtéren, mert nem akart hazamenni az üres szobába, ahova ijesztő, éjszakai orkánként törnek be az emlékek.

IV.
(harmadik mosás stb.)

New York-i havazás

A gép elindult, és ezzel végérvényesen eldőlt, nincs visszaút. Ám ahelyett, hogy egy megkönnyebbült „lesz, ami lesz!” nyomán eltűntek volna szorongató képzeteim, új rémképek rohantak meg. Gyenge ember vagyok, gondoltam, ráadásul szürke és unalmas, az emberi világ lekörözött lakója. A riasztó bizonytalanság lerántott rólam mindent, amivel eddig sikerült megszüntetnem szorongásaimat, leváltak rólam a különféle mesterkedésekkel magamra aggatott tulajdonságok, amelyek elfogadhatóvá tettek önmagam számára. Elárasztott a keserűség, mint régen, amikor órákig állva a tükör előtt, hiába kerestem magamon azt, ami megváltoztatná a magamról kialakított szánalmas képet.

K.-ra gondoltam, aki kalandokra vágyva az egzotikus tengerpartra utazott, aztán ki sem mozdult szállodaszobájából, szenvedett a zajtól, a klímától, nyugtatókon élt, és várva várta, hogy végre hazatérhessen.

Megjelentek az utaskísérők gördülő asztalaikkal, ám rápillantva alvó útitársamra, feltételezve, hogy egymáshoz tartozunk, gépiesen indultak is tovább. S mivel én a későbbiekben sem tudtam egyértelmű jelzéseket adni, az előírásos mosoly kíséretében közömbösen elsiklottak mellettem. A kilencórás út alatt semmit sem ettem, semmit sem ittam. Bevettem egy altatót, azt is víz nélkül.

Meg se rezdült, pedig éreznie kellett, hogy nézem. Tökéletes volt mindene: orra, szája, orcája, álla, homloka, szemöldöke, leeresztett szempillája, és ahol a formák átváltottak egymásba, ahogy a homlokból haj lett, a szemöldökből homlok, vagy az orcából orr, ahogy kiemelkedtek a barázdált ajkak, világosan elkülönülve környezetüktől, és mégis beleolvadva az orca és az áll

hajlatainak hullámzásába, ahogy az orrcimpáknál a bőr betűrődött, mielőtt eltűnt volna az orrlukakba, ahogy megtörténtek ezek a határozott, de az átmenet fokozatosságával megszelídített anyag- és formaváltások, ott szépsége megfejthetetlennek tűnt, az öröklét titkát őrizte, ami minduntalan magához vonta a tekintetet. Akárcsak körme, amelynek alakja, fénye, felszínének derengő rajzolata a szülőfalum határában csordogáló patak medréből kihalászott fehér kavicsokra emlékeztetett, és ezzel azt szeretném érzékeltetni, hogy miként a természet ritka és véletlenszerű képződményei, amelyeket a rombolás vagy a rothadás hoz létre, jóllehet alakjuk tökéletességével kilépnek keletkezésük történetéből, kezének körmei, túllépve önmagukon, nem a körmököz társult hideg, fájdalmas érintéseket idézték fel bennem; olyan szépek voltak, amilyen szépség nem létezik.

Tulajdonképpen a legtöbbet kínálta fel nekem: kendőzetlenül elém tárta tökéletességét; zavartalanul lophattam belőle, amennyit csak akartam.

Az óceán fölé ért a gép, lehúzták a sötétítőket, és vetíteni kezdték az út elején beharangozott filmet. Agyam az altatótól elkábult, miközben testem nem találta helyét, nyüzsgött, forgolódott, s ha olykor-olykor sikerült elszenderednem, zsibbadó tagjaim hamar felébresztettek. A film egy alkoholista nőről szólt, illetve arról, hogy ez a nő miként taszítja el magától családját. Iszik, kivetkőzik magából, tör-zúz maga körül, és végül saját elviselhetetlenségére ráeszmélve, elmenekül szeretteitől. Amivel csak újabb szenvedések okozója. Férje, aki pilóta, szintén inni kezd, mígnem egyszer hegyromnak vezeti a gépet.

A filmbeli gép bűgva zuhant a sziklának, mire én „hát ez mégiscsak sok!” felkiáltással lekaptam fejemről a fülhallgatót; könnyökömmel meglöktem a mellettem alvó nőt. Bocsánat, dadogtam rekedten. Szemhéja megrebbe. Láttam, ahogy a fény meg-

villan szeme résnyi tükrén, majd kialszik, nem engedve időt, hogy belekapaszkodjam, mint gyámoltalan és kiszolgáltatott gyerek anyja tekintetébe.

Ezer kilométer volt még hátra a New York-i leszállásig. Kicsi, lakatlan szigetek fölött repültünk el. Elképzeltem, mi történne, ha lezuhannánk, s egy ilyen szigetre sodródnék, magányos túlélőként. Vajon hogyan fogadnák eltűnésemet? Anyám várható kétségbeesése felkavart. Már elkezdte a visszaszámlálást, egy nap eltelt, kettő, három, négy, tíz, valahogy kibír hat hetet, de mi történne, ha egy csapásra értelmetlenné válna a további várakozás... A képzelet képeitől kirázott a hideg, a végtelen óceán hideg vizét éreztem bőrömn. Ha az ember rosszra gondol, akkor mindig a legrosszabb és legfélelmetesebb jelenik meg előtte.

Ritka szerencsés fickó vagy!, igyekeztem figyelmemet másfelé terelni, olyan helyeken vándorolhatsz, ahová kevesen jutottak el, olyasmiben lehet részed, amit csak kivételezettek gyűjthetnek tarsolyukba. Ám hasztalan kecsegtettem magam, úgy éreztem, szürkeségem és jelentéktelenségem kárhozata mindenféle örömet eltöröl: az utazás számomra szenvedés, mert az én világomban nincs helye utazásnak; az én szobányi, belátható világom mindig alul fog maradni a táguló és változó világokkal szemben. Szót sem érthetek velük. Ha véletlenül rám téved pillantásuk, észre sem vesznek.

Felálltam, és hátramentem a gép farka felé, a mosdót kerestem. Az utasok egy része elgémberedett tagokkal jött-ment a székek közötti szűk folyosón, vagy az ülés fejtámláját markolászva álldogált. Tekintetükben nem találkoztam részvétellel, mindenki magával volt elfoglalva.

Nem jutottam el a mosdóig, mert figyelmeztettek, vissza kell ülnöm, hamarosan megkezdjük a leszállást.

Amikor visszaértem, megdobbant a szívem, mert a nő nem

volt a helyén. Leültem, bekötöttem övemet. A gép fékezni kezdett, a fölfüggesztett képernyőn követtem, hogyan veszít magasságából. Közben azt is lestem, mikor érkezik vissza a nő. Kelletlenül fogom majd beengedni, esetleg ingerült fintorokkal. Föl sem fogok állni, legfeljebb a térdemet tolom kicsit arrébb, hadd bukdácsoljon át rajta...

Kezét dörzsölgetve közeledett, s ahogy mellém ért, rám pillantott: égő zöld szeme volt. Forróság öntött el. Fel akartam pattanni, hogy beengedjem, de a biztonsági öv visszarántott. Elmosolyodott. Vigyázz!, mondta, s a hasamra mutatott. Reszketett a kezem, amikor kikattintottam a műanyagcsatot.

New Yorkba mész?, kérdezte, miután sikerült leülnie mellém. Nem, intettem, s zavart szünet után hozzátoldottam: négy óra múlva tovább repülök New Orleans-ba. Nekem is át kell szállnom, folytatta könnyedén, mintha egész úton beszélgettünk volna, de én a másik irányba megyek, föl Portlandbe. Jártál ott?

Annyira kedves volt, figyelmes és készséges, annyira érdekelt minden, amit mondok, hogy viselkedésének e váratlan fordulatába egészen beleszédültem. Azt mondta, sajnálja, hogy nem együtt utazunk tovább.

Kinéztem az ablakon, már a földön gurultunk. Fújt a szél, sűrűn havazott. Ó, itt a tél!, pillantott ki csodálkozva.

Hamarosan beszállítottak a hatalmas csarnokba, s ahogy a barnára sötétített üveglak mögül kinéztem, a záporozó hópelyhek mögül távoli bolygó ködlött elém: egyetlen ismerős szeglet vagy tárgy nem akadt, ahol megpihenhetett tekintetem; hernyószerű autók kanyarogtak, sötét ablakaik az utcai fényeket tükrözték. Ráálltunk a mozgójárdára, a hangosbeszélő mondott valamit, bárgyún mosolyogtam. Vajon honnan indul a gépem? A nő vitt magával. Átjutottunk egy másik csarnokba, ahol kevés volt az ülőhely, és oszlopoknak dőlve várakoztak az emberek. Ez

most mindent megkavar, bökött a hóvihar felé. Megálltunk mi is egy oszlop mellett. Mellettünk két lány magyarul beszélgetett, kövérek és csúnyák voltak.

Nem emlékszem, miket mondtunk egymásnak, mintha akkor kezdett volna hatni az altató, roskatag álltam az oszlopnak dőlve, olykor, ha belekezdtem valamibe, a mondat közepén elfelejtettem, mi volt mondatom eleje, s hova akarok eljutni. Nem ecsetelem.

A havazás miatt nem szálltak fel a gépek. Folyamatosan működött a hangosbeszélő. A repülésirányítók szerint még jó ideig eltarthat ez az állapot, magyarázta a nő, az előrejelzések semmi jót nem ígérnek. Sürgés-forgás, zshivaj, idegesség lett úrrá a csarnokon, a légitársaságok pultjai előtt valódi zsibvásár alakult ki, ugyanis sokan azt szerették volna elérni, hogy a társaság rendelje meg és fizesse ki szállodaszobájukat.

Felhívom barátaimat, úgy látszik itt kell éjszakáznunk. Ha gondolod, te is gyere velem.

Míg sorra felhívta elektronikus noteszából kikeresett barátait és ismerőseit, szerettem volna én is hazatelefonálni, de a standoknál csupán egyetlen dollárt voltak hajlandók felváltani, nekem meg három dollárnyi érme kellett indulásból, vettem egy telefonkártyát, azzal meg annyit bajlódtam, hogy közben már rég végzett, és sürgetni kezdett. Minden oké, gyere, induljunk! Kezembe nyomott egy cédulát, hogy vigyem oda a társasághoz, amely utaztat, ezen a számon értesítsenek, ha mégis felszállnak a gépek...

Hatalmas pelyheket csapott arcomba a szél, alig láttam valamit. Beszálltunk a járdaszegély mellé gördülő taxiba. A nő a taxissal tárgyalta meg a szeszélyes novemberi telet, lelkes volt, örült a hónapnak, és nevetett a férfin, aki dühösen szapult a fucking időt.

Az ablak felé fordultam, az utcákat kémleltem, miközben bosszantott, hogy miatta nem telefonálhattam anyámnak. Anyám, aki folyton azzal ostoroz, hogy ki kell mozdulnom, ilyenkor aludni sem tud az aggodalomtól. Nem baj, majd a barátoktól telefonálok, és gátlástalanul sokat fogok beszélni. Tervem felvidített. Szabadnak lenni, nem leragadni, szabadnak lenni, nem kötődni, ki a nagyvilágba, próbára tenni magamat, tapasztalatokat gyűjteni! De amikor a taxi a reptér gyérebbe forgalmú környékéről beért a városba, újra görcsbe rándult egész testem, és egyik felem nem bírta tovább, fellázadt az érve-lő másik fél ellen: lidércnyomás, üres szabadság, fogalmad sincs, mit jelent szabadnak lenni! De másik részem továbbra is lelken-dezett: ugye, jó most ebben a hatalmas kocsiban az ülés párnái közé süppedve báméskodni, egy gyönyörű nő mellől, aki gondos dajkaként minden apróságra ügyel? Taxiban, New Yorkban, egy gyönyörű nővel, rettenetes... És így tovább.

Jersey déli csücskén, valahol fönt-fönt, a hetvennegyedik emeleten vártak ránk. A város legjobb része, mondta a nő, miközben felvonóztunk barátaik lakása felé, főképp a felső szintek keresettek, lelkendezett megállás nélkül, a panoráma lélegzetel-állító!

Sam nyitott ajtót, szélesvállú, kisportolt fickó. Hozzám alig szólt, s ahogy biccentett, kitaláltam, mit mondott neki telefonon a nő: valami ágrólszakadt kelet-európai, se pénze, se ismerőse. A fiúnak rövid túskefrizurája volt, tarkóján arasznyi varkocs liffegett. Elég volt ezt a pikírt kis hajtincset felidézni, s máris kímé-letlenül meg tudtam őt gyilkolni. Éjszaka többféle módon is végeztem vele, kidobtam az ablakon, majd a vízcsapba vezetett árammal nyiffantottam ki. Aztán egyszerűen kést döftem a hasába.

Nem bírtam megnyugodni. Fejem fáj, kavargott a gyomrom.

Az ágy is szokatlanul lágy, a levegő túlságosan száraz, meleg, és mintha a falakban lapuló szörnyek szájából sustorgott volna elő, elhasznált szaga volt. És ahogyan a legmonotonabb bűgásban is mindig felfedezünk valamilyen zenét, úgy találtam rá a légkondicionáló kísérteties hangjaira. Egy elfojtott, hosszan visszhangzó kiáltás nyomán olyan képzetem támadt, mintha a fal ki-dudorodna, és ez a dudor, ahogy terhes anya hasán a forgolódó magzat könyöke vagy talpa, össze-vissza vándorolt. Járkálni kezdtem. Az ablakból semmit nem láttam, csak a viharos szélben vízszintesen elsüvítő hópelyheket. És az üvegen arcom tükörképét.

Bekapcsoltam a tévét, bömböltettem, hogy elnyomjon minden kiáltozást, sustorgást, zúgást, nyikorgást. Váltogattam a kanálisokat, mindenütt az ítéletidőről szóltak a híradók, aminek volt valamilyen vigasztalóan hősies hozadéka, hiszen magam is szereplője voltam a rettenetes télnek. Szereplője? A színpadra betévedő szerencsétlen alaknak éreztem magam, akit nem zavar-nak le azonnal, mert nevetni lehet esetlenségén.

Már rég kint ücsörögtem a konyhapultnál, amikor késő reggel megjelent a nő. A nevét sem tudtam. Leült kávéjával, rám emelte tekintetét, és hosszan, komolyan nézett. Te szegény, mondta, s elnevette magát.

Nekem ilyet ne mondjon, dohogtam, miközben lementünk hármásban a télbe. Zuhogott a hó, hógolyóztak, a nő – már tudtam, Marynek szólítják – beledőlt egy derékmagasságú hókupac-ba, Sam meg két kézzel dolgozva, pillanatok alatt betemette.

Én mozdulatlanul álltam mellettük, lassan vastag hóréteg telepedett vállamra, hajamra. Mary prüszkölve feltápászkodott, és amikor észrevett, sikongva kacagni kezdett. Na, te hóember!, ki-áltotta magyarul. Rám rontott, s teljes lendülettel fellökött. Én hanyatt, ő meg rajtam. Sam, Sam, he's dead!, harsogta, miközben arcomba szórta hajáról a havat. Nem tudtam, mit kellene

csinálnom. Állával megérintette orromat. Jégcsap, mondta lemondóan, mintha nemcsak az államra volna érthető. Menjünk vissza, mielőtt megfagynál.

És Sam?, kérdeztem, amikor a fiút sehol sem láttam. Sam elment dolgozni. Belémkarolt, úgy vezetett a felvonóhoz. Lehúzta kesztyűjét, és ujjait a zsebembe mélyesztette, a kezem mellé. Add kölcson a zsebed, nekem nincsen.

Sokat beszéltem, mintha figyelmünket akarnám elterelni arról, hogy kettesben vagyunk. Valahonnan előkerült egy csomag magyar kártya, megkérdeztem, szeretné-e, ha jósolnék neki. Igen, nagyon szórakoztató lesz, de beszéljek előbb a múltjáról, abból látni fogja, hihet-e nekem.

Nem akartam az éjszaka keserűségére emlékezni, ezért úgy tettem, mintha nem érdekelné, kinek s miért adja oda szépségét. Mi több, tudatni akartam vele, szépsége nem ejt ámulatba. Ő azt érezhette, hogy jobban foglalkoztatnak belső tulajdonságai, hogy jellemét, akarátát, szavainak és mozdulatainak őszinteségét tartom értékesnek. Soha senki nem beszélt így róla. Könnyedén megpihentette kezét kézfejemem. Ez a lap, folytattam kezemet elhúzva, immár a jövődről szól. Történeteket találtam ki, szerteágazó, egymástól egyre távolodó történeteket, amelyekben ő okosságával és jóságával legyőzi a leselkedő veszélyeket.

Sam, miután este visszaérkezett, le sem vetve dzsekijét, kiabálósan előadta kalandjait: hogy megbénult a város, hogy gyalog kellett hazajönnie, hogy többször eltévedt, de mindig kivágta magát, rettentően büszke erre; ő most legszívesebben nem is maradna itthon, hanem visszamenne az utcákra, birtokba venné a várost, amely egyébként tele van emberekkel, induljunk hát. Menjünk, lelkendezett Mary is, én viszont kedvetlenül ingattam fejemet. Menjetek csak, ahonnan én jövök, ott rengeteg a hó, it's

a smafu, legyintettem Samnek, akinek az a szeglet, ahonnan én érkeztem, bizonyára az elképzelhetetlen rémségek földje volt.

Mary tétovázott, akkor ő sem megy, mondta Samnek, jó, akkor ne menjünk, visszakozott Sam is, majd harmadszor is elmesélte kalandjait. Örültem, hogy marad. Megéreztem, hol sebezhető, és láttam rajta, nem tud védekezni.

Jósoltam neki is. Nem értette, hogyan lehet a kártyalapokból kiolvasni a jövőt. Életed egyszerű és ragyogó, mondtam neki, aki a hó betemette városon képes keresztülvergődni, az igazán rátermett fickó. Mindent megold. Erejében, ügyességében, eszességében nem kell csalódnia. Mindent elér, amire vágyik. Really?, vigyorgott Sam elégedetten. Fogalma sem volt, mi az a jövő. Ő mindent előre megtervez, és mindent ismer, nem éri meglepetés. Amit akar, az történik.

Mary egyértelművé tette, szeretné, ha Sam lekopna, és én tovább mesélnék neki; tudtam valamit róla, amit ő nem tudott. Látványosan csatlakozott hozzám, kinevette Samet, otrombán játszadozott vele, hiúságát és naiv hiszékenységét kihasználva dobogóra állította, majd egyetlen gúnyos szóval letaszította, végül durván rászólt, jobb, ha lefekszik, s kipihen a kalandjait. Sam sértődötten elhallgatott, egy ideig némán duzzogott. Megsajnáltam, részvét ébredt bennem, látványosan nagyot ásítottam. Jobb lesz, ha én is lefekszem, mondtam, s indultam, anélkül, hogy Maryre pillantottam volna.

Reggel Mary fogadott a konyhapultnál, arcán türelmetlenség. Sam már elment, közölte. Ha majd megreggeliztél, itt a kártya, folytathatnád. Szép lassan tördeltem a kiflit, s miközben kávémat kortyolgattam, mintha a kártyajósláshoz tartozna, faggatni kezdtem életéről, valóban úgy, akárha szakszerű anamnézis volna: vannak-e barátai, szerelmei, milyen volt a gyerekkora, élnek-e még szülei, szereti-e őket. Ő pedig mesélni kezdett, egyre

messzebbre jutva, és mert neki is új volt az emlékezés, egyre eloldozottabb lett. Látszott rajta, mennyire örül, amikor felfedez valamit, ami boldogsággal tölti el; belepirult, szeme felragyogott, hangszíne mélyebb lett. Én, mint jó barát, bátorítóan hallgattam. Hangjában annak öröme, aki ráébredt, lelke is van, virágzó és öntörvényű része lényének. És lelkét közelállónak érzi hozzám, hiszen én keltettem életre. Mintha a testvérem volnál, mondta.

Észre sem vettük, hogy eltelt az idő. Lassan alkonyodott, pokrócba burkolózva ledőltem a kanapéra. Csak meséljen, nem fogok aludni, hallgatom. Közben hozzám került a beszéd fonala, ő átült mellém, lábamhoz kuporodott. Te már voltál hűtlen valakihez?, kérdezte rekedten. Az is lehet, hogy nem ezt kérdezte, talán nem kérdezett semmit. Miért kérdezett volna, hiszen csupán saját maga érdekelte. Azért lettem egyszeriben fontos neki, mert nagyon szerette magát. Buta és hiú nő volt. Talán tudta ezt, és szeretett volna másmilyen lenni, olyan, amilyennek mellettem látta magát. Éreztem rajta, hogy remeg. Fázol? Egy kicsit, mondta, s immár nem bírta leplezni, vacogni kezdett a foga. Felemelkedtem, lehúztam magamról a pokrócot, vállára terítettem, és ahogy melléte ülve átnyúltam válla fölött, kezemet egy pillanatra megpihentettem rajta, kicsit magamhoz is húztam, hirtelen belém sajdult, ha most átkarolom, és leplezetlenül magamhoz vonom, akkor következtelen vagyok, akkor mindaz, amit addig tettem, semmivé lesz. Épp a gyengeségemet fedi fel, elveszítek mindent, amiről azt hiszem, megszereztem, azonnal elveszítem, végérvényesen, visszavonhatatlanul. De ha elengedem, mégiscsak olyat teszek, amit nincs szándékomban megtenni. Eltaszítom, noha segítségemre szorul. Mit tegyek?

Természetesen nem tettem fel ezt a kérdést magamnak. Arra sem gondoltam, hogy el kellene döntenem valamit. Az életben

soha semmi nem oldódik meg, csupán minden folytatódik, nincs olyan megfogható pillanat, ahol eldőlnék a dolgok. Történetek csak a lapokon vannak.

Tulajdonképpen arra vágytam, hogy beleköltözzek, én ő legyek, hogy kölcsönadva gondolataimat, szavaimat, érzéseimet, én szóljak belőle. Mindazonáltal féltem – talán nem szabadna ennyire félreérthetően fogalmaznom –, féltem, hogy benne maradok, hogy felitat, megemészt, feldolgoz, mielőtt megszólalhatnék.

Igyunk forralt bort, az most jót tesz, és indultam a konyhafülke felé. Ez is vereség volt, bár nem annyira látványos.

Vártam, hogy felforrjon a bor, kinéztem az elfüggönyözetlen ablakokon. Szemben fölszikráztak a Hudsonon túli part fényei a hirtelen megszűnt havazás mögül. Akárha egy képeslapot néznék. Mary felé fordultam. Válláról leengedte a pokrócot, felállt, cigarettára gyújtott. Egy színes, szélesvásznú amerikai film kezdett peregni szemem előtt, szenvedélyekkel, sok-sok könnyel, túlradó érzelmekkel. A díszletek valódiak voltak. Csupán én őrizgettem még magam a látszatokon innen. A bor habzani kezdett, belekavartam, nehogy kifusson. A hab egyre fenyegetőbben emelkedett. Tessék, fuss ki, ha akarsz! Kivettem a kanalat, hagytam, tegyen, amit akar. A hab földagadt a fazék pereméig, s ott, mint valami gomba, széltében kidagadt. Sok-sok domborodó csepp tapadt egymáshoz, egy kissé belapult gömbfelszín mentén, a sejtekben különböző színű fények ragyogtak, de amint közelebb hajoltam, a fények elúsztak, és valamennyi buborék ugyanazt a kicsinyített szemet tükrözte vissza.

Sam enyhén részeg volt, amikor hazaért. Széles jókedvvel megakarta ölelni Maryt, de valahogy ráesett, a földre zuhantak mindketten, s jóllehet azt vártam, hogy Mary tiltakozni fog, viszont nevetett, pajkosan bele-beleharapott Sam fülcimpájába,

aki hatalmasakat horkantott, persze, az élvezettől. Egyre jobban belemelegedtek, úgyhogy én kitöltöttem magamnak egy csésze bort, és bevonultam szobámba. Bedobtam a törölközőt, arra számítottam, így könnyebb lesz. Úgy terveztem, lassan-lassan, nem mes fájdalommal telítkezve, elszopogatom a bort, ám hirtelen az egészet lehajtottam, és ekkor úgy éreztem, mintha bennem kezdene sisteregni, bennem dagadna, szavakat és indulatokat nyomva torkomba. Megpördültem. Ők már Sam szobájában voltak, a hangokból úgy ítélt meg, hogy most Sam harapdálja Maryt, már nem is a fülét, hanem éppenséggel a mellbimbóját! Azt akartam, hogy abbahagyják, poharamat teljes erőből falhoz vágtam, bele a falon függő, színes kockákat ábrázoló festménybe. A kép a fal mentén lecsúszott, koppanva a padlóra zökkent. Üvegszilánkokkal telt meg a nappali, bent néhány másodpercre csend lett, kisvártatva azonban még elevebben rajzottak szét a viháncolás hangjai. Ráocsúdtam, mennyire nem illik hozzám ez a csapkodás, letaglózva szedegetni kezdtem a szilánkokat. Ha kiáltozhattam volna velük, ha üvöltve Sam arcába vágom, hogy mennyire rühellem pökhendi, üresfejű akaratosságát, törtető modorát, ha jól megrázhattam volna Maryt, ide figyelj, te szemét, hogyan mondatsz egyik percben olyanokat, és a következőben már itt hempergsz ezzel a fucking alakkal. Ha tudtam volna így viselkedni!

Csendben szopogattam a boromat. Egyszer fölbukkant Sam, rám kacsintott, kikapott a hűtőből egy sört, majd fordult vissza. Éjjél felé Mary is megjelent, Sam inge volt rajta, látszott, csak azért kapta magára, mert észrevette, hogy fény van a nappaliban. Hunyorogva nézett rám. Te még itt vagy? Én sem tudok aludni, még nem álltam át. Kérsz egy cigit?

Megint nem tudtam, hogyan viselkedjem. Tétlenségem védekezés volt. Újra havazik, mondtam neki.

Sietsz?

Nem sietek, csak unom az egészszet.

Nekem jó, hogy itt vagy.

Akkor jó, ha neked jó.

Nekem jó.

Sóhajtottam. Talán a tél miatt, amelynek foglyai voltunk, hirtelen az olvadó hótól fellazított tavaszi földek jelentek meg előttem, az otthoni mezők; nem tudom felidézni, mit éreztem, de a képre emlékszem, talán Mary testének illata idézte elém, talán a magam előtt leplezett érzések és vágyak csapódtak ekként a felszínre – és ezzel egyidőben, életemben először fellázdadtam kirekesztettségem ellen. Talán már ezt az archaikus képet is lázadásom hívta elő, öngigazolásának cáfolhatatlan jegyeként idézve a minden előtt megnyíló, mindennek életet adó fellazult föld jelképét. Miért nem érinthetem meg testét, miért nem mélyeszthetem ujjaimat belé? A lázadás gyűlöletbe torkollt, ezzel a gyűlölettel birtokba tudtam venni őt, ki tudtam sajátítani, minél jobban gyűlöltem, annál inkább az enyém lett, ha akarta, ha nem. Ültünk a fotelekben, a kihűlt bort töltögettük, majd miután elfogyott, whiskyt bontottunk. Nem emlékszem, mikor ült közénk Sam, ő is hallgatott. Volt a nappaliban egy akvárium, a benne lévő növények egészen elburjánzottak, már-már kifolytak az üveglap alól, és miként ezek az algaszakállas, összegabalyodó indák, úgy szőttük át mi is egymást, áthatolhatatlan sűrű homályá. És bár reggel Sam elment, a folyondár nem ritkult.

Itt soha nincs csend?

Én nem hallok semmit.

Akkor sincs csend.

Furcsa vagy.

Hallottad már azt a dobbanást, amellyel a lepke elrugaskodik

a virágról? Hallottad a haluszonyokat, amint a tó alján a köveket karistolják? Hallottad a vakondok földalatti szuszogását?

Szemébe néztem: nem látja, amiről beszélek. Olyanok voltak szemei, hogy pusztán tört villanásig bírtam beléjük nézni. Ajkai felé menekült tekintetem. Ha az elmúlt percekben ajkairól és fogairól beszéltem volna végig, ha történetemnek semmiféle cselekménye nem lett volna, hanem valamennyi mondatom ajkainak gyönyörű ívét, fogainak fehérségét írta volna le, sorsomról többet tudtam volna elmondani. Én reményeimmel és félelmeimmel azonosulok, miközben nem tudhatom, ki vagyok – ő viszont ő maga. Képzetektől konstruálok meg magam, egymással dulakodó vágyak uralnak, lélek és test dualitásáról beszélek folyton... Röhejesnek tűnt, ahogy szépsége mellé igyekszem odatenni a magam érzékeivel felfogott és konzervált képeket. Tökéletességének nincs anyaga és nincs formája, de bárki találkozék is vele, megtelik mindazzal, aminek e tökéletesség soha nem függvénye. Lepkék, levelek, tómeílyi halak, vakondtúrások... Csodálkozom, hogy nem tört ki a röhögés belőle.

Szerettem volna elérni, hogy azonnal hátat fordítsunk ennek a városnak, hogy velem jöjjön. Első győzelmeknek tekinthetném.

Csöngött a telefon, a repülőtérrel szóltak, három óra múlva startolnak a gépek. Készülődhattünk.

Velem jössz?

Inkább te gyere, mondta Mary.

Igen, bólintottam. Nem akarok egyedül maradni, elmegyek vele.

Indultam szobámba, összecsomagoltam kézipoggyásomat. Gyere már!, hallottam, s ahogy az ajtórés felé fordultam, megpillantottam: felöltözve várakozott. Fehér csizmát húzott, mulatságosan nagy, hófehér csizmát, amelyet mifelénk a tejszarnok-

ban dolgozó parasztasszonyok hordanak. Ahogy megláttam, elszorult a szívem, és az elfojtott nevetéstől könny csordult a szemembe. Ez a fehér csizma rettenetesen állt rajta. A taxiban egy idegent éreztem magam mellett, akitől éppúgy meg akartam szabadulni, mint ahogy fojtogató otthoni emlékeimet is igyekeztem magamtól eltaszítani. Arra vártam, történjék valami... De olyan pillanat, ahol átfordul a történet, végtelenül ritka a valóságban.

A Saint Nasarde-i kolostor

Meglásd azért, hogy a világosság, mely benned van, sötétség ne legyen.

Miközben összehasonlíthatatlanul megnyugtatóbb egy idegen nő mellett ébredni, mint féreggé változva, ha nem akad a dologra magyarázat, szorongató nyugtalanság ver fészket az emberben. Anélkül, hogy megmozdultam volna, körbejártam tekintetemet. Ismeretlen holmik vettek körül, színes ruhadarabok, pipereszerék, bódító illatokat árasztó dobozok.

Emlékeztem, hogy lefekvés után feleségemmel csókolóztunk a nagy és puha párnákon, aztán szoroson összeöleleztünk, hallgatólagosan reggelre halasztva a folytatást, amikor a szobába kéretett reggeli kávétól felfrissülve, végre megízlelhetjük a húsz éve odázott nászút gyönyöreit. Jólesőn hagytam, hogy a boldogság befészkelje magát lelkembe, és lerakja tojásait, egyre csak rakja... Emlékeztem az elalvás előtti békés ábrándozásra: elképzelttem, milyen lenne az életem, ha itt születek, e gazdag és gyönyörű vidéken, ha magam is beállok a barátok közé, és ugyanúgy vezetem körbe a nyaralókat, ahogyan Pierre atya kíséretgett minket. Az ő nevető arca volt az utolsó kép, amelyet vissza tudtam idézni.

Az atya nevetése egészen fiatalos volt, fogai fehérek, mint a parti sziklák, szeme derűsen csillogott. E belső sugárzással gyakran találkozni szentéletű embereknél. Jólesett hallgatni francia mondatait, így hát kifaggattam őt mindenről, a falu múltjáról, a kolostor történetéről, az ár-apály jelenségről, kalózkodról, a halak vonulásáról, tintahalak nagyságáról, szelekről, az évi átlaghőmérsékletről, a tengeri teknősök vándorlásáról. Hiába volt

mögöttünk a hosszú és kimerítő éjszakai utazás, fáradhatatlanul róttuk a kicsi utcákat, a klostrom kertjét, épületeit. Agyunk, tüdők, gyomrunk átitatódott az idő új anyagával, és attól a pillanattól kezdve, hogy a hegyek karéján átjutva belekerültünk a hatalmas tengeröböl vonzásába, testünk megszűnt az órák múlását jelezni: sem éhség, sem fáradtság nem nyagगतott minket.

– Akár a Paradicsom! – lelkesedett feleségem.

Csupán a templom világhírű freskói okoztak csalódást. A hihetetlen mennyiségű arany inkább valóságatlanságával béklyózott le, mintsem szépségével. Az alagsori kriptaterem ellenben kárpótolt a szűk csigalépcsőn való alászállás fáradalmiért is. A falba süllyesztett koporsókat fedő márványlapokról a kriptafülke lakójának elevenné faragott képmása nézett ránk. Pierre atya mindenki előtt megállt: ez itt André testvér, ez Clément testvérünk, ő pedig Gérard atya, a kolostoralapító! A festett tekintetek élőnek hatottak, és úgy voltak megalkotva, hogy minden szögből a nézőre irányuljanak, ezért folyton úgy éreztük, több tucat szempár szegeződik ránk. Kint a szabadban később újra el-sétáltunk az alacsony kőkerítéssel bekerített refektórium előtt, egy ideig elhallgattuk az atyák bentről kiszűrődő énekét, majd fölkapaszkodtunk a Régi templomhoz, ahol ma már csak egy kicsi kápolna áll; előtte kerek kőasztal, kőpadokkal. Pierre atya úgy siklott a beszéd tengerén, mint gyorsmozgású hajó: amannak a szél, emennek viszont az én érdeklődő tekintetem és lelkes kérdezősködésem dagasztván vitorláját. Ámbátor elfogytak kérdéseim, és tekintetem a tengerre tapadt...

Ahogy azon a vidéken szokásban volt, Saint Nasarde-nak is megvolt a maga turistacsalogató legendája; Pierre atya többször emlegette az atyákat, akik vissza-visszajárnak a túlvilágról, és mai napig irányítják a kolostor életét. Hatszáz esztendeje, amióta Gérard, az Első meghalt, nyitva az Ég kapuja! És a hit bizony-

ságával mesélni kezdte az atyák történeteit, amelyek egymásba kapcsolódva adják tovább a kolostor csodás jelekkel telehintett történelmét. Miközben lesétáltunk a partra, szó esett a mai klastromi életről is, amely sokkal bonyodalmasabb, mintsem képzelni lehetne, még akkor is, ha kívülről nem látszik annak, hanem ahogy lenni szokott, végtelenül csendesnek tűnik, mint az alkonyban csillogó tengeröböl. Én a látképbe belemerülve, csupán a beszéd zenéjére figyeltem, és váratlanul ért, amikor a parti sétány szegletében, a Kaszinó üvegablaka előtt megállva, a színesen pörgő rulettkerékre bökve, Pierre atya arra biztatott, tippeljem meg, melyik gödörbe fog beszédülni az apró golyó: egy számot mondjak... Különös dolog történt. Háromszor egymás után eltaláltam, és amikor negyedszer is megtettem, már hideg bizonyossággal, pontosan láttam, mi fog történni.

– Mi sajnos nem játszhatunk, ön viszont megteheti, érdemes – mondta Pierre atya nevetve.

Egészen hihetetlen volt, minden dobás eredményét előre megmondtam. Nevettünk. Engem viszont kivert a verejték, mert a megézésnek végeredményben azon az irracionális vidéken volt forrása, ahol a létezés titkaiból egyéb ködös, fenyegető dolgot is megpillantottam... Tagadólag ráztam fejemet, és elég illetlenül, lehangyva vezetőnket, visszaindultam a szálló felé.

Itt most újra rá kell térnem arra a rémült csodálkozásra, amely az idegen ágyban magamhoz térített. És szót kell ejtenem feleségem testéről, egy harmincnyolc esztendőss asszonyról, aki ha kikerül a fűzők vagy a hasonló rendeltetésű ruhanemű fogságából, ficánkolna a szabadban, és valóban, ficánkol is. Még nem kell semmit palástolnia, mi több, érettsége szemet gyönyörködtető. Ez a test maga a nyár, a kalászkok pergő szemeivel, a faieper bíbor foltjaival az út közepén, a nádas berkeiben megszólaló madarak és bogarak zenéjével, a rövid és alig enyhülő éjszakákkal.

Voltaképpen nem feledkeztem meg róla, és mégis. Soha nem vetemednék arra a bűnre, hogy kedvenc porcelánkannánkból mosószerrel kidörzsöljük a tea nemes salakját, de ha valaki titokban vagy véletlenül mégis megteszi, a tündöklő kannamély látványától borzongató öröm önt el.

Felhasadt már a sötétség, pitymallott, így hát ráismertem a mellettem alvóra. Láttam többször is az elmúlt nap, hol a par-ton, hol az ebédlőben, és minduntalan észrevettem, mert már akkor feltűnt, amikor megérkezésünkkor együtt lifteztünk föl. Borotvált fejű, napbarnított dalia kísérte. Megbámultam őket, olyan tökéletes volt az alakjuk, mint a pálmafákkal szegélyezett allé római istenszobrainak. Most arasznyiról nézhettem arcába. Közelről persze ijesztőek az istenek. Mozdulni készültem, hogy észrevétlenül kiosonjak. Reméltem, a következő percben minden kitörlődik fejemből, és visszazökkenek oda, ahol tudtam, amit tudnom kellett.

Most a hímveszőmről kellene mesélnem... Essék hát szó róla. Csakhogy egyáltalán nincs gyakorlatom az ilyesemben, ritkán szoktam rá gondolni. Soha nem éreztem, hogy életemet ő irányítaná, hogy döntéseimben szerepet játszana. Most mégis szerepet kapott. Dagadozni kezdett, halkán föl-fölbúgva, mintha egy indulásra kész autó motorja volna. A nő is feléledt, és szorosan mellém bújt. Simogatott, furcsa, szaggatott mozdulatokkal. Csupasz bőröm után kutatva benyúlt pizsamám alá. Mozdulataiból igyekeztem kitalálni, sejt-e valamit rólam. Szeme csukva maradt. Talán jobb is...

Ne essék szó arról, ami a két test között történt. Ne íródjon le a meghallhatatlan szó, amelyet a testek egymásnak többször elsuttognak. „Ha bajban vagy, tettesd halottnak magad!”, olvasta Pierre atya a kripta meglehetősen furcsán csengő feliratát. Egy

pillanatig úgy éreztem, azonnal meghalok. De ébredésem óta egy másik életet éltem, akkor meg minek újra meghalni.

Felszínes, zavaros kábulatba zuhantam. Diákjaim előtt álltam, és azt kérdeztem tőlük, miért kezd fogyni az, ami tovább már nem tud gyarapodni? Mire az egyik diák azt felelte: Tanár úr, ez valami szívatás? Láttam, Pierre atya vigyorog ki az arcából. Aztán felszínre buktam ismét. Mikor és hol jelent meg a világtörténelemben először a szépség? Ezt még lesz idő találgatni. A simaságból érdesség lesz, az egyenesből görbe, a toronyból kupola. A kolostorból üdülőhely. Kibújtam az ágyból, összeszedtem földre sodort pizsamámat, magamra húztam, és kiosontam a szobából. Az ajtó a folyosó végén, a lépcsőfordulóra nyílt. A nagy falitükröben rábámultam tükörképemre; meg lehettem elégedve: az új, égszínkéék flanelpizsamám voltaképpen szabadidőruhának is beillett. Alvók halk szuszogása szűrődött át a barna ajtókon. Huszonhatos, huszonhatos, ismételtetem magamban a szobaszámunkat, ám ahogy a huszonhatos ajtó elé értem, és kezemet a kilincse tettem volna, megmagyarázhatatlan vágyakozás, egyszerűbben légszomjnak is nevezhető érzés a szabadba vezetett. Néhány lépésnyire a szálló bejáratától a tenger álmosan szétterülve, hullámok nélkül; sehol semmi mozgás, néhány sirály, az egyik fél lábon állva bámulta a vizet, akárha semmittevő nyaraló volna maga is. A nap még nem hágtá át a hegyerincet, a víz olajsötéten ragyogott, pineák és ciprusok édes illatának kábulatában ciripeltek a kabócák. Egy mókuszerű állat az egyik fa törzs oldalán végigcsorgó gyantát nyalogatta.

Elindultam a part mentén, aztán a fehér kövekből kirakott pálmafás sétányon befordultam a kaszinó felé. Zene hallatszott, és egyre erősödött. Itt már néhány embert is megpillantottam, egyesek magányosan andalogtak, mások kisebb csoportokba verődve beszélgettek. Amikor melléjük értem, felém fordultak, de

aligha zavartatták magukat. Én sem törődtem velük. A kaszinó homlokzata dúskált a barokkos domborművekben. Felügettem a széles lépcsőkön, és beléptem a kitárt szárnyasajtón. Addigra már rájöttem, hogy a huszonhatos nem szobánkat jelenti, hanem egy három számjegyből álló és háromszor ismétlődő sorozat első tagja. Huszonhat, nyolc, tizenkettő. Valahol az agyamban, körömyi ernyőn e számsor villódzott hol piros, hol meg fekete keretben.

Megnyugodhattam, hogy mások is vannak hozzám hasonló öltözékben. Egy kártyaasztal körül borostás, házikabátos férfiak ültek, szivaroztak, és a kártyalapokkal hajtották el arcuk elől a füstöt. Szemmel láthatólag megérkezésüktől itt töltik idejüket. Frakkos férfi kezembe nyomott tucatnyi műanyag korongocskát, „le cadeau du casino”, a kaszinó ajándéka, sok szerencsét! Soha életemben nem ruletteztem, most mégis lecövekeltem az első asztal mellett. Gépiesen toltam előre a zsetonokat, kimerően és közönyösen, mint olyan ember, aki önmaga előtt is rejtett célt szeretne elérni. A délután megismert előérzet irányított. Agyam képernyőjén villództak a számok, így mindig oda kupacoltam zsetonjaimat, ahová kellett. Kilencszer egymás után. Akkor elhalványult agyam kicsi képernyője. Csend honolt a teremben. Komor és ünnepélyes. Senki nem merte megtörni. Végül technikai szünetet rendeltek el, mintha csak alkalmat szeretnének nyújtani, hogy kötényként előrehúzott pizzasablúzomba belesöpörjem a nyereményt, és egy frakkos fiatalemberre bízva magam, a kasszához járuljak.

Láttam nemrég egy filmet, amely arról szólt, hogy megáll az idő, azaz egyszer csak elkezd visszafelé peregni, mintha egy kozmikus homokórát talpáról a feje tetejére állítanának. Az emberek visszafelé járják be addigi életüket. Ugyanazt élik meg, de fordított sorrendben. És bármilyen meglepő, ennek ellenére sen-

ki sem ismeri fel, hogy ez már volt egyszer; ugyanolyan bizonytalanságban élnek, mint annak előtte, és ugyanolyan szabadnak hiszik magukat. Egyvalaki jön rá, mi történt. Azt tervezi, egyetlen mozdulattal megváltja a világot, megszabadítja az idő kegyetlen jármából. Ám a többiek örülnek tartják, árammal sokkolják, visszasüpped megszokott életébe, örökre elnémul, miközben mindent tud... Valamiképpen én is kábult beletörődéssel tettem, amit tettem. Bár ez így nagyon félrevezető. Magamról mesélek, ami eleve kudarcra van ítélve. Hiszen én itt vagyok, mesélek, arról, aki a pénzét épp megkapja. Voltaképpen mindkettőnket ki kellett találnom.

Leemeltem az egyik felső köteget, átnyújtottam a pénzeszámlálónak, majd újabb köteget annak, aki az egészet fekete nejlontasakba süllyesztette, és az ujjaimra akasztotta. Mélyen meghajolva köszönték meg. A fejüket képesek voltak beverni a hideg kőlapokba, talán azt gyanítva, hogy ezt várom tőlük. Ez mélyen felkavart.

Ám alighogy kiértem, és megpillantottam a könnyű széltől éledő napfényes vizet, meghallottam a hullámok surrogását, a sírályokat, elöntött a jókedv. Úgy lépdeltem, mintha gazdag halászsákmánnyal térnék haza a vártnál sokkal szerencsésebb hajnali horgászásomból. Ébredésem körülményeiről a nappali világ logikája nem vett tudomást. Játék volt! Alig vártam, hogy visszaérjek, végre kiborítsam feleségem elé a zsák tartalmát, és együtt örvendezzünk!

Valami belső kényszer azonban megint másfelé vezetett. Letértem egy hosszú, keskeny mólóra. Végében rozoga halászhajó billegett. Leültem a hajó pányváját rögzítő betonoszlopra, miközben többször a part felé lestem, nem követett-e valaki. Megfontoltan kell viselkednem. Először is, jobb lesz minél hamarabb továbbállni. Kis kerülővel hazautazunk, aztán otthon okosan

gazdálkodni kezdünk. Valamit majd csak kitalálunk, hogy megbékéltessük a sorsunk kedvezésén rágódó embereket. Már így is túl sok cinikus és gunyoros megjegyzést hallottam hátam mögött, pedig az autónkat adtuk el, hogy eljöhessünk erre az útra. Szívesen belekukkantottam volna a fekete tasakba. Valami olyat éreztem, mint diákjaim, amikor egy számtanpélda végén kijön az eredmény, jóllehet nem látják át, minek köszönhetően.

– Milyen volt az első hajnal? – szólalt meg hátam mögött valaki. Összerezentem. Pierre atya állt ott. – Szerencsés ember – bökött a tasak felé.

Váltig ellenkeztem, nem, nem szerencse.

– Miért tiltakozik? Tényleg szerencsés ember...

Újra feléledt bennem a különös előérzet. Felálltam, lassan elindultunk a part felé. Rohantam volna... Ám még mielőtt Pierre atya balra tért volna, én pedig jobbra, a kezébe nyomtam a nej-lontasakat. A templom javára, akartam mondani, de ahogy arcába néztem, elnémultam.

– Fogalmam sincs, mi lenne velünk önzetlen adakozók nélkül – illesztette hóna alá fekete zsákomat. Arcán rendíthetetlen derű és halhatatlan bizonyosság, vagy érthetőbben fogalmazva: elégedettség honolt.

Valóban ez történt. Mi a magyarázata? Nem tudom. És mert azóta sem találtam semmilyen világos okát a dolgoknak, úgy érzem, egész életemben egyetlen dolog történt velem: egy nyári hajnalon, a Saint Nasarde-i kolostorszállóban idegen ágyban ébredtem... Volt még valami különös. A szállodához érkezve szerettem volna megmosni arcomat. Ahogy kimásztam a sziklákra, megcsúsztam, egy éles kő felhasította combomat. A flanel is kiszakadt, a vér vastagon ömlött. De szemernyi fájdalmat nem éreztem.

Stockholmi éj

Gott Nytt Ar! Kékkel festették a sárga óriásléggömb oldalára, és miközben az óvárosba beérünk, legalább hatszor átfutunk alatta. Vezetni nem lehet könnyű, de a taxis ismeri a várost. Kronebergsgatan, mondtam, miután beültem a hátsó ülésre. Kérdezett valamit svédül. Kronebergsgatan, ismételt meg, mert nem akart indulni. Megmutattam a névjegyet, á, kjöaöaboasaa, olvasta, és indított. Amikor elbúcsúzunk, műanyag névjegykárttyát ad, Solotaxi felirattal, rengeteg telefonszámmal, a túloldalán meg pokémon figura. „Igen”, olvasok ki egy svéd szót, de fogalmam sincs, mit jelent.

Ursula Upstanden, mutatkozik be a nő, aztán kiderül, tud magyarul, megtanult a férjétől. De a férje nincs itthon, Alandra utazott, finnugor kongresszusra. Azért maradhatok. Azt kérdezi: jól hallotta-e a nevemet, és az vagyok-e, aki vagyok? Mert akkor olvasta egyik könyvemet. Tetszett neki, annyira, hogy megfogadta, ő ezzel az emberrel meg fog ismerkedni. Kilenc év telt el azóta.

Megkér, olvassak föl a könyvből. Kezdem az elején. Az elején? Nevetve mondja, hosszú az éjszaka, délután háromkor kezd dődök, és majd csak holnap délben kezd virradni. Az előszoba ablakából a városháza hátsó fertályára látok, vörösen ég a falra futtatott vadszőlő. A városháza tornya lyukacsos, átlátok rajta keresztül a bíborlila égre.

„Az üvegen túl narancssárga ragyogás”, kezdem a konyhaasztalnál ülve, az ablak mellett, és ahogy befejezem az első oldalt, már csupa villanyfény a város. Ursula is felkapcsolja a lámpát, majd miután visszaül, hirtelen megfogja a kezemet, pontosabban kezemre teszi kezét, és azt mondja: szeretlek. Váratlanul ér a dolog. Szünet nélkül belekezek a következő novellába. A tökélet-

len nyelvtudás számlájára írom vallomását, nem pillantok föl. Az öbölben folyamatosan berregő jégtörők alatt hasad a jég. A roppanás messziről indul, aztán úgy erősödik ablakrezegetővé, hogy hangja alig lépi át az észlelhetőt. A második elbeszélés hosszabb az elsőnél, berekedek, el-elhallgatok, ilyenkor Ursula biztatóan megsimogatja kézfejemet. Aztán odahajol hozzám, és megcsókol. A számat. Azt suttogja, feküdjünk az ágyra, úgy olvassak tovább. Feszélyezetten oldalra fordulok. Két párhuzamos híd fut be az óvárosba, a kicsi öblöt átszelve. A két híd között háromemeletes régi ház áll a vízben, kikötői vámház vagy kaszárnya lehet. A hidak között nincs befagyva a víz, tükröződnek a királyi palota fényei. Az ablaküvegről viszont azt látom, hogy Ursula átmegy a szobába, felkattintja az ágy melletti lámpát. Vajon nem boldog? Vagy a svéd nők tényleg mind ilyenek?

Nem tudom, miért, hirtelen azt gondoltam, hogy mennyi szenvedés van a földön. És semmi nem mutatja. Semmi. Az acokon nyugalom honol, csak a gyomor falát rágia át a fájdalom. Aztán közvetlenül ez után arra gondoltam, hogy milyen mulatságos is az élet, merthogy van valami elkerülhetetlenül közhelyes abban, ami történik. Most is történni fog. Róbert javasolta, hogy karácsonykor Stockholmba menjek, jóllehet, én inkább Ciprust választottam volna. Róberthez igazán közel soha nem kerültem, valószínűleg ő sem rajong értem, de tanácsait megfogadom. Ha már utazni lehet... Róbert szerint angyalok korcsolyáznak a Malaren jegén, érdemes meglesni őket. Valódi angyalok, és szabályos nyolcasokat rajzolnak a jégre. Ám leginkább az éjszakáért érdemes ilyenkor Svédországba utazni!

Ursula vállamra fészkelni fejét, fél kézzel tartom a könyvet, ügyetlenkedve lapozok. Egy szőke nő alszik a vállamon, és barna levegőt lehel az arcomba. A távoli roppanásokat elfödi egy gyöngyöző hangocska; mintha zebra-pintyekkel telezsúfolt, leta-

kart kalitka volna a közelemben. Leteszem a könyvet magam mellé, mire felébred. Szeretlek, mondja újból. Meg akar csókolni, aztán meggondolja magát, előbb kibújik ruhájából.

Mézeskalács illatú köldöke volt. Mézeskalács a formája, és pereméről szőke szőröcskék, mint valami arany vértzetbe öltözött fáraóhangyák vonultak libasorban lefelé, egy dióillatú völgybe. „Min fitta”, ahogy Ursula mondta. Mit jelent, min fitta, kérdezem? Megfogja a kezemet, és elindul vele a fáraóhangyák nyomában.

Mennyi barnaság rejtőzik egy szőke nőben, mennyi barnaság egyetlen szavában! Itt ülve most, egy maszatos monitor előtt, nincs mire emlékezni. Csak arra emlékszem, hogy az emlékező elveszett. Lekötötte testemet a teste, elcsalta, zavarba ejtően fontos tanácskozásra hívta, és innentől a tudat, magára maradván, testhez nem tartozó szárnycsapásokkal szállt ide-oda. A város, az könnyebb, János elmagyarázta az ablakból, mi micsoda. Vannak szavaim: a Riddarholmen, a kerek Hangversenyterem, a körletre emlékeztető Múzeum, az Öreg Torony, a Kragan és így tovább. Persze a test porcikáit is megnevezhetném, mert láttam és tapintottam őket, de egyrészt, amire én azt mondanám, hogy szeméremtest, Ursula... akkorát nevetne, mint az ég. Min fitta!

Kiolvastam a könyvet, aztán lemezeket hallgattunk, aztán elmesélte az életét, aztán halat süttünk, aztán megmutatta fényképeit, aztán ettünk, aztán megtanított valamire, aminek az a neve, hogy Jul, és közben egymásra kell gondolni. És valami barát-nők is jöttek, föl kellett öltözni. A barátnőkkal megittunk egy üveg bort, és a nyelvekről beszélgettünk; egyikük zenész volt a brommai zenekarban, nála volt a hegedűje, és eljátszott valamit, csak azért, hogy bebizonyítsa a hangsorok matematikai képletének érvényességét. Mielőtt elmentek, Ursula fogadalmat tétetett velük, hogy engem nem láttak. Nevettek mind a hárman. Lelif-

teztünk mi is a lányokkal, az utcán rohangáltunk, csúszkáltunk, a csillagokat néztük. Stockholmban elképesztően mások a csillagok. Nem is gondoltam, hogy ennyire különböznek az egek egymástól. Az Orion például nem volt sehol.

Azon az éjjelen mindent akarhattam volna, és mint egy emlékező szivacs, akkurátusan felitathattam volna a csipkésen kivilágított svéd éjszakát. Belekortyolhattam volna a test összes forrásába. Sehol nem voltam. Vagyis megvolt a nyelvem, ami megízlelte az ízeket, csak hogy nem volt összekötve az agyammal. Semmi nem rögzítette a részleteket. Elszállt a memóriám. „Memory test failed”, írta ki az előbb a monitoromon a gép, és csak sípolt. Némi határozott paskolás után indult el újra.

Hogy valójában mire emlékszem? Arra, hogy a férjnek lábszaga volt. Szentigaz, lábszagom van, vallotta be János, miután hazatért, és papucsba bújt. Hiába mossa, magyarázkodott, a láb-húsnak van szaga, a sípcsontnak, a körömnek: nem cserélheti másra. Egyebet nem is tudok meg róla egész délután. De hát nagyon rövid egy stockholmi délután. Ursula vihorászik, feltűnően idegesen. Mint rossz színészek játsszuk el, hogy nemrég toppantam be hozzájuk. Végre kitör a felszabadult nevetés, amikor János, beleszagolva a levegőbe, azt mondja: mmm, micsoda illat, valahol mézeskalácsot sütnek!

A bolgár kalauznő

Na?, kérdezte türelmetlenül a határőr, mi lesz hát? Vágyakozva Kelet felé fordítottam arcomat. Sok mindent látni szerettem volna... A legtökéletesebb ortodox katedrális, a Hagia tu Theu Szofiát... Nem csupán látni, hanem annál többet, valódi szerzetesként hasrafeküdni Szent Vazul ikonja előtt, meghallani a kövek suttogását... és mindenképpen megkóstolni a bakhlavánál is édesebb böjti pogácsát. Lesz-e újabb földrengés?, hajoltam be az üvegbódéba. Igen, bólintott a „csausz”, és döntésnek véve gyáva kérdésemet, pecsételés nélkül visszadobta útleveletem.

Edirnéből visszafelé úgy gubbasztottam a kivilágított fülkeablakban, mint egy díszes iniciáléba beszorított krónikás. Mondjuk a Képes Krónika 38. oldalán, ahol „A magyarok pusztítják Bulgáriát” című talányos bekezdés olvasható. Szegény bolgárok, ők úgy jártak, mintha mi most németül beszélünk. Vagy a keresztesség felvételekor újlatinra cseréljük a magyart, és most románul szidnánk a románokat. Vagyis a mi édes anyanyelvünk nem román volna, hanem egy hetedik újlatin... mondjuk ungarónak neveznék, és a legszebb, a legdallamosabb volna, sok e-vel. Eszkele, így mondanánk az iskolának. Femelye volna a nő neve.

A szvilengrádi peronon szuszogott a vonat, amikor a bolgár kalauznő megjelent. Alacsony, vékony, törékeny nő; két melle a sötétkék zubbonyba, haja a tányérsapka alá betuszkolva. Egy szabványos, azazhogy mégiscsak megrázó történetbe volt belesomagolva: láttam rajta, ahogy kicsit oldalazva szaporázott a szerelvény mentén, láttam egész életét. Sokat szenved, de valahogy mégis boldog. Nem, nem boldog, de ismeri, mi a boldogság. Megdobbant szívem... Mint amikor négylevelű lóherére bukkanunk, nem, ennél tragikusabb dolog történt. Képzeljünk el

egy hatalmas, szutykos testet, legyen ennek a kalauznőnek kalauz társa, pocakos, lihegő férfi, válltáskája ágyéka előtt fityeg, tányérsapkája lakkos ellenzőjén hurkaujjának maszatos nyomai... képzeljük el, ahogy ez a zsíros test bezuhan egy virágos rétre... és nyekkenve elterül... A pálinkaszagú balkáni vágyak iszákja megvonaglik, ennyi történik, és marad a cementzsák, a súly. A másnapos lehelet ecete. Semmi kéj, semmi remény. Akkor e tömb alatt mégiscsak elindul valami: bebábozódik a rét fénytől megfosztott lakossága, majd az apró bábokat szárnyas lények rágják át belülről, és nedvesen csillogó szárnyaikat zizegtetve fölröppennek. Mintha maga a rét szabadulna ki a szutykos test alól, és szállna fel...

A Balkán olyan ország, ahol forrás nélkül érik a vágy bora, rövid hortyanással új dimenzió tárul, majd zuhanás nélkül alél vissza a szárbaszökkent képzelet; gyorsan és dúsan termő fák émeletlítő, ízetlen gyümölcsökkel fecskendezik tele a földet; a kolostorokban ecsetük hegyét nyalogatva dolgoznak az ikonfestők, a diakónus kakasvérrel újí el az átkokat a templomi túlórában...

Ellejtett az ablakom alatt, és feléledt az iniciáléba rekesztett krónikás. Úgy sejtettem, ha sikerülne ennek a nőnek elmesélnem saját történetét, akkor kizökkenném őt a mindennapokból, legalább néhány percre megfeledkezne szutykos beosztottjáról, akinek két csillaggal kevesebb fityeg gallérján, mégis kakas módjára uralkodik fölötte.

Kiálltam a folyosóra; a várakozás órái következtek. Tudtam, még visszatér. Szegényesen kivilágított falucskák mellett zakatoltunk el. Szemem hegyek sötét karéját rajzolta az ablaküvegre. Egy-egy közelben elfutó bokorból riadtan vergődő madár röppent föl. Rágyújtottam, de nem esett jól, mert nem láttam a kifújt füstöt. Végül a ruszsei határ előtt, mintha búcsúzni jönne, megjelent a folyosó végén, és sebesen elindult felém. Olyan vi-

harosan közeledett, hogy gépiesen az ablakhoz tapadtam. Nem ért hozzám, mégis éreztem, amikor mögöttem elhaladva megrezzen. Forró infrateste levált valóságos testéről, és ott ragadt: narancsvörös és mélylila nyúlványok, az élesebb színfoltok pulzáló kontúrjaival, amelyek szabálytalan vastagságú spirálokban örvénylenek. Az én infratestem ráakaszkodott, nem törődve a vágyakat követő elhamvadás olykor fojtogató boldogtalanságával. A fénykörök színeiből újabb színek folytak elő, akárha egy régi rádió titokzatos varázsszemében történne mindez... Pontosabban olyan volt, mintha üvegpalackba egy másik, folyékony üvegpalack ömlene, lüktető körvonalakkal, amelyek őrzik önmagukat, miközben feladják az emlékezet szolid evidenciáit. Percről percre változó világ emelkedett a hétköznapi dolgok szűrkesége fölé, legfőképp talán nem is az új színekkel, hanem az egybefolyás és különválás nem hivalkodó bátorságával. Mintha belülre, a szerelvény folyosójára költözött volna az al-dunai táj: a csalánmezők mélyzöld bolyhai közé sárga esővíz folyt, és a kéklő fűzfabokrok alját bíborló csend töltötte ki. De hát tévedés csendről beszélni, mert a hangok infraszféráiban rimánkodó kiáltást lehetett kivenni, hogy végül olyan fültépően sikkanjon tova, ahogyan a megfagyott üvegtáblán végigfut a latens molekulaharcok nyomán támadt repedés.

Ennyi, sóhajtottam, de akkor váratlan dolog történt. A nő, mielőtt elérte volna a folyosó végét, lelassította lépteit, és hátrafordult. Fekete szemeit rám emelte, és megnézett. Ehhez az olajosan izzó szempárhoz képest az infratestek násza, képzeletem megannyi játéka, semmi sem volt... Azt mondta ez a tekintet, hogy még a történetemre sincs szüksége ahhoz, hogy tudja, ki vagyok, és megszeressen. Olyan volt ez a két feketén ragyogó szemgolyó, mint valami sötét jegy a testen, végső bizonyosság az évekig tartó keresésben: megtaláltuk ikertestvérünket.

Bármilyen nevetségesen hangzik is, sokkal több volt ez, mint amit hosszan ki lehet bírni. Kalimpáló szívvel álltam ott, nem, nem jóra, hanem a menekülésre készen. Ha meglódulna az idő, és nem homokszemek peregnének alá, hanem hatalmas tömbök repednének le, megbontva nem csupán az én időmet vagy az övét, hanem az egész szerelvényét, Bulgáriáét, Romániáét, Magyarorszáét, akkor... Akkor nem kell ábrándozni tovább, hanem futni kell az ellenkező irányba. Vagy ha földbegyökerezik a láb, hát megvakulni. Vagy ha az sem, akkor el kell fordulni, és az ablaküvegen terpeszkedő folt előhívta láncolatra meredve, visszatérni a célállomás emlékének szokványos ígéreteihez.

Ahogy csattant a vagonajtó balvégen, nyílt a másikon: érkezett a kalauz. Kimérten dülöngélve, jóllakottan fújtatva, ábrázátán a lassan járj, tovább érsz ostoba falánkságával. És amikor mellém beállt, hogy rágyújtson, valamit mesélni kezdett. Sapkáját föltoalta homlokára, pocakját megvakarta fityegő bőrtáskája alatt. Fel sem merült benne, hogy nem értem, mit mond. Vakarózott, hosszan, jóízűen, az ablak fogantyújával háta közepét bökdösve, miközben mesélt valamit. És néha suttogóra fogta rekedtes hangját, elvigyorodva közelebb hajolt, tompa vállmozdulatokkal mutogatva a nőt elnyelő folyosó felé, bele-belenyerített fülembé. Néha elkomorult, néha felhördült, csámcsogva idézett elém félreérthetetlen jeleneteket. Én pedig maradásommal, ajkamon a kényszeredett mosollyal társául szegődtem, cinkosa lettem az összes perverz mozdulatnak, térdrándulásnak, ujjemelgetésnek, mint egy visszafejlődött kamasz, aki negyvennégy évesen még a hetedik osztályba jár, a lányok szoknyáját emelgeti, kiköpös a második emeleti ablakból az elegáns hölgyek kalapjára, és obszcén rajzokat vés az osztály frissen lakkozott padjaira.

A berlini vonat

Az Ostbahnhof és a Zoo között harminckét perc van a menetrend szerint, ennyi idő alatt történt. Én álltam a folyosón, az ablak előtt, ő ásítózva, recsegő-ropogó inakkal kikecmergett mellem fülkéjéből. Talán látta, amikor Pesten felszálltam, vagy ismert valahonnan, magyarul kezdett mesélni. Kosarazott az iskolában, aztán meg úszott, egyszer ő volt a mellúszó Balkánbajnok. Ma sem hagyja magát, esténként kétszáz felülést csinál, reggel fél órát szobabiciklizik, napközben óránként megfeszíti izmait, majd ellazul, megfeszül, ellazul hatszor egymás után. Miközben tornagyakorlatairól mesélt, a hasára mutatott. Igen, a hasára volt a legbüszkébb; nem takarta el, rövid tornatrikót hordott, amiben a dicsekvésen túl persze az is benne volt, hogy az ellazulásra, sőt, hájasodásra hajlamos, fegyelmezetlen hasat csak a szüntelen ellenőrzés tudja kordában tartani. Makulátlan hasa volt. A köldök rajzolata megigézett, a Mercedesek körbe foglalt, összefutó csúcú háromszögeire hasonlított. A három jellegzetes körsugár szüntelenül mozgott, mintha a világidőt is mutató karóra mánusa volna. A középpont pulzálva kitágult, és váratlanul megismétlődött újból a kör keretezte rajzolat, további ismétlődéseket sejtetve, ami a belemerülés ciklikus élvezetét az ördögi végtelenségig fokozta. Hogy miért ördögi? Mert mindez egy nem-euklidészi térben volt elhelyezve, vagyis egyértelmű volt a turpisság. A szemnek nem evilági bonyodalmakon kellett keresztülvergődnie, hogy eljusson a mélybe, ahol a lélegző bőr pórusai kinagyítódva sóvárogták a bennük gyönyörködve elmerülő tekintet elismerő villanásait. „Bedughatod az ujjadat”, mondta váratlanul. Körbenéztem, nekem szól-e a felszólítás, de hát senki mást nem láttam. Tétován felemeltem kezemet, kiegyenesítet-

tem mutatóujjamat. Eleinte csak bátortalanul köröztem, hiszen a felkínálkozó formák is ezt kívánták; tisztelettel, megszeppenve, leplezve a feltámadó türelmetlenséget, elidőztem a peremen, körbesimogattam, leróva a bámulat köreit. „Na, bedughatod!”, szólított föl, elveszítve türelmét.

Lehunyta szemét, s ahogy végső beleegyezését tekintetéből is ki akarván olvasni, felpillantottam, rebegő orrlukainak látványa az ígézet új varázsával kicsit levont a köldökéből, jöllehet a maga perverzen fenyegető, tátongó sötétségével mégiscsak elbátortalanított. Vagy talán inkább ajkai voltak fenyegetőek? Mindenesetre a mosoly árnyát, leghalványabb emlékét sem láttam rajtuk. Széles vállait hirtelen megemelte kicsit, karjait hátrahúzta, amitől megfeszültek a köldököt körülölelő izomkötegek, egyenként kivehettem őket. Egyfajta rácsozatba fonódó páros párhuzamosság rajzolódott elém, az „itthon van a kicsi kutya?” gyermekjáték záródó-nyitódó ujjaira emlékeztetve, így hát nem csoda, ha ösztönösen kirántottam ujjamat. Amit a vámon nyerünk, elveszítjük a réven, mondta talányosan, mintha valamit értésemre szeretne adni, aminek én eleve alkalmatlan volnék a megértésére.

Később azt kérdezte, látszólag párbeszédünk valódi nyitányának szánva, azt kérdezte, honnan tudtam, hogy ennyire köldökérzékeny. Hiszen ő mondta, akartam felelni kérdésére, de hallgattam. Nem szavakkal, hanem szemöldökének halvány, de határozott intéseivel épp tudomásomra adta, hogy ennyi volt, most már ne is kísérletezzem.

Pedig már bosszantott az elhamarkodott visszavonulás. Igéző kirándulás volt, miközben persze semmi nem történt, azaz kicsit elkábultam. Az ujjbegyemben forróság örvénylett, nem tudott szétoszolni, felszívódni a vérembe. Mintha felhevített higanyba nyúltam volna, vagy pontosabban elemezve az érzékelés ennél

bonyolultabb hasonlatokban kifejezhető emlékeit: lángoló kínai vaníliafagylaltba.

Kérdezte, ennyire ismerem a nőket? Talán, bólintottam enyhén megremegve, mert látni véltem, hogy végre megjelenik ajkain a mosoly. Ennek a nőnek a legritkább ajándéka a mosoly, annyira ritka, mint óriásszivárvány a metropoliszok egén. Én mindegyesetre már mosolyogtam, egyre szélesebben, és már-már szóra nyíltak ajkaim, mert ott volt nyelvemen egy hosszú-hosszú mondat. Nem egyszerű mondat. Inkább egy halat képzelek helyére: színesfarkú guppi hím, amelyet még a néma és alig moccanó házascsigák is felajzanak, lebeg szám akváriumában, a csiga remegő ajnárának (tudom, hogy van ilyen szó is) médiumaként.

Ákárha parányi gömbvillám emelkedett volna ki a szemgolyó kráteréből, ő pedig sebesen befordult fülkéjébe. Azt hittem, nem fogom többé látni.

Két perc sem telhetett el. A szerelvény még nem kezdett fékezni. Az esti fények szétfolytak a robogásban. Távolban már feltűntek a Tévétoronny villogó fényei. S akkor újból megjelent a fülkeajtóban. Nem torpant meg a küszöbön, hanem egyenesen nekem rontott, és egy messziről, még a fülke mélyéből indított mozdulattal mellkasomba öklözött. Nekiestem a fülkeablaknak, nem kaptam levegőt. Bocsánat, csuklottam föl egy töredezett szót, valahonnan a jólneveltség romjai közül, mintha juszt sem venném tudomásul, mi történt. Mintha rossz vágányváltás következménye volna az egész, jóllehet mindenki tudja, ez egy sima ország, soha ki nem csordulna egyetlen pohár víz. Pislogtam kifelé egy megtiport vesszőkosárból.

Érthetetlen gyűlölet lobogott szemében. A gömbvillám visszatért a kráter fölé, ott robbant föl, kioltva a szem szelíd, barna fényeit. De a második ütésben volt már más is, nem pusztá, nyers

gyűlölet. Láttam rajta, igazán bosszantja, hogy nem vagyok nagyobb, hogy nem tud jó érzéssel ütni. Hogy nem vagyok betonfal, ami megreped, tankpáncél, ami behorpad, acélüllő, ami szét-
hasad. Kis fecni vagyok, összegyűrt papírzacsi, semmirekellő fröccsenet. Az indulata nagyobb volt, mint én. És ettől gyűlölete megint felhevült, és kitört.

A harmadik ökölcsapás előtt kezdett fékezni a vonat. Futotunk a végállomás felé, éreztem a folyosón szétáradó folyóillatot, a vadaskerti fák gyantaillatát, még az állatkerti tevekarám trágyaszaga is betört valahogy. Nem tudtam magam átadni a régóta várt megérkezésnek, mert ő újra meg újra belémvágott, már csak fonákkal, mintha nem az erő, hanem a technika lépett volna elő főszereplővé: a fonák pörgetés törvényeknek ellentmondó jelenségét ízlelgetné, nem pedig hatás-visszahatás eltorzult összefüggéseit. A kifinomult térben az én létérzékelésem is kitágult: olyan *érzésem* támadt, mint amikor a falusi makadám úton robogok biciklivel kiszemelt halászhelyem felé, de nem tudom átadni magam a csobogó patak zenéjének, a fények fűillatának, a távoli dombok mélykéen sötétlő völgyfoltjainak, mert bögölycsapat szálldos fölöttem, és hiába csapkodok, addig nem nyugszanak, amíg sorukat kivárva, egyenként rám nem szállnak, és belém nem csípnek. Ütésre emelt tenyérrel leshetem a rám szállókat, agyamat fölstrófolva állíthatom érzékelésemet maximumra, az egyik előbb-utóbb holtbizonyosan megcsíp. Rettegve gondolok a vöröslő dudorra, a parányi, sokáig nem megalvadó vércseppre, a fájdalomra, amely végigszalad idegpályáimon, és már-már egészen megfeledkezem arról, hova is indultam.

Bombay

Csütörtök délelőtt 10-kor indul a gép, és pénteken 9-kor landol, pedig az út csak 12 órát tart. Nem szeretem az októbert, és nem azért, mert akkor születtem; inkább az ősz miatt. Ha nyári volna, kedvenc hónapomnak mondanám. Amikor elindultam, még azt hittem, iszonyodni fogok mindentől, aztán már ez a különös időjárás is szinte ujjongásra fakaszt. Beborul, este lesz, elered az eső, ám mire ernyőt bontanék, kisüt a nap, újra pazar reggel ragyog fel. A föld gőzölögve éled, diluviális emlékek bódulatában. Könnyűnek érzem magam, mintha sötét rontástól szabadítottak volna meg. Taxiba ülök, megmondom a kórház címét, és ettől megint annyira elgyengülök, mintha egyenesen a sürgősségre igyekeznék egy perforálódott vakbéllel. Vajon mit fog szólni, amikor meglát? Mindenféléről ábrándozom, tovább szöve a hetek óta álmodott álmot. A taxisofőr bőre kékesen ragyog, sejtelmesen, mintha ánizsszagú füstfátyollal volna beburkolva; kedvem volna anyagát ellenőrizni. Az idegenségnek e létemet megelőző, ősi állapota nyugalmat áraszt, az öröklét varázsa és boldogsága ez, annak megsejtése, hogy miután szétbomlunk, atomjaink oltalmas helyre kerülnek, vagyis beágyazódnak egy zsongó univerzumba.

Szűk óra múltán ketten ülünk ugyanabba a Mercedesbe, és suhanunk a tengerparti negyed felé. Keveset beszélünk, mintha tartogatnánk valami fontosat a másik számára. Ahogy felém fordul, megérzem az illatát, és újra előnt a földöntúli boldogság. Elábrándozom. Láthatólag örült nekem, hihetetlen, ismételtette, nahát, hihetetlen, ekkora utat... Vizsgálom az arcát, félelmet is látok rajta: vajon mit akarok tőle?

Lakásában nincs konyha. Villanykannában forr a teavíz. A va-

nília égeti torkomat. Mennyi ideje? Nem számolja a napokat, tényleg, mondjam én, mennyi? Harminckettő és egy fél, mondom. Kedden jöttél el, ma pedig péntek, déli egy óra.

Szobájában egyetlen ágy, de azért nála alhatom, van egy feltekert matrac. A falak mentén kis dobozok, kis kosarak, szép sorban. A szokásos gondosság, illetve egy rendzavaró lakótárs hiánya. Gyanakvó szívem nyugodtabban ver.

A szerelem letarolja a legszebb mezőket, átalakít, kívül-belül. Sokáig félttem, hogy amit a szenvedély metamorfózisa kinöveszt, mégsem szárnyak lesznek, hanem mondjuk idétlen számárfülek, amelyek szenzációsak ugyan, de mennyire nevetségesek. Miután elutazott, másnap reggel arra ébredtem, hogy semmi nem érdekel. Nem érdekel, mit gondol a világ.

Errefelé sok a számár. Én szépnek látom valamennyit, de aki már érezte a szagukat, és közelről hallotta hangjukat, hát az utálatosnak nevezi őket, erre mérget vehetünk.

Megéheztem a teától. Mondja, ha szeretem a banánt, akkor itt nem lehet éhen halni. Víz ne igyam, tejet pláne, semmit ne igyam, csak teát. Azt is palackos vízből. A hús mérgező. A kenyeret nem ismerik. A malingna, az az óriáslepény-féle pedig annyira sós, hogy ehetetlen. Ő egy közeli vendéglőben étkezik, képviseljem, román nő a tulajdonos, de megbízik benne.

Talán le kellene zuhanyoznom, lassan két napja nem mosakodtam. Menjek, ott a fürdő, addig kiszalad vásárolni. Ha nagyon fáradt vagyok, pihenjek le, biztosan kimerített az út. Ő első nap két napig aludt egyfolytában. Nevetve kérdezem: első nap két napig? Nevetve mondja, az ágy lesz az enyém, a hálót borítsam magamra, sok itt a bogár, hiába zárnak jól az ablakok, megtalálják a maguk járatait.

Kilesek az ablakon, követem a pálmafás allén. Lábujjhegyen szalad át az úton, spiccét előredobva, mint a tornászok. Szerel-

mes vagyok a mozdulataiba. Mégis, ha behunyam szememet, akit látok, mozdulatlan, mint egy karcsú hangszer.

Szemben, a vakító falú ház ereszen gyík araszol előre. Hallatszik, ahogy a bádogot karistolják karmai. Tarajos, zöld gyík, méternyi hosszú. Kerek képe mintha nevetne. Néha kinyújtja nyelvét, majd villámsebesen beszippantja.

Beletúrok a kosárcákba. Köteg levél, gumikarikával átkötve. Szívem megdobbán. De ezek nem az én leveleim! Erőm újra elhagy. Ennyire félreértettem volna? Azt mondta, hiányozni fogok neki... Félreértés volt!

Annyi lélekjelenlétem még maradt, hogy megnézzem a feladót. Mária, a régi barátnő. Persze, a kezeírása, a jellegzetes pszarákkal, ismerem jól. De hol vannak az én leveleim? Eldobta őket? Reszketni kezd a térdem. És ebben a sokadszori összeomlásban, a kétségbeesés magányos, mély üregében, a szemcsés falú odúban az vagyok, aki legsötétebb álmaimban: megszületni nem tudó gyerek, a szülőcsatorna fojtogató labirintusában. Lefekszem, és ágyamat körültekerem a plafonról lecsüngő hálóval. Otthonos kuckó, érzem bent az ő illatát. Titokban arra számítok, hogy mellette fogok ébredni.

Pirkadatkor... Jóllehet nincs igazi hajnal, mert a napfény egyszerre robban be, mintha valaki letépné a sötétítőket a város ablakáról. A köd is egészen másfajta itt, ragadós, lefejthető, mint a megszilárdult lepedék. A szomszédos tetőn majmok ugrálnak, nagy a visongás és a csattogtatás. Hallom, a fürdőben készülődik. Már felkötötte fityuláját is, ez itt kötelező. Amikor észreveszi, hogy ébren vagyok, és őt nézem, elmosolyodik. Ebédeljünk együtt, gyere értem, a portásnak mondd, hogy hozzám jössz! És már megy is.

Korábban érkeztem, még nem jöhet. Ad egy fehér köpenyt, menjek veled, biztosan érdekel, milyen az osztálya. Látom, renge-

teg férfi forog körülötte. Szerencsére az orvosok legtöbbje pap, nagyfogadalmú szerzetes. Egy magyarral is találkozom, Szilágyi Misi, mutatkozik be; szurisdokinak nevezik, mert fájdalom nélkül tud injekciózni. A nővérkéken kívül nem látok nőket. A termekben szorosan egymás mellé tolt ágyak, mindegyikben egy-egy izzó tekintetű férfi. Otthonosan mozog közöttük. Egy gyérszakállú, szemüveges alak, aki nagyon jól beszél angolul, holott látszik rajta, mongol vagy kínai lehet, szemtelenül megsimogatja a combját. Mosolyogva siet tovább, hogy vizet adjon a szomszédban sóhajtozónak. Megbénít a mosolya, jöllehet többször is közbelépnék... A vizet kérő megragadja a kezét, hosszan, nyálasan csókolgatja. Sőt, a másikkal a mellét is megérinti. Ő pedig mosolyogva hagyja, mintha a gyógyítás rituáléjához tartozna ez is. A szomjazó a pohár széle fölött felém kacsint, pedig úgy tűnt eddig, észre sem vesz. Hát persze, messziről lerí rólam, miért vagyok itt. Most meg a combját lapogatja, becsúsztatja a köpeny alá... Úgy érzem, mintha az én testemet fogdosná. Nem a testemet, hanem bennem valakit, ám annak mégiscsak a testét. Előbb fogdossa, aztán megkínozza. Pálcával ütögeti a fejét, szúrós virágokkal dobálja, végül leköpdösi.

Ebéd közben hevesen vitatkozunk. Igyekszem cáfolni, hogy kötelessége volna hagyni, hogy letapizzák. Ki mondja, hogy letapizzák? Tanúja voltam! Azt mondja, megfogadta, hogy béketűréssel lesz a világ iránt. A felelősség hozta el otthonról, de a felelősség nem minden. Az akarat kevés. Alázat, nagyobb alázat, ennyit mondhat, bár ennél is többről van szó. És különben is, utálja azt a szót. Tapizás, fúj!

Meg tudtam volna ölni azt a satnya kis patkányt! Az úgyis hamarosan meghal, mondja, talán a holnapot sem éri meg. Akkor meg miért akarja máris a mennyországot? Nem szereti, hogy így beszélek. Azt mondja, az emberek azt hiszik, hogy az alázat szol-

gasághoz vezet, de ez nincs így. Nem értem, hova akar kilyukadni. Azt mondja, bizonyára van egy szó, amit meg kell hallanunk.

Szaladva indul fel a lépcsőkön, aztán mégis visszafordul, ne menjek el, várjak kicsit. Hamarosan érkezik mosolyogva, elengedték, megírja a naplót, és máris szabad. Belépünk az ügyeletes szobába. A főorvos fehér ruhában, a haja is fehér, csak a bőre sötét. Illetve sötétkék. Vízmélyből szüremelő hideg fény, amely nem vakít el, mégis élesen megvilágítja a meder fölé hajló arcokat. Bernhard Takuri, tudom meg a nevét. Katolikus hindu, sokáig a Vatikánban dolgozott. Amikor a pápa őszentsége elcsúszott a fürdőszobában, ő rakta helyre az egyik kipattant csigolyát. Ritka képességekkel rendelkezik, beelát az emberekbe. Belénk is? Belénk is. És vajon mit lát ott?

Gyalog megyünk a vendéglő felé. Ujjongva lépkedek mellette. Annyira biztató minden. Vagy félreérteném? Félreértem! De hát miért mesélek jelen időben? Október 7-én történt, ma pedig 24, csütörtök.

Megkérdeztem, emlékszik-e arra, amikor mustot ittunk a Várban? Furcsán elmosolyodott, majd arra kért, ne foglalkozzam annyit a múlttal. Nézzek körül, ezek az emberek a jelenben élnek, és mennyivel boldogabbak, mint mi. Azt mondják, és igazuk van, a múlt tele van félelemmel, a jelen a szereteté. Miért akarom visszakényszeríteni a múltba, az az éne már nem ő.

Később, már szobájában, Buddháról mesél. A tények talaján állva sok mindent el kell fogadnunk. A főnöke, annak ellenére hogy hithű katolikus, az osztályára felvett egy buddhista szerzetest, aki dobszóval űzi ki a rossz szellemeket a betegek közül. A gyógyító isteneknek három arcuk van, és az imától függ, melyikkel fordulnak a szenvedő felé. Feszülten hallgatom, lelkesen elkészülve arra, hogy leromboljam a körém felhúzott erősséget, a bástyákkal megerősített fedezéket, ahonnan azt hittem, szemmel

tarthatom a világot. Kevés szót használ, mégis úgy érzem, a kicsorduló bőség boldog gondtalanságában szórja szét őket. Meg-elevenednek az ébenfából faragott békák a polcain. Az éj sötétjét átvilágítja a fekete, annyira izzó. Vajon miért utasít el? Ha másokkal adakozó, miért fekszik a matrakra? Miért?

Azt mondja, nagyon elálmosodott. Nem tudom, igazat mond-e. Igyekszem elgondolni, mit lehetne rajtam szeretni. Hát, ha például arra kérne, hogy a véremet adjam oda betegeinek, gondolkodás nélkül megtenném. Ha ő kérné, annak a szerencsétlen malájnak is. Ez sem elég?

Kiszállok ágyamból, odakuporodom matraca mellé, kérdzem, alszik-e. Nem, mondja rekedten. Felemelem arcáról a hálót, ajkaimmal ajkait keresem. Ajkai összezárva, szárazak és hidegek. Simogatni kezdem a testét, remélve, talán felismer bennem valakit. Egy szót. Az oldalát dörzsölgetem a frottír-pizsamán keresztül. Nem merek a melléhez érni. Tanácstalan ujjaim apró lyukat fedeznek fel a hónaljában. A lyuk szélén cérnaszálak. Olyan érzés, akárha sebet érintenék. Gépiesen körültapintom, aztán visszahúzódom a kezemet. Visszahúzódom teljesen, és visszafekszem az ágyba. Csend van. Egyikünk sem mond semmit.

A rodoszi

Először a törpével ismerkedtem meg, és tudtam, hamarosan megírom. Amikor reggelente kifutottam zsömléért, borotválkozószesének illata láthatatlan sálként lebegett keresztül a hűvös kapualjon, ő pedig már kint cigarettázott a járdán, a hársfa alatti padon, kapura szegezett tekintettel. Este épp ellenkezőleg, arccal az úttest felé fordulva várta a hazatérőket. Ha biciklivel érkeztem, ahogy befordultam a sarkon, dülöngélő törpejárással sietett kaput nyitni. Jobb karral rácsimpaszkodott a kilincsre, majd halként ficánkolni kezdett, hogy valahogy betolja a súlyos kapuszárnyat. A sok cigarettától megrecsegősödött gyerekhangon messziről kiáltozott, hogy hajtsak egyenesen az udvarba. Persze, mindig leszálltam, és figyelmes arckifejezést öltve, gondosan válaszoltam kérdéseire. Nem túl erős a szél a kerékpározáshoz?, ráncolta aggodalmasan homlokát. Nem hajtok én úgy, feleltem. Na, na, egyszer mindenki elveszítheti a fejét, emelte föl mutatóujját. Hát igen, bólintottam ismétlődő párbeszédünk rituáléja szerint, és betoltam az udvarra kerékpáromat. Ő megvárt, míg visszatérek a lépcsőházba, akkor nyugodalmas jóéjszakát kívánva kezét ráztunk. Kicsi, puha gyerekkezével keményen megszorította ujjaimat.

A hétfő éjszakai eső, és főképp a viharos szél lecsupaszította a fákat, ellenben utcahossznyi lett a napsütés. A fény e váratlan didadala néhány napra tavasszá varázsolta az őszt. A napsugarak ritkán érezhető aromákat szabadítottak fel a tölgyfakapuk repedéseiből. Az emberek lelassították lépteiket, és úgy tekergették nyakukat, mint a turisták, hogy megbámulják a homlokzat angyalszobrait. Lábrakapni látszott valami néma nyugtalanság, amilyen egyetemek folyosóin izzik, amikor az alagsori polcok

mélyéről előkerül egy régi, nagyon-nagyon régi könyv, és ezerszer elfeledett kiáltványa újból rabul ejti a tudósokat.

Tegnap délelőtt gyalog indultam neki. A törpe csalódott arccal faggatott: hol hagyom a kerékpárt?, majd mielőtt válaszoltam volna, felderülve kacsintott: biztosan nőhöz megyek! A kezemet még nem engedte el, mint akinek mondandója volna, csak várjam ki, ne siessek. Külön az ő méretére csináltatott kabátkája mellzsebébe óriási férfizsebkendőt tuszkolt, amitől mulatságosan kidomborodott bal melle. Kérdezni szeretne tőlem valamit, kezdte szertartásosan. Simléderes sapkáját egy homlokráncolásal a szemébe billentette, így viszont nem látott. Oldalra sasszéva, beálltam utcahosszba, árnyékot tartva arca elé, hogy ne kelljen hunyorognia. Éreztem tarkómon a langyos napsugarakat. Mintha gondterhelt volnék mostanában, talán baj van az egészségemmel? Mi is a foglalkozásom? Igen, igen, bólogatott, akkor hát azért égetem éjszaka a villanyt, olyankor születnek a mondatok. Á, dehog, annak most más az oka, eredt meg a szavam nekem is. Vesekövem van, azt szülöm olyankor. Rá se rántsak, a vesekő népbetegség, a fél világ kőtermelő. Ja, ja, persze, epekövem is van, lendültem bele. Az epebaj is népbetegség, vigasztalt. A reuma is kínoz, toldottam hozzá, mert láttam szerencsétlenül, mennyire felderül bajaim hallatán: ő bizony törpe, nem nehéz észrevenni, ám e kellemetlenséget leszámítva makkegészséges, ezt mondta mosolya. A reuma szintén népbetegség! Hát, kedves uram, próbáltam csattanósan elköszönni tőle, a végén még kiderül, hogy népi író vagyok. Elkomorult, mint akit bosszantanak az érthetetlen tréfák. Lehalkította hangját. Itt van a szomszédban a rodoszi, ismerem? Pedig sokan járnak hozzá. Volt, aki toloszékben érkezett, és saját lábán távozott. Amikor Wagner-bemutatót tartanak az Operában, és a világ minden sarkából iderepülnek a rajongók, akkor nála is körmenet van. Egy chilei tábor-

noknak visszaadta a látását. De győződjem meg személyesen a képességeiről, csengessek be hozzá, mondjam, hogy a törpe küldött.

Látván bizonytalankodásomat, a szomszédos ház elé kísért. Sőt, a csengőgombig is fölugrott, aztán ágaskodva belesuttogta a kaputelefonba, hogy nyithatod, cunikám. Tenyéryni fenekével belökte a kaput, majd tömpe ujjával felbökött a lépcsőfordulóra, ott van a rodoszi lakása.

Nem derült ki, miért nevezte rodoszinak; jellegzetes északi típus volt, szőke haj, vörösfoltos, fehér bőr, kéklő szemek. Ugyanúgy beszélt, ahogy az itteniek, s-nek ejtette a h-t, diftongusok nélkül tagolta a magánhangzókat, jóllehet nem sok beszéd esett közöttünk, mert ahogy becsukta az ajtót, hátával siettetve és ellenőrizve az ajtó becsapódását, máris ellökte magát, és nekem esett. Feküdjek le! És rámutatott egy földre terített matraccra. Hasra! Államat toljam kicsit előbbre! Ne feszítsem meg a combomat! A vállamat se! Ha ez így kényelmetlen, fordítsam oldalra a fejemet! Ennyit mondott, aztán valahogy megfeledkezett rólam. Nyögdösve mellém térdelt, úgy a csípőm magasságában. Érthetetlenül motyorgott, mintha magát biztatná; de lehet, a törpét szidta, aki rászabadított engem, épp a villásreggeli órájában. Mert ő villásreggelizni szokott. Ha már egész napja merő robot, a reggelinél élvezkedik. S ha estefelé marad néhány perce, akkor festeni szokott. Nem ecsetet, hanem spaklit használ, olyanok a képei, mintha satírozva volnának. Talán ezért juttatják az ember eszébe a kifestőkönyveket. Néhány percig még fészkelődött, elfojtott böffintések, csámcsorászás, fogszívás kíséretében. Nehezen lendült bele.

Tévedés azt hinni, hogy szokatlan helyzetem sötét gondolatokat támasztott bennem. Vagy ellenkezőleg: magával ragadott a remény szárnyalása. Ottlétem valahogy nem tagolódott fázisok-

ra, egymást váltó stádiumokra, percekre, amelyek mindegyike félelemmel tekint a következőre, és nosztalgiával vagy megkönynyebbüléssel emlékezik az elmúltra. Emlékeim inkább a közömösséget tanúskodnak. Meglehet, róla ragadt át rám. Egykedvűen időztem el a látóterembe zárkózó tárgyakon. Ugyanolyan súllyal esett latba a falon sorakozó festmények egyforma mérete, a fonott kalács mintázatú ajtókilincs, gömbbe végződő kinövéseivel, mint az ő közelsége, fakókék selyemköntöse alól kifehérlő combja, a vörös szőrszálakkal, a szőrszálak tövében emelkedő miniatűr vakondtúrásokkal. Sőt, miután térdével lépetve zongoristaként követte kezeit, fedetlen combtöve is feltáruult, és egész egyszerűen beleláthattam teste nedvező belsejébe. Közömbös maradtam, hacsak egyetlen kiskanálnyi ünnepélyesség nem került belém mégis...

Miért elmesélendő mindez? Azt sem tudom. Talán van benne valami, ami az egész városra jellemző. Mert milyen is ez a város? Futólag egyetlen dolgot emelek ki. Negyvenhat lépés szélesek a járdák, ám csupán harminchárom lépés átmérőjű a kör, amelyből a törpe soha nem lép ki. És bármerre forduljunk, ugyanez az arány, negyvenhat a harmincháromhoz. A minap Krisnásokat bámultam meg: eksztázisba belealélt papjukat festett faistenkalodájában vonszolták körbe-körbe; a szomszéd kapu előtt szíkharcosok tartottak díszfelvonulást, habzó szájú harci kutyákat vezetve pórázon, és miközben fekete szemükben földöntúli gyűlölet izzott, engem észre sem vettek. Lüktetnek, élednek, majd elhálnak ezek a körök, mintha könyvekből elszabadult történetek telepednének beléjük egy időre. Anna Karenina idegen kapualjba szökik férje elől, Effi Briest is itt él persze, és télire az egyik játszótéri faházikóba költözik, Marcel Albertine-jét valójában Vang Chunak hívják, Thomas Mann naplójának főszereplője pedig a Vigécekhez címzett fogadóba menekül, és a szófa helyett

kékre festett fapadon írja meg a Doktor Faustust. De sorra vehe-
tő az egész könyvtár, majd habozás nélkül rábökhetünk egy-egy
körre: itt van a történet!

A fenébe!, sóhajtott a rodoszi, amikor a hátam közepén átha-
ladt. Néhány pillanat múlva visszatért, ám mihelyt érezhettem
volna valamit, ment tovább. Legalább féltucatnyi pontot kijelölt
ekként. A fenébe!, mondta, és ott volt a pont. Az egyik a feje-
men, fülem mögött. A legkényesebb viszont a köldököm alatt,
merthogy utóbb hátamra fordított, és a színemen is végigtapoga-
tott. Láttam arcán, nem foglalkoztatja, mit érzek. Nem kérdezett
semmit, hol fáj, hol nem fáj. Soha nem pillantott arcomra. A ke-
zeire meredt. Szája sarkában ételmaradék vagy fogpaszta pöttye
fehérlett. Véletlenül feldöntötte a matrac mellé állított állólám-
pát, a fenébe!, szentségelt, mint egy férfi.

Próbáltam kitalálni, mit kellene tennem, ha már ő nem monda-
ja. Az erőre koncentráltam, ami most ebből a nőből belém iram-
lik, és meggyógyít. Végtelen óceánt képzeltem magam elé. A ho-
rizont felől fénylő pont indult el, kavargó tölcserré dagadt, már
a sistergés hangját is hallottam. A fenébe!, pattant fel hirtelen, és
átrohant a másik szobába. Macskavernyogás, tompa puffanás,
ajtócsapódás. Felkelhetek, mondta kurtán, amikor visszatért.
Ennyi?, kérdeztem. Igen, vetette oda foghegyről. A levert lám-
pát kezdte matatni, sehogy nem sikerült visszaillesztenie a papír-
ernyőt.

És mivel tartozom?, kérdeztem a hátától. A bátyjával rendez-
zem el. És hol találom a bátyját? Hát a törpe, ő hozott ide, nem?
De, igen, a törpe.

Amikor kiléptem a kapun, még mindig ott strázsált a kapu
előtt, várt rám, és mint aki tényleg izgult értem, kipirult arccal
tőviről-hegyire kikérdezett. Féltucat? Az nem sok, azt jelenti,
nincs nagy baj. Még az egészségeseken is talál ennyit. Most egy-

két napig érezni fogom a fájdalmat, aztán elmúlik. Két hét múlva újra fellángolhat, mert tudom-e vagy sem, az ilyesmi így működik. Ha nem múlik, meg kell ismételni a kezelést. A rodoszi szerencsére a közelben lakik. Az amerikaiak ötszáz dollárt fizetnek kezelésenként, de reméli, én nem adtam semmit. Nem, mert nem tudtam, mennyit adjak. Adjak, amennyit akarok, nem a pénzért csinálja.

Miért rodoszi, hát nem a testvére?, akartam kérdezni, de rájöttem, felesleges ebbe belebonyolódni. Visszatértem a kapuhoz. Bal sarkamat a küszöb tövébe nyomtam, és a jobbal már indultam is a járdaszegély felé, hosszakat és lehetőleg egyformákat lépve. Egy darabig mellettem szaporázott, de mielőtt a járdaszegélyhez értünk volna, megtorpant. Negyvenhat, fordultam hátra. Negyvenhat?, értetlenkedett. Igen. És önnél mennyi?, kérdeztem. Mennyi is... Mimikájával igyekezett benne maradni a párbeszédben, homlokát ráncolta, mint aki számokkal végez műveleteket. Mennyi is... Ugyanúgy motyogott, ahogy testvére, a rodoszi. Mennyi?, kérdeztem újból. Arca elsötétült, láttam, belül már háborog. Talán kitör, szentségelni kezd, elküld a fenébe... Végül mégis más utat választott: kisimult az arca, és mint akinek leesett a tantusz, elnevette magát. De azért éreztette, túl messzire mentem a barátkozásban: köszönés nélkül otthagytott, és visszatért hársfa alatti padjára.

Mángumnitá boalagná tung

Lemondtam a kényelmes repülésről, csakhogy megszakíthassam utamat. Gondoltam, amit gondoltam, így aztán nem jelentkeztem barátaimnál, hanem a rádió vendégházába mentem, közel az Andrassy úthoz. Már késő estére járt, de még elsétáltam a Köröndig, remélve, amit reméltem. A karácsony előtti díszkivilágítás fényei egymás uszályába kapaszkodva libbentek az ég felé. Az ég annyira fekete volt, mintha legmélyebb rétegei nyíltak volna meg. Később köd töltötte fel az utcákat, és a városra sárgás fénykupola borult. Eszembe jutott, hogy a magam mögött hagyott ország számára én már halott vagyok. Szobámban sötétség honol. Amennyiben valaki felgyújtaná a villanyt, üresen találná ágyamat, ami akár keserű sírásra is fakaszthatná. Mindenesetre kiderülne, hiányzom-e neki, vagy sem.

Szeretem ezt a környéket. Még ilyenkor, télen is érezni a falakból áradó meleget, egykor volt nyarak vasárnap délutánjainak forróságát, száraz és tikkadt levegőjét, amelyet betölt a korzózó tömeg illata. Ha fületem hegyezem, hallani vélem a Liget felé vonulók cipőtalpainak surrogását, amelyet el-elnyomnak a csivitelés, kiáltozás felerősödő hullámai. Szolgálók, cselédek, bakák, iparossegédek... A húsrá vágók szemvillanása szárazan clikk a kerítések vasrácsán, ám a tekintetek nem pihennek meg a kertben hintázó, hófehér selyembe öltöztetett gyerekeken vagy az illatozó rózsákon, hanem visszakanyarodva, behatolnak a járdán hömpölygő tömegbe, belegabalyodnak a pruszlikok fodraiba, a vászoningek gondosan kivasztalt pertlijeibe vagy éppenséggel egy másik szemvillanás gellerjeibe.

Délelőtt ismét nekiindultam. Csökönyös illatalak lebegett előttem, abból a fajtából, amelyet még a jeges szelek sem tudnak

kiseperni. Keményítő és levendulaillatú mosdószappan. Tisztaság és szegénység. Mert úgy van, hogy kétféle cselédlány szolgál emitt. Az egyik felveszi gazdája gönceit, selyemalsót és kombinét visel a zsorzsékosztüm alatt, és csupán a topánka ügyetlen kopogása leplezi le (mielőtt még megszólalna, persze). A másik rátartian az otthoni lenvászon pendelyt hordja, a kicsit már kinőtt inget húzza fölé, sötétkék rokolyával. És talán a falujában elmaradhatatlan fekete lajbit is felölti, fekete gyöngykirakással. Olyan a fekete szóttos illata, mintha az éj kicsurranó tintájába fulladt, tompán zúgó erdők felől érkezne a szél. Követtem az illatárnyat, végig a Bajza utcán, ki a Lövölde térre, át a Rottenbiller utcába. Az egyik ablakban csapzott férfi állt, ablaküvegnek döntött homlokkal, és akkora bajusszal, amelyet ritkán látni mostanság: akár az utca névadója is lehetett volna, a dagerrotípián borzas üstökkel megörökített Rottenbiller Lipót, aki a polgármesterségbe belerokkanva, megszállottan őrködik, hol ebben, hol abban az ablakban, soha meg nem valósuló álmait siratva. Mintha az ő tébolyult tekintetétől rémült volna meg, az illatfoszlány sietősen megfordult, és visszakanyarodott a Fasor felé, majd a LAVIS Kft. csillogó-villogó nikkelpülete mellett bevitt az apró, szürkelépcsős katolikus templomba.

Leroskadtam a leghátulsó padra. A hűvös félhomályban az ablakokat bámultam, és vártam. Milyen romantikus, gondoltam, és igyekeztem a gyertyák vibráló fényébe elkeverni felesleges izgalmammat. Később egy gipszangyal pillantásából csontjaimba préseltem valami súlyt, hogy megnehezdedjenek, ne ugrándozzanak fel s alá.

Apró, szűrős jégkristályok zörögtek a levegőben. Türelmetlenül csoszantak a cipőbe préselt lábak, a bakabakancsok sarka szikrázva pengett, szomorúan kifordultak a túsarkok. A tömeg zibongása elhalkult, fenyegető némaságba préselődtek az ajkak.

Az Andrássy út összeszűkül, medrében sötét, jeges pataként áramlott a sóvárgók cseppfolyós lehelete. A köd gomolygó vattaként bugyolálta körül a lámpákat, mintha azt szeretne volna elérni egyre indulatosabban, hogy végre teljes sötétség boruljon a városra.

Másnap jelentkeztem barátaimnál. Mondták, a lakást felújítják karácsonyra, ők addig elutaznak vidéki házukba, én behúzódhatnék a kicsi szobába, ott éppenséggel nem festenek. Rendben, szusszantam fel, nekem jó, sőt, ha akarják, a könyveket is átcipelem. Felesleges, mondták, mert a vállalkozó mindent elintéz, de azért nem baj, ha nyitva tartom a szememet.

Szerencsésen minden megoldódott. Könyvek között a vágyak is másfélék, tükröt kap a hiúság. De mindenek mélyén persze a bűntudat munkál. Mint Calvino könyvtárosa, én is rettegek a könyvek bosszújától, hiszen tudom, amit tudok. Porallergiám vajon nem e sötét, megjövendőlt végtől való félelem tudat alatt módosult formája-e? De!

A vállalat egy szomáliai nőt küldött ki összepakolni. Törte a magyart, ám kiderült, franciául elég jól beszél, mert mielőtt idejött volna, a környezetvédelmi minisztériumban dolgozott, csak-hogy összeomlott a kormány, és neki is menekülnie kellett. Neki és családja életben maradt tagjainak. Hiszen tudom, mennyi embert megöltek. Nálatok is?, kérdeztem, mert ő is tegezett. Meg, mondta. Ugyanaz volt a bőrük színe, de a szívük másmilyen volt. A szívünk színe nem látszik. „Mángumnitá boalagná tung.”

Mezítláb trappolt a könyvekkel át a szobákon. Egy-egy sorozatot a hóna alá kapott, egyet a feje tetejére tornyozott, s egyes derékkal nekilódult. Gyámoltalanul és zavartan tértem ki útjából. A portól facsarodott az orrom.

Még nem láttam közlelő fekete nőt. Mintha elhamvasztott,

fekete bársony hamujából gyúrták volna. Meg akartam érinteni. Szerettem volna, hogy minden szobafestő kihaljon, de legalább is elfelejtse, mi a mestersége, és beálljon autószerelőnek vagy NATO-katonának, ide pedig soha ne jöjjön. Illata megsötétedett teára emlékeztetett, olyan teafűre, amelyről megkésve öntötték le a teát. Ha nem zavar, éjszakára is itt maradna, mondta mosolyogva, neki nincs lakása. És mint aki biztos igenlő válaszómban, dúdolgatni kezdett. „Mnkvéli monku, kumnuga kalu dnu.” Ezt énekelte.

Morinak hívták, és amikor arra kértem, hogy meséljen Szomáliáról, elfeketedett a szeme fehérje is. Lekuporodott a könyvek közé. Biztattam, sírja ki magát. Erre szipogva felegyenesedett, és ruháját lesimítva, visszatért munkájához. Ha nem kértem, mesélni kezdett, de ahogy közbekérdeztem, azonnal megtorpant.

Szerettem volna megérinteni a bőrét, de amikor a közelébe kerültem, és már csak egyetlen mozdulat hiányzott volna, megdermedtem. Nem sikerült kinyomoznom, hol van bennem az elutasítás pontja. Van bennem vágy, van bennem szomj és éhség, a tenyér kisimul és meg akar érinteni valamit, valami lüktető szívritmust. Valami feketét. Páradús sóhajba bele akar szippantani az orr. Meleg húsba bele akar hatolni a nyelv. De a belülről érkező parancs túl hangos.

„Mokabé nangu holkantu Knapu.” Szomáliának saját nyelvén Knapu a neve. Annak a fennsíknak is, ahol ő született. A pára, amint a teacserjék közül kiemelkedik, a fény, amint a pára alól szivárog elő: hihetetlen, hogy onnan jön, nem az égből. Miféle istenek laknak itt? Kivilágosodik, kitisztul a kép, és mielőtt eleredne az eső, felhangzik a hegy éneke, amelyet csak az itteniek hallanak. Ettől átáll a lelkük az éjszakáról a nappalra. Elered az eső, és egész nap esik. Nem nagyon, de szüntelenül. Csöpög az

ég. Az eső leáztatja a tájról a zöldet, minden fakó lesz. Gépek roncsai bújnak ki a levelek alól. Olajfoltok, fekete kátrány. Egy mesebeli épület a tekintet alatt száz esztendőt öregszik, két polgárháborút vészel át: széthasad egyik fala, az eső lemossa a freskókat, a szétmálló stukkókból csonka haluszonyok maradnak.

Mori, mitől félsz? Hiszen ez gyönyörű! Cigaretta kitor elő vászonszatyrából, kicsi, nedves csikket. Kéri, gyűjtsam meg, ennyi még van belőle. Mintha nekem őrizte volna, úgy nyújtja felém. Miféle füst ez? Olyan színe van, mint az alkonyban átlibegő léghajónak, világkörüli útvjáról visszatérőben, amikor már feladta, mert tartalékai kiürültek. Egyetlen szippantástól ősi pára telepedik agyamra. Ősi pára? Miféle szavak ezek? Miféle dohány? Nem, nem dohány, hanem hatvanféle fű, a vidék összes teája, „kulhami tee”, suttogja valamilyen keveréknyelven, az éjszakai napon szárították, a fekete föld zamata van benne, a levegőé, egyszóval ez majd segít megérkezniem.

Nem túl erőszakos ez?

Nem érti kérdésemet. Mi az az erőszak?

Milyen nyelven mondjam?

Semmilyen nyelven nem érti.

Beleszippantok a csikkbe, hátha világosabb leszek. Legalább látja, készséges vagyok. Dúdolni kezd, majd egyre hangosabban énekel. Valami ballada lehet, gyanítom a vissza-visszatérő refrénből. „Dunmu, dánmgu, dunmu, dánm.”

Furcsa, ahogy átalakul a repedés a falon. A szennyes szélű repedés, aminek keletkezése szennyes mozdulathoz, mocskos tenyér mozdulatához, szennyes és mocskos szóhoz visz vissza, az a repedés megváltozott, átalakult, szélei gyémántosan felragyogtak, és a belsejében megnyílt egy látomás. Valódi látomás, amilyenre mindenkor vágyódik az ember. Leszáll mellé egy igazi angyal az égből, és ráemeli szemeit, találkozik két pillantás, ilyen

mélyen soha nem élt át hasonlót, két pillantás, és a szemekből valóban kiolvasható minden. Olyan ez, mint amikor megszólalunk ismeretlen nyelven, és csodálkozni sem csodálkozunk, hogy értenek minket. Hiúságunk elporladó hamvain új hiúság kel életre, de azt már nem hiúságnak nevezik, hanem diadálnak. A hiúság főnixmadara.

Szippants még, hallom Mori hangján megszólalni az angyalt, aki benne van a repedésben, és arra terel, amerről a fények meg az illatok áradnak.

A sötétség mélyében nap ragyog. Az újabb szippantás előtt válaszтанom kell, hogy akkor még egy lépés, vagy inkább visszafordulok. Ez az utolsó választás. Azt kérdezi Mori, láttam-e már embert ölni. Mit? Amikor egy embert megölnék. Karddal levágják a fejét. Vagy amikor belelőnek, mint egy homokzsákba. Vagy rugdalják, vagy botokkal ütik.

Bedugja fejét hónaljamba. Hálásan domborodik, mint az állatok. Nekem akarja meghálálni, hogy életben maradt. Ó, azok az éppen csak elrebegett imák, azok a lázas álmok, ó, azok a senkihez nem szóló vallomások! Inkább sejtelem, mint valóság. A gyöngysora ellibbent az éjszakában. Mori, szólítottam, de nem válaszolt. Utánaeredtem, bejártam a lakást. A könyvoszlopok között el-eltévedtem, de aztán az ajtókeret mellett, az egyik könyvespolc mögött megtaláltam a villanykapcsolót. Mori sehhol.

Végül a használaton kívül helyezett, eldugult kisufofoóban megkerült. Bevackolta magát a sarokba, és összekuporodott, mint egy macskakölyök.

Újra énekelni kezdett, és ömlött belőle a sok fájdalmas hang. Elmeséljem, mit festett elém? A földben már semmink nincs, kifogytak a bogarak, kiszopogattuk a nedvességet is, csak a száraz, hamu ízű földet rágcsáljuk, hogy legalább megteljen a hasunk.

Akkor már megváltás, amikor lövöldözni kezdenek, és a golyók... De addig még... Nincs erőszak, csak szenvedés van.

Nappal mezítláb trappolt a könyvekkel a szobákon keresztül, estére mindig eltűnt. Hiába kérleltem, ne menjen, figyeljen csak. Sebtében mindenféléről fecsegni kezdtem. Bevallottam neki, hogy kamasz koromban azt olvastam, hogy a fekete nők köldökéből kurkuma illatú gyanta szívárog, és fogalmam sem volt, mi az a kurkuma. Azt olvastam, hogy a fekete nőké nem függőleges, hanem vízszintes, azt olvastam, hogy a fogukkal... Nem akarom megbántani, de hát láthatja, milyen buta kamasz voltam. Rebbe-nő mozdulatot tett a menekülés felé. Bizonyos értelemben én már halott vagyok, ne féljen tőlem. Ő is halott, mondta. „Mángumnitá boalagná tung.” Nem a testét akarom birtokolni, csupán látni szeretném. Azt olvastam, hogy ami a világon a legmélyebb, az fekete. Nézni, és nem látni semmit. A semmiben felfedezni a legmélyebb mélységet. Beszéltem, beszéltem, ám egyszer csak sehol nem volt. Egyenesen a fürdőbe nyitottam, ám a rongyokkal kibélelt vacska üres...

Felgyújtottam a villanyokat, dühös kutatásba kezdtem. Hol lehet? Visszafeküdtem, majd újra felpattantam, és kerestem tovább. Hallgatóztam, hátha meghallom szuszogását. Már hajnalodott. Láttam, kint hullani kezd a hó, és szakad, mintha soha nem akarna megállni. Talán valamiféle haladékot kapunk. Ilyen időben nem jönnek a festők. Vidéken maradnak a lakás gazdái. Még az angyalok sem járnak.

A csöveket eltakaró szekrényben találtam rá: felkuporodott a fenti sarokba. Odalapult a forró csövekre, apró volt, mint egy csóka. Gyere már le, kérleltem, hiszen nem kell félned. Mi az a félelem? Félelem, nem érted? Nem. Menekülsz előlem. Nem előled, hanem a sötétség elől. Akkor egész éjszaka égve hagyjuk a villanyt. A fény elől is, ugyanúgy. Láttam szemén, hogy a neve-

nincs, érthetetlen félelem a zenitjére hág, és ha nem találok megoldást, végleg el fogom őt veszíteni.

Megmutattam neki a havazást. Vidáman tapsikolt mellettem. Kiszaladtam az erkélyre, és behoztam tenyeremen a havat, sikongatott, öblös, rekedt hangján, mint egy kamaszodó tigris- vagy párduckölyök szökdécselt. Hirtelen lekattintotta gyöngysorát, és felém nyújtotta. Csordultig teltem hálával. Megfogtam a kezét, hogy tenyerébe csúsztassam a maradék havat. A bőre... Nem is tudom. Nem is tudom, megtörtént-e, ami megtörtént. „Mángumnitá boalagná tung.” A szíved is legyen fekete.

Aranyszarv

Kiragasztottam Isztambul térképét a falra. Az egyetlen város széles e világon, ahol a 111-es busz kontinenseket köt össze. Kétszáz évvel ezelőtt még nem volt 111-es viszonylat, a szót sem ismerték. Byron herceg szabályos gyorsúszással szelte át az Aranyszarv-öbölt: ötödfél óra alatt érte el Ázsia partjait. Csak mi tudjuk, hogy romantikus átkelésének mi volt a szépséghibája: szerelme hamis szüzességet esküdött neki. Vagy ezt én találtam ki?

Isztambulban kevesebben tudnak németül, mint Berlinben törökül. Viszont a lényeg már Berlinben megtanulható. *Ne zaman hava olaninda olmam gerekiyar?*

Az utazás lázában égtem napokon át, mígnem a betegség áthúzta terveimet. Állapotom súlyosabbra fordult, amikor kiderült, nem utazhatom. Mohamed bosszúja, gondoltam, mert eszembe jutott, milyen félreérthetően dicsértem tanait a minap. De hát Mózes is renegát volt, ráadásul embert ölt, mielőtt Jehova kiválasztotta volna... Feküdtem az ágyon. A semmibe foszló hegyek egyre közelebb jöttek, és az enyésző szürkeség élénk színekre váltott. Utazás az elmaradt utazásért cserébe? Utazás a mámor állapotában, altató és kábító tablettákkal, utazás a fájdalom késhegyei között? Leértékelt áruk üzlete. Olyan vidék, ahol minden a lehető legnagyobb, de valami mégis hibádzik. Kis lyuk, parányi csupán, néhány öltéssel bestoppolható, csak tudd, hogy hol rejlik; másképp felfut a szem, elbomlik az anyag, tönkremegy a szerkezet.

Feküdtem az ágyon, és minden tökéletesnek látszott. A nővérkék csodálatos teremtések, arany pontocska ragyog az orrcimpájukban. Az egyik elkezd, bekopog az ékszerészhez, aki egyben

belövővel is rendelkezik, illetve bekopog a belövőhöz, aki egyben aranyos ékszerekkel bír, aztán futótűzként terjed a divat, mint a szóbeszéd.

Utazás a mesék birodalmába. Hófehérke és a hét törpe? Egyedi változata egy horrorisztikus történetnek. Heten sorakoztak fel ágyam mellett, suhogó, kék gumiköpenyben. Hosszú acélkábelkkel birkózni kezdtek, miközben velem nem törődtek. Pedig én is megívtam a rám tekeredő kábelhurkokkal, nem is akárhogyan! Ennek, mármint tusakodásomnak látványa bárkit lefegyverezett volna, a heteket azonban hidegen hagyta: saját huzalikkal vesződtek. Kicsoda Hófehérke? Azon már nem is töprengtem, hogy ágyam rajta van-e a „mesék térképén”. Nem töprengtem, viszont eszembe jutott, hogy töprenghetnék. Mert ha nem kerülök fel a térképre, megszűnök létezni! Az internetes világhálón folyamatosan követhetőek az átalakulások. A Schillerstrasse sarkán elsőbbséget adó autót jelképező piros téglalap a következő percben a Weimarerstrassén van (az utcát jelképező vonalon). De nem akarok ebbe belebonyolódni, mert a térkép-készítők paradoxonjainak száma nem ismer határt, egyszóval végtelen.

A nővérekék gömbölyded formái gömbölydedebbek nem is lehetnének, viszont némi kutakodás után mindenki tükrén kifehéredik egy folt. Jolanda az egyetlen kivétel. Kedvessége nem ismer határt. Belép a kórterembe, és szomszédom, az ablak melletti ágy lakója, aki egy SS-tisztet játszó német filmszínészre emlékeztet, akár ő is lehetne, csak már megöregedett, és ma már senki sem ismeri fel, szóval amikor Jolanda bejön, Herr Schimek orrfacsaróan árasztja magából az Axe-illatot. Ez az a dezodor, amitől a reklámokban feláll a nők hátán a szőr. Herr Schimek már hajnalban felkelt, zuhanyozott, borotválkozott, fogat mosott. Ami nem kis erőfeszítésébe került, úgyhogy erőfeszítésének

nyögései között szinte elhalt a boldog füttyszó, amivel a kezdődő napot köszöntötte, akár az énekesmadarak.

Látomások az éj árkaiban, amelyek futóárokyszerűen átnyúlnak a reggel országába is! Az árkok mélyén még maradt a látomásokból, csatakos lovak alélt horkanásaival fel-felütik fejüket. Jolanda személye átragyog a fénytelen ségen, betemetődnek az árkok, fény gyullad a parányi kórteremben, és hús folyadék ömlik szét ereimben. Jolanda, az angyal.

A lehető legkékebb ez a reggel. Halkan, zümmögve gördül föl a redőny. Jolanda intésére, széles és bővizű fényfolyam érkezik az ég felől, majd deltaként kiszélesedve ömlik a város légöblébe, vakító hullámzással. A háztetőkön még sűrű, hőszerű pára, aztán hirtelen mindent beragyog az örömhír: új nap köszöntött rátok, emberek!

Fritz illatosan fekszik ágyában, vigyázzállásban, tenyerét a varrásra szorítva: vasalt pizsamáit naponta szállítja a felesége. De Jolanda csak velem törődik. Gyöngéd, készséges és adakozó, mintha egyetlen pillantásomra kinyílt volna szívében a szerelemvirág (lux amorae). Büdös vagyok, csatakos és romlott, de ő mosolyogva hajol fölém, lehúzza rólam a takarót, és vidám szavakkal serkent, nyomás kispajtás, nyomás a fürdőbe. És hiába tiltakoznék. Velem jön, kioldja a madzagokat, hogy lehulljon rólam a hálóing, amelyre azt mondja: szexi kis darab! Láthatóan lenyűgözi saját gyöngédsége, és ez tovább sarkallja. Folyton kérdegeti, mi volna jó nekem, hogyan állítsa be a zuhany csapját, hol dörzsölgessen szappanlével, mondjam. A dörzskendőt kezére húzva lép a zuhany elé, nem törődik a ráspriccelő vízzel, csak mosolyog, és mosolyog. Az élet egyre szebb. Erőtlenül hagyom, hadd illessen, hadd matasson, hadd gyógyítson; csak tenyeremet emelem szégyenlősen szemem elé. Már nem is élek, mert nem él az, aki ezt átéli.

Arra a napra Jolanda lett megfigyelésem tárgya, az angyal a város fölött, akiről ki kell derítenem, hogy vajon hamis szárnyakat hord-e ő is, és a lelepleződések éjjelén, a végítélet napján mindene átalakul-e. Nincs hatalmam. Az ég alattvalója vagyok én is. Mindenkinél hibázik valami. Amikor bejönnek hozzám, ki azért, hogy vért vegyen, ki a lázamat méri, ki a vérnyomáso-mat, ki a teámat hozza, és kíváncsi, nem enném-e valamit, élém tolakszanak a szépséghibák. Az arcon egy pörke, piros folt a nyakon, feles hurka a tokán, szőrszálacska a szemöldök szegletében. És így tovább. Jolanda viszont, akárhányszor bejön, sem szavaiban, sem mozdulataiban nyoma sincs a repedésnek, a csorbaságnak, még csak helye sincs hasonlónak.

Aztán hazament.

Éjszaka megteltem képzeletem termékeivel, idomokkal és síkokkal, azok kölcsönhatásából és metszeteiből származó újabb síkokkal, a legbonyolultabb, természetesen nem-euklidészi rajzokkal. Reggel már egyedül mosakodtam, de persze Jolanda emlékével. Később az ablakhoz ültem, figyeltem, ahogy színes kerékpárok szaladgálnak alattam, és valahányszor betért egy autó a fákkal szegélyezett parkolóba, lestem, vajon Jolanda száll-e ki belőle, hogy a naptól vöröslő haját megrázva, fölpillantson messzi ablakom felé, és rengő mellekkel siessen be az épületbe. Kevéske hatalmat adj, Istenem, vagy legalább gyorsabban múljon az idő!

Apró elfoglaltságaim között szerét ejtettem, hogy a szobatelefon török nyelvű ismertetőjét áttanulmányozzam, majd az endoszkópiai beavatkozás kockázatára figyelmeztető információs lapot is, szemfülesen megjegyezve néhány újabb török szót, mint amilyen a *yaralandim*, *acele*, *neyiniz*, *agriyor*. Ez utóbbit sikerül megfejtenem, fájdalmat jelent. Kétféle *i* betűt látok, az egyikre tesznek pontot, a másokra nem. *Nasil sigortalisinis?*, kér-

dem szomszédomtól: süketnek tetteteti magát. Ám legkedvesebb foglalatosságom a vizelet ellenőrzése maradt, erre Jolanda külön megkért. Az élet kútjába nézek, tisztasága az élet szépségét jelenti, zavara a sötétség odvát. Konkrétabban? Ezüsttel kevert arany, komló és orbáncfű tea, az illata őszibaracké; sőt, csobogása is jellegzetes, ahogy feledve az ólmos álmok zavarosságát, üdén pezseg már: ez a boldog állapot. Oda kell eljutnom! Ha leszálltam a poklok tárnájába, a visszatérés megkönnyebbüléssel jár, ellenben az ilyenkor szokásos mámor ne lazítsa figyelmemet. Habár nem emlékszem semmire, a képek mégiscsak koponyámban vannak. Szörnyű képek azok! Egyszerre legyenek a jó és a rossz ismerője. Egyszerre lássam a múltat és a jövőt, lássak a fényben és a sötétségben. Konkrétabban? Hajoljak figyelmesen a sugár fölé, nyitott szemmel, nyitott füllel, nyitott orral... Jegyezzen meg mindent. Rendben, szerelmem?!

És lassan eljött a másnap, azaz a harmadnap.

A rendes kerékvágásban ébredtem, enyhe merevedésemet felidézhetetlenül bonyodalmas álom okozta. Kedvem lett volna álomnaplót nyitni, és átadni Jolandának, igen, neki még a leírhatatlant is le tudtam volna írni. Hátha elolvassa, és gyönyörű kis kulcsokkal rajzolja tele a margót. Már messziről felismertem lépteit... A kilincs ujjongott tenyerének érintésétől... Kitérta az ajtót, és belépett hozzám... Aztán megkérdezte, jól vagyok-e, és meg se várva válaszomat, mosolyogva közölte, délben hazamehetek. Ennyit mondott, és máris lépett tovább Herr Fritz Schimekhez, akinek fülébe csicseregte, hogy holnap eljő a nagy nap, asztalra fektetik, és belekukucskálnak a szívébe is.

Jól láttam, hogy csókot lehelt a gestapós fülcimpájára? Óh, ebben a tökéletes mozdulatban, amelytől Fritz arca kisimult, és szemének fehérje felragyogott, ledobva sárgás, véreres leplét, eb-

ben a csókban mégiscsak ráláttam valamire, ami áthasította a tökéletesség burkát.

Írnom kell Jolanda csókjáról, persze nem sokat, mert lélekjelelénléttel nem bírnám sokáig; nem vagyok jól. Talán néhány mondatot, mégis. A tökéletesség félreértés volt, mégis magával ragadott. Nem volt igaz semmi sem. Csak a mámor szárított élesztőjével beoltott képzelet formázta azzá. Igen, így élek, dagadó képzeletem járataiban, titokzatos utazások papírkulisszái között. Kiteregetett térképek fölött, Istenem... Képzeletben is csak lord Byron bírok lenni, aki szintén papírmásék között élt, a nagyszerű emlékezet disneylandes csodái felé csapkodva délceg karjaival.

A szomszéd nő

Egyszer megszólított, hogy miért nem öntözöm a lépcsőházi növényeket. Vétlennek éreztem magam, hiszen a levelek a tél miatt száradtak el. Nem válaszoltam. Alig ismertem, ugyanakkor napokig visszhangoztak bennem szavai.

Hetek múlva ismét a növények miatt állított meg, majd búcsúzaskor kezét nyújtotta, s mivel eddig ezt soha nem tette, zavaromban önkéntelenül ajkamhoz emeltem, és megcsókoltam, ott ahol középső ujján különleges formájú gyűrű domborodott. Rápillantottam a gyűrűre, mire zavartan azt mondta, a férjétől kapta. Rég nem láttam, talán elutazott valahová?, érdeklődtem, hogy saját zavaromat leplezzem, és ekkor elfelhősödött a tekintete, a fal felé fordult, így hát nem is nekem, hanem inkább magának mesélte, nem tud a férjével élni, a házasság a legsematikusabb sivárságba taszította kapcsolatukat. Nem emlékszem minden szavára, de az egyik mellbevágott. Erőszak, igen, azt mondta, hogy őt folyton megerőszakolta, és ekkor döbbsentem rá egy régóta képzeletemben élő test és a mellettem álló nő azonosságára. Egészen elfordult, arcát nem láttam, csak meg-meg-rebbenő vállát. Minek tagadnám, testek jelentek meg előttem, a férj teste meg a nőé, és közben a nyitva hagyott ajtót vizsgáltam, a kilincs alakját meg a zárat. Talán az izgatottságtól ásítottam, a nő ekkor fordult vissza, komolyan megdöbbsent, sértődötten elbúcsúzott, és bement. Hazacsoszogtam, ültem a fotelban, és bámultam magam elé, ám gondolataim a lépcsőházban ragadtak. Valamit vissza akartam idézni, de nem tudtam, mit is. Pillanat töredéke volt, szó vagy mozdulat, nem jöttem rá, de éreztem, van valami, ami nagyon fontos. A nekem hátat fordító asszonyt lát-

tam, valamiféle egyberuhában, amely elrejtette a testet, csupán a vállakat mutatta és a ruhakivágásból kiemelkedő szépívű nyakat.

A feleségem kivételes asszony. Angyali, ahogy a papok mondanák. De egy nap mégis arra vágytam, bárcsak egyedül élnék egy távoli homoksivatag közepén. Vannak az embernek ilyen szédült ötletei. Fogtam magam, elsétáltam a folyópartra, bemásztam a híd alá. Iszonyatos bűz fogadott, nem bírtam sokáig. És ahogy kapaszkodom fölfelé, a híd korlátjánál a szomszéd nő könyököl... Elpanaszolta, túl zajos neki a város, elege lett belőle, valami kies helyre vágyik. „Soha nem jutok el sehova”, sóhajtott. Közben megrázta fejét, megrezzentek mellei. Megmozdultak, mint két élőlény, akik eddig elrejtőztek előlem. Mesélni kezdtem neki, jó hosszú lére eresztve, mert éreztem, belehalnék, ha most el kellene búcsúznom tőle. Előadtam, hogy egyszer gyerekkoromban a Keleti Kárpátokba kirándultunk szüleimmel, és a Priszlopon repülőgéproncsra bukkantunk. Mint óriási madár, gubbasztott a magas fűben, itt-ott beszakadozott szárnyán a vászon, de amúgy sértetlennek látszott, még a légcavarja is megpördült, amikor megböktük. Évekig arról ábrándoztam, hogy visszamegyek, megjavítom, kifoltozom, benzinnel töltöm fel, aztán huss, elszállok... És mint valami szerelmes kamasz, mutattam neki karjaimmal, hogyan.

A szomszéd nő arca kevés volt nekem. Kevés a megálmodott testhez képest. Emiatt folyton látni akartam. Bánatos szemek, kis, fitos orr, húsos, égő ajkak, amelyek a szemek szelíd bölcsességének szomszédságában naiv és édes öntudatlanságukkal mindennél észbontóbbak voltak. Ugyanakkor be kellett látnom, semmi esélyem. Azért vágyakozik a sivatagba, hogy önmagában gyönyörködhesen, megszabadulva mindattól, ami őt a minden napokhoz köti.

Tagbaszakadt férfi, legalább kétméteres, szakállas, az a bizo-

nyos kisportolt, újplatonikus macsó járt nála egyik délelőtt. Teljesen véletlenül lestem meg. Összeomlott bennem minden. Szerettem volna átrohanni, becsengetni hozzá, és a szemébe vágni, le is út, fel is út. De hát miért? Mi van köztünk? Nevetségessé váltam volna. Bár az sem érdekelt.

A legsötétebb képek jelentek meg előttem. A közvetlenség bűnös mozdulatai... És ami leginkább felbőszített, hogy ez a nő az én szomszédom, nem a férfié, akkor meg mit akarnak.

Ráfeküdtem a falra, fülemet szorosan odatapasztottam. Micsoda hangokat hallottam! Recsegés, dübörgés, vízzubogás. Az egész lepusztult lakónegyed ott élt az átkozott betonfalban. A fülemmel láttam keresztül rajta. A férfi fekete mancsaival kicsomagolja a nőt. Törülközőbe bugyolált tengeri kagylót gurít a földre, és tombolva szippant bele a vad, sós illatba, szinte széttörve a finom erezetű mészburkot...

Az ajtóhoz álltam, és vártam. Táskámat is előkészítettem, hogy akkor lépjek ki, amikor a férfi távozik, és hogy jelezzem, legalább arcom fintoraival, mennyire zaklatott vagyok. Hogy jelezzem, le is út, fel is út.

Sokáig szobroztam a sötét előszobában. Aztán egyszer csak megjelentek. Én is kipattantam. Ott álltunk hármásban. Az ipse viszontlátással búcsúzott, és viszontlátással búcsúzott a nő is. Ami nem vall nagyon közeli kapcsolatra. De lehet, előttem leppezik a dolgot... Babráltam a kulccsal, a zárral, ballonkabátom zsebeit lapogattam. Közben az óriás ledöngött a lépcsőn. A nő még álldogált a lépcsőházban, talán boldogtalankodásomon szórakozva. Aztán azt mondta: „Alig várom, hogy mesélj még a repülőkről...” Egy csapásra minden megváltozott! Még búcsúzni is elfelejtettem, csak szavak nélkül vigyorogtam rá. Szédült voltam. Nem volt céloom, szórakozottan kószáltam a környéken.

Fejemben mindenféle szép és színes történet kavargott, repülőkről és utazásokról, a sivatagról, a homokról, a tengerről.

Leírtam néhány nyolcast két tömbház körül, gondoltam, ennyi távolmaradásra szükségem van. Furcsán éreztem magam. Először sok-sok év múltán észrevettem a járókelőket. Mennyi kopott ember! De hát, amikor feleségemmel megismerkedtünk, és közössé tettük életünket, akkor is kopott és ellenszenves volt a világ. Aztán sikerült kialakítanunk a burkot, ahova semmi nem nyert bebocsátást. Most újra foglalkoztatni kezdtek az emberek. Arcukba néztem, és azt találgattam, mire gondolnak. Hogyan nevetnek, milyenek, ha dühösek. A háztömbökre néztem, függőleges és vízszintes vonalak mentén függő fészkekre, ahol a nagy és kiismerhetetlen szerelem úgy keríti hatalmába őket, mint tavasz a rügyeket. Zsibongott a lelkem, verseket írtam és szavaltam magamban. Nekem is az általános tavaszba kell átszállnom az áttetsző mennyei gömbből! Ennek első állomására készülődtem, és keresgéltem a szavakat, kerestem a repülőgépről szóló történetet. De ez a történet hirtelen elveszítette mondatait. Csupa töltelékre bukkantam. Általánosságokra. Gyanítani kezdtem, hogy a beszélgetések láncolata megszakad, és valami élesebb kezdődik. Hogy a valóság lecsap rám. Hogy szédület dönt be az örvények közé.

Mire hazaértem, beesteledett, vacsorával várt a feleségem. Ordáspalacsinta, a kedvencem. Baromian resteltem magam, egy árva szót nem tudtam magamból kipróbálni.

Arról álmodoztam, mi történne, ha a szomszéd nő karambolozna. Elképzelttem, hogy bekerül a kórházba, én meglátogatom, leülök az ágya szélére, és megfogom a kezét. A csupasz kezét. Éjszakára is mellette maradok, mintha én volnék a férje vagy a testvére. Nedves szivaccsal letörölgetném. Ott ragyogna előttem...

A kétméteres pacákat, akit Gézának hívtak, egyre jobban meggyűlöltem. Rendszeresen megjelent. Ilyenkor a falhoz tapadtam, durva, olcsó festék lettem. A szekrényünket is arrébb taszítottam, hogy jobban halljam a szavakat. Akárha kiürült benzinkannába sutyorásznának, vagy bádoból volna a mellkasuk. Már én is orrhangon kezdtem beszélni, talán az elfojtott gyűlölettől. Ha kiolvasok egyetlen egyértelmű jelzést, akkor fájdalmamba tetemkezve elcsendesedem, elvonulok sebeimet nyalogatni... De nem volt ilyen. Sőt, ha találkoztunk, mintha felszabadult volna valamilyen fogadalom alól, egyre lobogóbb lett. Egyszer például autóval igyekeztem hazafelé; megpillantottam a főtéri könyvesbolt lépcsőin, és önkéntelenül rádudáltam. Előbb összerezsent, aztán amikor felismert, felragyogott az arca, és szaladni kezdett, le a lépcsőkön, végig a parkoló autók mellett, át az úttesten, könnyedén, fiúsan szaladt, mint egy hatvanas évekbeli filmben szereplő diáklány, lobogott felém, olyan lendülettel, mintha egyenesen a mellkasomban állna meg. Már a levegőt is visszatartottam, felkészülve az ütközésre. Aztán nem nyílt ki a kocsiajtó, ott mamlaszkodtam percekig. Miután beült, mosolyogva hálálkodott, időre haza kell érnie. Kiderült, megint Gézát várja, aki egy könyvkiadót vezet, és vele gépelteti a kéziratokat. Elkomorultam volna a hír hallatán, de annyira odaadó volt, és amikor megérkeztünk, hosszan beszélgettünk még a lépcsőházban, megdicsérte a virágaimat, milyen szépen rendbejöttek, „akiben ennyi a szeretet, egész kertészetet érdemelne”. Fújtatva szaladt föl Géza, lakkos vigyorral fogadtam. S már surrantam is be a szobába, föltapadtam a falra. Pontosabban, arra a napra azt terveltem ki, hogy meglessem őket. Feleségem táskájából előző este kiloptam a zsebtükröt, azt most ráérősítettem a seprűnyélre. Kimentem az erkélyre, ötletes periszkópotat előrenyújtottam. Igyekeztem olyan szögbe forogni, hogy beleshessek ablakukon. Eleinte óva-

tosan próbálkoztam, de a végén már nem előre, hanem oldalra toltam ki a seprű nyelét, kockáztatva, hogy észreveszik, annál is inkább, mert sütött a nap, a tükör fénylő foltokat vert a falakra. Eltoltam az ablakukig. A tükör nagyon apró volt, semmi kiolvasható, pusztán villanások, az ég kékje, a fal vakító fehérje. Visszatértem a hallgatózáshoz. Az alattunk lakók valamelyikénél parkettát csiszoltak, kis híján belesüketültem. Gyűlöltem minden zörejt, képes lettem volna agyonütni, aki csak megmoccan a házban. Szavak nélkül nem sejthettem, mit érez a nő. Magam előtt láttam, ahogy ott fekszik a kanapén, elképzeltem combjait, szétnyíló ölet, vágyakozó tekintetét, amellyel nem rám néz, holott érezhetné, hogy ott vagyok, a szívdobogásomat is hallhatná a vékony betonfalon keresztül.

Öklömmel a falra csaptam. Ez lefekszik ezzel a hülyével! A magamfajtaival persze erényes és barátságos, játssza az okos és érzékeny nőt, aki nem rabja a testének, mert az eszére és a lelkére büszke!

Ezzel a nővel én minden kapcsolatot megszakítok, egyszerűen átnézek rajta. A legjobb lesz, ha elutazom néhány napra, szólok a feleségemnek, befizetünk egy útra, menjünk el.

Tíz nap Párizsban! Együtt készültünk egy ismerős házaspárral.

Aztán az történt, hogy elutazás előtt két nappal utánam szaladt a nő, levinném-e a városba, látja, kocsival megyek. Útközben elmondta, Géza kiszálláson, így neki kell kalauzolnia valami amerikaiat, és szeretné, ha én is vele tartanék, szombaton nagy, közös vacsora, jól esne neki, ha elmennék, legalább volna kivel beszélgetnie. Van-e időm ilyesmire?

„A fenébe, nem utazhatom Párizsba”, mondtam feleségemnek, intézetbeli ügyeimre hivatkozva, és ő elment nélkülem, az ismerős családdal.

Elment, én pedig egyedül maradtam; még három nap volt a

vacsoráig. Azalatt egyszer találkoztunk, a Főtérről gyalogoltunk haza. A Pasteur utcán jöttünk felfelé, keveset beszélgettünk, mintha a másikra várnánk, hogy elkezdje.

Talán ő is érzi, hogy valamit át kellene szakítanunk! Képzeletem feszülten dolgozott. Kicsit iszogatók, kávét, teát, konyakot, aztán odahajolok hozzá, és megcsókolom. Ő nem viszonzza a csókot. Gépiesen, mintegy búcsúképpen még egyszer ajkaira csókolok, ekkor azok mégis megnyílnak, a karok lassan nyakam köré fonódnak. Az események boltozatán feltűnik egy új nap. Nem, még nem szeretkezünk, csak simogatjuk egymást, mintha az ajkak alapos megízlelésére fordítanánk összes figyelmünket. Csupán egyetlen pórusunkat érintjük össze, hogy ezzel is jelezzük, mennyire forrón lángol a testünk, és mennyire óvjuk ettől a lángtól a másikat.

Szertefoszlik a kép... Beértünk a lépcsőházba, neki eszébe jutott, mennyi munkája van, nagyon sajnálja, hogy nem tudunk tovább beszélgetni. Arcába néztem, és értetlenül kérdeztem magamtól, elrontottam valamit? Aztán otthon, egyedül, megkezdtem egy üveg konyakot, és vártam a másnapot.

Michaelnek hívták az amerikaiit. A szokásos társaság, kiadói emberek, írók, akik a maguk megismételhetetlenségének tudatában a maguk egyszeri és jelentőségteljes gondolataival elkerülhetetlenül esnek az uniformizálódás kelepccéjébe. Ugyanazok a viccek, ugyanazok a tweedzakók. Szobrot mintázva magukról, feszítenek a vendéglői asztal körül. Michael a központ, az idegenből jött gátlástalanságával veti be az otthon már nem túl érdekes különködéseit.

A nő Michael mellett ült, itta a söröket, kipirult az arca. Rossz angolsággal fecsegett. S miközben az ő arca egyre fényesebb lett, körülöttem a világ hervadni és fakulni kezdett. Miután visszatért a toalettről, és a székeken átmászva ereszkedett az amerikai mel-

lé, az átkarolta, és nevetve kérdezte, hogy merre járt, már kezdett féltékenykedni. Nevettek mindketten, először egymásnak, aztán az asszony megérezte, hogy nézem őket, rám kapta tekintetét. Szeretett volna a pokolba küldeni, mert láttam, amit láttam, miközben az amerikai mozdulatát is nehezményezte, hogy ilyen hirtelen, itt előttem tette ezt, nem a mozdulatot szégyellte, hanem hogy előttem, mert talán nem akart megalázni, nem akarta, hogy úgy tűnjön, meg akar alázni, nagyon is jól látta, hogy egész este rajta csüggök, elvégre ő hívott ide, és akkor két szóttal nem váltunk... A szeme résnyire szűkült ebben a nevetésben, vágott, mint a kés. A férfi szája kereken csücsörödött, úgy gügyögte, hogy „máskor egy másodpercre ne hagyj magamra, bébi...”

Az asszonyból rút majmot faragott gyűlöletem, kidudorodott a hasa, púpja nőtt, a szeme kancsalított, szabálytalanul kilógott metszőfoga. A férfi hófehér inge is mocskossá szürkült, frissen borotvált arca szederjesen belöttyedt, mint akinek kiszedték protézisét; kinyalhatod, gondoltam. A lovagias mozdulat, amivel visszasegítette a nőt maga mellé a legalantasabb férfimozdulat lett, a faragatlan szolgálé, a mohó cselédé, aki lesegíti ura szíve hölgységét a lóról, közben megérzi az emlők illatát, és ettől begerjed, kiveri a verejték, és a nagy erőfeszítéstől, hiszen gurul a feje, ha észreveszik rajta a nyáladzást, kivörösödik a fizimiskája.

Illegett-billegett egész este. Mint egy sárló kanca.

Láttam magam előtt, miközben hazafelé támolyogtam. Láttam, ahogy az amerikai apró, szórakozott fejbiccentéssel nyugtázza távozásomat, miközben az asszony odaveti kedvesen, ő még maradna, legyen szép az estém.

Szép az estém? Már éjfél is elmúlt.

Megittam a maradék konyakot. Később leültem, hogy levelet írjak neki. Hosszú, dühös levél volt, dühömről szólt, kétségbeesésemről, csalódottságomról, az ő átváltozásáról, de amikor

másnap elolvastam, még a dühöm sem érződött benne, eldobtam.

Valami, ami régóta felhőként lebegett felettem, kővé vált, lezuhant elém, és a felvert por mindent elborított. Magamat sem láttam. Őt viszont igen. Láttam melleit áthullámszíni blúza alól. Láttam combjait, kisé sután egymáshoz dörgölözve, a nyakon göndörödő hajtincseket, az ajkak észbontó ívét. A test volt előttem, átragyogva az ijesztő poron.

Az amerikai pofa egyetlen magyar mondatot tudott, azt, hogy „csésszé még!”, folyton ezt mondogatta. Csessze meg, mondtam, kiürítve a konyakosüveget, hallgatózva a folyosó felé. Elkókadtam, így nem tudom, hazatért-e egyáltalán azon az éjszakán...

Ezen a ponton a legszívesebben újra sírva fakadnék. Mert akkor, a kocsmai jelenet másnapján, kijózanodva, ahogy otthon ücsörögtem szobámban, elfojthatatlanul kitört belőlem a sírás, és mint egy gyerek, úgy zokogtam. Szégyenkezés nélkül hagytam, folyjon a könnyem, rázkódjon a vállam, görcsölgjön a lelkem, hányjon ki magából minden fájdalmat, legyen már valami, ami én vagyok, ízleljem meg, mennyire megalázott vagyok. Hét-éves korom óta nem sírtam így. Miután megnyugodtam, egyszerre világossá vált: sokkal jobb vagyok, mint ő. Jó vagyok, ez az érzés már sírás közben kezdett elárasztani. Soha nem volt egyetlen rossz gondolatom, egyetlen hátsó szándékom, egyetlen sunyi mozdulatom, soha semmit nem tettem ellene. Nem voltam önző, nem voltam bosszúálló. Nemes, figyelmes, érzékeny voltam, ugrásra készen. És ha ő így zokogna, átdönténém a falat is, hogy megsimogassam a haját. Miért nem jön? Mit csinál?

Zajokat hallottam a lépcsőházból, az ajtóhoz siettem, és kilestem. Géza érkezett, épp belépni készült hozzá. Még láttam mosolyát, pillangómintás háziruháját. Tehát már korábban hazaért...

Legalább beszélhatott volna, bocs, hogy másképp alakultak a dolgok. Játszik velem. Még csak nem is játszik! Miért ennyire készséges ezzel a szakállas gorillával? Az erőszakra panaszkodik, megvetéssel beszél a durvaságról, miközben elomlik King Kong karjaiban?

Géza autója néhány lépésnyire az enyém mögött parkolt. Cipőt húztam, és leszaladtam, mintha a kocsiban felejtettem volna valamit. Szorosan Géza bordó Mercedesese mellé léptem, és egy szeggel végigkarcoltam az oldalát. Matattam néhány percet az autómban, majd visszafelé egy mélyebb, könyörtelenebb csíkot húztam, párhuzamosan a másik alá.

Fölfelé a lépcsőn átfutott bennem, hogy szeretőt kellene tartanom. Akkor nem gondolnék folyton rá. Van is egy mindenre elszánt diáklány, úgy kapkodja utánam a fejét, mint egy nyargalni vágyó paripa, csattogva lobog fekete haja. Megpróbálhatnám...

Alighogy becsuktam magam mögött az ajtót, a nő kiengedte Gézát, aki sietősen búcsúzott, majd a szokásos dübörgéssel lerothant a lépcsőkön. Siettem az ablakhoz. Mint aki él-hal az autójáért, és mint költséges szeretőn, folyton rajta tartja a szemét, már messziről észrevette a karcolást. Lelassította lépteit, aztán odarohant. Térdre omlott, úgy tapogatta a friss sebet. Felemelkedett, kapkodva körülnézett, de nem volt a közelben senki. Többször körüljárta az autót, forgolódott saját tengelye körül, néhányszor nekiindult, aztán visszaugrott, megint körüljárta autóját, lehasalva benézett alá, felugrott, csapkodott a levegőben. Végül beszállt, bevágva az ajtót, porzó kerékkel elviharzott.

Megszólalt az ajtócsengő. Összerezzentem. Zavaros gondolatok kavarohtak fejemben, mit tegyek most, mit mondjak, mert hogy ő csenget, abban nem kételkedtem. Vélhetőleg nagyon tragikus ábrázattal, nagyon lassan tártam ki az ajtót, de ott nem állt

senki. Ellenben a küszöb előtt, a lábtörlőn, kis fatálcán gőzölgő kávé, félbe hajtott papírlap, nekem szóló, hosszú levél.

Sokszor elolvastam, közben a kávé egyetlen korttyal felhajtottam, pedig szerettem volna hosszan szopogatni. Gonddal volt összeállítva a kis tálca, fehér kávéscsésze, akár a lap, fekete kávé, akár a tinta. A kockacukrok a csészealjón: sokatmondóan két darab...

Hogy miről szólt a levél? Semmi konkrétum, mintha tényleg nem történt volna semmi. Kérdések voltak benne, kérdések erről-arról, például mit gondolok Márairól, nekem is annyira tetszenek-e a könyvei. És volt egy mondat a kávéról: milyen megdöbbentő, a kész kávé már nem lehet visszacsínálni, vízzé meg kávészemmé, és amikor ő megfőzi, ez mindig eszébe jut, emiatt néha lemond róla, mert fél, hogy elindul egy idegen történet, amiben neki nem lehet szerepe, mégis szerepel benne...

Érteni véltem levelét, boldog voltam, de szorongtam megint. Leültem, és azt írtam vissza, hogy elszalasztani egy percet, annyit jelent, mint elszalasztani egy embert, majd a kávéscsészével együtt visszavitettem küszöbe elé.

Éjszaka telefonált a feleségem, azt mondta, nagyon szép Párizs, és hiányzom neki. „Te is nekem”, suttogtam forrón a kagylóba.

Jöttek-mentek a levelek. Érkezett reggel a kávé, mellette a levél. Mi a szerelem, mire mondhatjuk, mire nem?, kérdezte. Szívem vadul zakatolt. Elhatároztam, nem lacafacázom tovább, mert igaz ugyan, hogy olvashattam ezt is úgy, mintha eltéríteni szándékozna... Megírtam, hogy a szerelem végtelen hiányérzet, térben és időben, és utána hozzátettem, hogy végtelen hiányt éreztem, térben és időben, rémületes ürességet, amikor egyedül maradtam a kocsmából hazavezető úton. Megjött a válasz, újfent semmi konkrétum, nem volt válasz levelemre, ezért tagadónak

éreztem. Elkeseredetten írtam a lemondásról. Arra viszont nekem támadt, dehogy, ő nem ellenzi a szerelmet, nagyon is van hová helyezni, igényli is, miként ezeket a leveleket, vagy régebbi beszélgetéseinket. Beleszédültem. Újra felragyogott a kép, ragyogott a nedvesen csillogó meztelen test, virágba borult sejtelmek illatoztak, suhogtak és daloltak. Azt írtam, hogy a test kapuján keresztül juthatunk a szerelemhez. Dühösen válaszolt, nagyon ismerős neki a hús indulata, elege van ebből, az ő micso-dája ne legyen senkinek a kilincse, igen, ezt írta, ne legyen a kilincse. Kétségbeesetten válaszoltam: a test nem érdekel, de a test megmutatása önzetlen gesztus, amivel megnyitom a másik előtt az utolsó ajtót, felkínálva, hogy megérintsen, és ezzel a maga részéről vallomást tehessen: szőröstül-bőröstül elfogad. Nem válaszolt. Másnap sem. Vasárnap éjszaka megérkezett a feleségem. Hétfő reggel némi ijedelemmel nyitottam ki az ajtót, vajon zöldög-e újabb kávé. De semmi.

Eldöntöttem, végleg kiiktatom az életemből. Ha találkozunk, átnézek rajta. Vagy semlegesen köszöntve, megtorpanás nélkül elsiklom mellette. Lesújtott rám egy ismeretlen, idegen erő. Nem akarok találkozni vele, miközben szeretném, ha tudná, milyen fájdalommal jár e lemondás.

Eltelt egy hét is, amikor a lépcsőházban újra összefutottunk, és ő megint lelkendezett, hogy képzeljem, az az utolsó levelem, hát az gyönyörű volt, elolvasta, és az izgalom miatt rohannia kellett a fürdőbe, aztán elolvasta újra, és megint rohant, úgyhogy már ott olvasta el harmadjára. Jó napom volt. Miközben a diákokat hallgattam, egyetlen szavukat nem értettem, boldog voltam, és magam előtt láttam őt, ahogy a kagylón ülve olvassa leveletem, és vécékagylóstul felkaptam volna, hogy magamhoz öleljem.

Másnap délelőtt az előszobában szobroztam, hogy el ne sza-

lasszam; nyitotta az ajtót, kiléptem én is. Sietősen biccentett, szinte észre sem vett. Közömbössége olyannyira váratlanul ért, hogy leszédültem a lépcsőn. Elkaphattam volna a karfát, de hadd zuhanjak... Haljak meg ott előtte.

Könyökömet támogatva segített fel. Mint a gólyák, fél lábon álltam, mert valóban fáj a térdem. Az arcomat vizsgálta. Vérzik?, akartam kérdezni, de megbénított a tekintete. Úgy nézett rám, mint valami frissen operált betegre, akiből csövek állnak ki. Enyhe iszonyattal, fölös részvétellel. Lakásába kísért fel, miután nem tudott rávenni, hogy előkotorjam a kulcsomat. Betámogatott a fürdőbe, ráültetett a lehajtott vécédeklire, nedves törülközővel letörölte homlokomat. Hányingerem támadt, és ettől annyira beijedtem, hogy valóban hánynom kellett: fölpattantam, hátracsaptam a vécétetőt, és már öklendeztem is.

Azt vizsgálta, mi jött ki belőlem. Nem vészes, biztosan a paradicsomtól van, talán meg kellett volna hámoznom. Aztán leszakított egy papírdarabot, töröljem le a nyálamat. A mosolya! Köszönés nélkül hazarohantam. Ő pedig lehúzta a vizet, aztán kijött utánam, bezárta az ajtót, majd elment ügyeit rendezni. Géza várta lent a Mercijénél. Újabban azt csinálták (miután a kiglettolt bádogot megint végigszántottam), hogy Géza feldudált, ő lement, és vagy az autóban beszéltek meg a megbeszélendőket, vagy elhajtottak. Ilyenkor csak órák múlva tért haza, mindig taxival.

Kíváncsi voltam, hova mennek. Leszaladtam, be az autómba, és követtem őket. A sarki pirosnál mögöttük várakoztam, de nem vettek észre, nagyon el voltak merülve. Nagyokat nevetett, hevesen gesztikulált. Felmérhettem, ehhez képes velem mennyire hideg és tartózkodó, semleges és felszínes. Folyton megaláz, és észre sem veszi. Egyértelmű lett a helyzet, és ettől megkönnyebbültem.

Egy külvárosi parkolóban kiszálltak, Géza vonult elől, besiettek egy tízemeletes tömbházba. Én továbbgurultam, az utcasarkon fékeztem le, a visszapillantóból leskelődtem. A fák miatt a tömbházból nem lehetett a parkolóra látni. Valamit tennem kellett. Kiszálltam a kocsiból, megkerültem a fákat, és most a Merci másik oldalát szántottam fel. Ezúttal egyetlen csíkot húztam, de jó hullámosat. Feltűnésmentesen visszasétáltam az autómhoz, beültem. Akkor vettem észre, csupa sár a cipőm, és a sáros nyomok kocsimig követnek. Rémulten indítottam, le-lecsúszott lábam a pedálról, majdnem elütöttem egy vénasszonyt. Rángatózó kocsival hajtottam el. Az Astoriánál leparkoltam, a híd alatt vakargattam magamról a sarat. Nem volt kedvem hazamenni az üres lakásba, a főtéri könyvüzletben nézelődtem. A betűk összefolytak szemem előtt. Elsétáltam a Mátyás-szoborig, gépiesen megvettem az aznapi lapokat.

Az újságos mellett váratlanul szembetalálkoztam vele. Meglepődött. Miért kellett kimozdulnom, hiszen még nagyon sápadt vagyok, miért nem szóltam elintéznivalóimról, segített volna, a térdemet sem kellene erőltetni. Aggodalmas arccal belém karolt. Pihekönnyű volt a karja. Legalább ülünk le a padra, én nem látom, de falfehér vagyok. Mondtam, itt a kocsim, hazafelé tartok. Jó, akkor menjünk együtt.

Már majdnem hazaértünk, amikor megkérdeztem tőle, merre járt. Mondta, az adóját kellett befizetnie, már nagyon elkésett vele. És mást? Semmi mást. Csak ezért jött be a városba? Csak ezért, miért érdekel? Mert Gézával láttam bemenni egy lakótelepi lakásba, jó két órával ezelőtt.

Hallgatott. Némán szálltunk ki a kocsiból, szótlanul bicegtem mögötte. Fölérkeztünk, és akkor megkért, menjek be hozzá, főz egy kávé, még mindig sápadt vagyok. Nem vagyok rosszul, mondtam, ha valóban sápadt vagyok, hát annak más az oka.

Miközben odakészítette a kávé, beismerte, igen, Gézánál járt, a kiadójában, nagyon sürgős munka, de jól fizetik. Elhallgatta, mert észrevette, nem szívelem Gézát, holott rendes pasas, a maga módján figyelmes, készséges.

Szédítő volt a konyha, a kávé, a napfény és az ő különleges illata. Be kellett látnom, szerelmes vagyok ebbe a nőbe. Amikor átment a szobába csészéért, vibráló illatmorzsáiból fénysebességgel kiraktam őt, hogy tovább gyönyörködhessem benne. A szerelem összes közhelye fejemben kavargott, észre sem vettem, és talán most sem veszem észre, mekkora buborékokat eregetek.

Ott folytatta, hogy miért mérem magam Gézához, ha tudnám, beszélgetéseink állandóan a fejében járnak, vitatkozik is velem, de egészében egyetért, támasza vagyok, szóval, ha ezt tudnám, egy ilyen Géza, egy ilyen apróság nem zavarna.

Megsimogatta a fejemet. Elkaptam ujjait, talán kezet akartam csókolni neki, hogy e színpadias mozdulattal fedjek el egy nagyon is valódi vágyat, de ő nem a kezét engedte ajkamhoz, hanem lehajolt, és ajkát kínálta fel. Könnyű, észrevétlen csók volt, meg nem történt. Nem kellett elkönyvelnem, ő is másról kezdett beszélni.

Megittuk a kávé, indulni akartam. Ő is felemelkedett. Mint-ha felsegíteném, utána nyúltam, meg akartam ölelni, de nem hagyta, elsiklott a kályha felé.

Lemondóan hazaindultam. De az ajtó előtt utolért, szorosan hozzám simult, és szenvedélyesen megcsókolt. Nem is a csók égetődött belém, hanem rejtelmes mozdulata. Kitérőlheteretlenül bennem van, mégsem vagyok biztos, hogy valóban megtörtént: miközben csókolt, hasamon végigsimítva, benyúlt a nadrágomba, és megérintette férfitestemet. Ez volt a búcsúja, máris kibontakozott, majd így szólt: „Na, kispajtás, jól eltöltöttük az időt, munkára fel!”

Hazamentem, és órákig kóvályogtam. Mintha átváltoztatott volna. Körülöttem a szobában is, meg bennem is forrón kavargott az illata. Tükörbe néztem, pirosan tüzelt a homlokom, csillogott a szemem.

Mit is akarok azzal a nővel? Nyitott szemmel feküdtem feleségem mellett. Egyszer csak megszólal az éjszaka közepén: „miért nem alszol, baj van?” „Gondolkozom”, feleltem, pedig nem gondolkoztam.

Megsimogatott. Tudtam, mit jelent. Gépiesen feléje fordultam, és ahogy fogadott, abból sejthettem, nem akárhogyan kíván, több ez annál. Ezen az éjszakán kilépett a burok alól, ledobta a varázspaplant, és olyasmit tett, amit soha addig, mert nem csupán a szerelmét kínálta fel, hanem gátlásait, elveit, szokásait. Ha nem ijed meg valamitől, talán soha nem teszi meg, de megtette, túllépett saját magán, és túllépett a testén is. Úgy fordult felém, mint aki a szerelmeskedés magasiskoláját készül bemutatni. A feladat nagyságától kicsit lámpalázasan, de eltökélten. És akkor én annyira felhevültem csapódtam hozzá, hogy mint a tűzre spriccelt benzin, égig csapó lángokkal fellobbantam, majd gyorsan elszunnyadtam karjai között.

Későn ébredtem. Miután magamhoz tértem, hallom, hogy feleségem a szomszéd nővel cseveg a konyhában, tegyem hozzá, vidám hangon. Párizsról beszélgettek, hogy az milyen csodás hely, ha csak néhány hónapot ott élhetnének... Szívdobogva hallgattam őket.

Hallom, hogy feleségem arra kéri a nőt, maradjon néhány percig, ügyeljen a zöldbabra, nem szeretné elzárni a gázt alatta, mert akkor megedződik, leugrik a boltba, elfelejtett tejfölt venni, én meg alszom, mint a bunda, nem tudott életet verni belém, talán influenza kerülget.

Hogyne, mondta a szomszéd nő, szívesen marad. Feleségem

máris indult, becsukódott mögötte az ajtó, felkeltem. Nyitva volt a szobaajtó, hallom, ahogy a nő a konyhaszékről feláll, legalábbis megmozdul. Ettől pánikba estem; álltam meztelenül a szoba közepén, jaj, dehogy álltam, szégyenlős szűzlányként, rémülten kapkodni kezdtem a ruhát magamra, kis híján elvágódtam. Forrón vágytam rá, miközben ilyen röhejesen menekültem, nehogy meglásson.

De nem jött be. Felöltöztem, megjelentem a konyhában. Semmi zavar rajta, de persze semmi egyéb, nem omolt a nyakamba (titokban ilyesmire vártam). A múlt?, akartam kérdezni. Leülte-tett, szeretne valamit komolyan megkérdezni tőlem. Azt akarja tudni, nézett rám figyelmes arccal, nem volt-e túl bizalmas velem. Nem szeretné elrontani barátságunkat. Beismeri, kicsit megszédült a tegnapi, de felejtük el, felejtünk, így jobb lesz.

Annyira leforrázott, hogy csak hebegtem. Fájdalmamban valamilyen reménytelen dolgot akartam a fejéhez vágni, amivel megbánthatom. De érkezett a feleségem, abbamaradt a beszélgetés, illetve újfent ketten cseverésztek Párizsról.

A hideg konyhaszéken ültem, és megpróbáltam valami nagyon taszítót találni rajta. Túl vastag a bokája, vastag a combja, vékony a dereka, hosszú a nyaka, kicsi a feje. Igyekeztem a torzszüleményt koponyámba zárni, belevésni agyamba, hogy ha eszembe jut százszor egy nap, ezt a képet lássam magam előtt. Elképzeltem, hogy tenyérynyi kis lelke van... Csupán annyira telik neki, hogy a maga kicsiny arcocskájáról egy szép és ideális képet kikozmetikázzon... Gyáva, mert ahhoz sem mer hasonlónak lenni, aki lenni szeretne. Hazug tehát. Idétlen, gyáva és hazug.

Hazament, ami fájdalmasan érintett. Elmegy, mert semmit sem ért. Feleségemet a nő mellé állítottam, hogy lám, mennyivel érzékenyebb, okosabb, őszintébb, önzetlenebb. Önzetlen a lelke, önzetlen a teste. Az éjszakai kudarcom is sarkallt, felnyaláboltam

hát, és feledve babot és tejfölt, átviharzottam vele a bevetetlen ágyra. Bele akartam halni, vagy ne használjak nagy szavakat, bele akartam veszni a gyönyörűségbe, a legtöményebb gyönyörbe. Gyúrtam, forgattam, gyötörtem, ő pedig mindent eltűrt. Nem vágyakozott rám, mégis hagyta, hadd vájjam kezemet belé, hadd csapkodjam ölét, ajkait hadd cibáljam. De nem akarok arra a napra emlékezni, és sajnálom, hogy nem törlődött ki az emlékezetemből.

Talán harmadik személyben kellene mesélnem. Mondjuk barátomról, aki megkívánta a szomszéd nőt, és a sóvárgás megőrijtette. Szavakat suttogott maga elé, azokból rakta ki a testet. Amikor azt suttogta, nyak, azt szerette volna, hogy annak semmi köze ne legyen a többi nyakhoz. Amikor azt suttogta, köldök, a köldökök köldökére gondolt. Amikor kimondta... De hiába mesélném harmadik személyben, a szavakat én mondanám ki...

Folyton vissza kell térnem, újra el kell mesélnem az elmeséltet. Ha visszahallgatnám, miket mondtam, a hajamat tépném... Szégyellnivaló pontatlanság! A feleségemmel nem beviharzottam, hanem a bútorokat feldöntve bebotorkáltam... Durván ledobtam az ágyra. Úgy tűnt, mintha együtt zuhannánk, de dobtam. Aztán rádőltem. Hagyta, hadd vájkáljak benne. Pedig vérzett. Rózsaszínű vére rákenődött ujjamra. Egy vérző nő mellett feküdtem, de nem részvétből. Nem érdekelt, mi van vele, sőt, a szokatlan helyzet felizgatott. Nagy szemekkel figyelte lihegésemet. Idegen, idegen, idegen, ezt kiáltotta a teste, mialatt el akarta feledtetni, le akarta dörzsölni rólam az idegenséget. Érezte, milyen rossz idegennek lenni. A hátamat karmolta, a heréimet masszírozta, nyakamat nyalta, mindent megtett. Közben vérzett. De a vére nem vörös volt, hanem rózsaszínű. Tétova. Félt, de nem tudta, mitől. Négykézlábra állítottam, amivel a látszata is szertefoszlott az együttlétnek. Még soha nem láttam feleségemet

ebben a helyzetben. Izgalomba hozott, behunytam szememet, igyekeztem valami másra gondolni. Valami kudarcra. A szomszéd nő jelent meg előttem. Amikor benyúlt a nadrágomba, és megérintett... Folytatnom kellett volna, nem hagyni, hogy hazaküldjön. Ha kinyomom a hasamat, a kezét nem bírta volna kihúzni. A foglyom maradt volna. De nem, a hasamat jól behúztam, hogy bármikor visszavonulhassanak ujjai. Mintha illetéktelennek éreztem volna őt, ezt közölte behúzott hasam. Mennyire másképp alakult volna minden, ha én is megérintem. Ez lett volna a válaszom.

De lehet, mégiscsak tudtam, mit csinálok. Igen, a konyhában kapott csók után tökéletesen viselkedtem. Szerelmes voltam a szomszéd nőbe, és azt akartam, hogy ő is szerelmes legyen belém. Azt akartam, hogy elfogadjon...

Az álmaimban vissza-visszatérő meztelen testet láttam magam előtt. A szemérmes fedő szőr szokatlan nagyságú területet beborított. Ez a natúrállapot magához láncolta tekintetemet. Át akartam siklani felette, egy röpke, nem tola kvó pillantással, hogy udvariasan az arc felé emelkedjem, ám akkor kiderült, hogy a test natúrszőrrrel fedett pontja kíméletlenül néz engem. A nézés emléke annyira izgalomba hozott, hogy be akartam hunyni a szememet, de az már be volt hunyva. Nem volt menekvés. A kék vilámcsapásától feleségem hátára borultam, és nevetni kezdtem.

Álmomban felébredtem, de csak feküdtem továbbra is az ágyon. Találgattam, miért ébredtem fel. Mintha hangokat hallottam volna. Lassan kirajzolódtak a szoba tárgyai, és hirtelen megeltem a megoldást. Mennyezetig ágaskodó tárgy közeledett felém. Óriási hetes szám volt, az dőlt rám lassú zuhanással, hogy kihegyezett fejével keresztülszúrjon. Mielőtt elért volna, testemből kikelt valaki, és elszaladt, én meg erőtlenül hevertem tovább. Tudtam, a kivégzés neki, a szökevénynek szól, miatta halok meg

ártatlanul. És azt is tudtam, hogy az elosonó fekete árny a szomszéd nő teremtménye, álmomban még egy hasonlat is megfogalmazódott bennem: ahogy a káros sugarak kinövesztik a rákos daganatot, ugyanúgy fejlődött ki bennem valaki más. De miért nevezem másnak?

Napokig nem találkoztunk.

Aztán egyik délelőtt átjött, s alighogy beengedtem, sírva fakadt. Vállamra borult, és zokogott. Nem tudtam szóra bírni. De most nem bántam, elég volt, hogy a vállamon zokog.

Lassan, szagatatottan kezdte el. Nem akar látni engem, nem akarja, hogy beszéljünk, hogy leveleket írjunk egymásnak. Géza, igen, bevallja, de azt is tudnom kell, hogy férje már rég eltűnt az életéből, évek óta másvalakivel él, ritkán jár haza; szóval Géza az egyetlen, akire számíthat, nagyon türelmes és szolgálatkész, nem is gondolnám, mennyire. De most bajban van. Nem anyagilag. Bár az üzlet sem megy úgy, mint régen. De az is amiatt, mert ki van akadva. Odáig jutott, hogy beszedett egy doboz altatót. Ő halálával tartozik Gézának. Nélkülem szegényebb lesz az élete, talán életnek sem nevezheti. „Ágyó, édesem”, mintha ezt suttogetta volna.

Géza, hát mégis! Jött, túlkölt, vitte a nőt. A halált is jobban vártam. Ha meghallottam Mercije hangját, gyomrom összeugrott. Vajon tényleg azt mondta, „ágyó, édesem”? Harmadnap összefutottunk a lépcsőfordulóban. Rám pillantott, és elárasztotta szemét a könny. Tétova mozdulatot tett felém, aztán berohant a lakásba, és még hallottam, nekidől az ajtónak, és felzokog. Persze, hiába kopogtattam. Fáj a fájdalma, és magához láncolt velem.

Kedd délután valami sugallatra autóba szálltam, és kizötyögtem a külvárosi lakáshoz. A bordó Merci messzire virított a fák közül. Éreztem, hogy várnom kell. Bekapcsoltam a rádiót, épp Vivaldit játszottak.

Géza kilépett a lépcsőházból. Sietett a kocsijához, fölugrott a járdára, belépett a fák közé. Akkor nem tudni honnan, megjelentek négyen, és elállták az útját. Gyorsan megfordult, és rohanni kezdett vissza, de kettőt sem lépett, puff, leütötték. Összecsuklott, és elterült. Börzekés suhancok vették körül. Nem négyen, hanem haton voltak. Szép sorban belerúgott mindegyik, aztán következett az újabb rund. Minden rúgásnál összerándult. Kicsinek tűnt, sokkal kisebbnek most.

Nem mozdultam, nem villogtattam a reflektorokat, nem túlköltem. Tíz lépésnyire sem voltak. Kezdtém kellemetlenül érezni magam. Egy teherautó burrogott el mellettem, indítottam, beálltam mögé. A teherautó vezetőjének is látnia kellett, mi zajlik a parkolóban. Géza véres feje messzire fénylett. Csak teszi az ájultat, gondoltam. Nyilván arra számít, hamarabb abbahagyják.

Furcsa viszolygás facsarta beleimet. Szégyent éreztem. Hogy nekem közöm lehet ehhez az egészhez...

Hazaértem, és nem szóltam senkinek. Szívós, marhanagy ember. Látni véltem, ahogy feltápáskodik, visszabotorkál a kiadóba, lemossa arcát, és kutya baja.

Nem akartam senkivel sem találkozni, nem mozdultam otthonról. Kollegáimnak influenzára hivatkoztam.

Csengettek. Kilestem, a nő állt ott. Beengedtem. Nem főznék egy kávét neki? Az övé elfogyott, és különben is, beszélnie kell velem. Géza elköltözik, kérte, menjen vele. Búcsúzni jött. Búcsúzik, mondta.

Nem szóltam.

Gézának sok az irigye ebben a városban. Máshol viszont remekül boldogul. Megy minden, mint a karikacsapás. Ő hálával tartozik Gézának. Nélküle meg se tudna élni, nem volna munkája. Jó helyre mennek. Ez a város amúgy is haldoklik, nem vettem

észre? Géza nagy terveket kovácsol, szeretne új kiadókat beindítani.

Csókoljam meg búcsúzóul. Ennyit kér még a kávé mellé. Soha nem kért tőlem semmit. Megcsókolom?

Nem volt jó. Rajtam maradt a szemüveg, az is zavart. Hivatásszerűen sikeredett csók volt.

Ő is észrevette, hamar kibontakozott.

Gyereket nem akar búcsúzóul?, kérdeztem idétlenül.

Ne haragudjak rá. Érzem, hogy haragszom. Ne tegyem.

Nem haragszom. Fáj, hogy elmegy. Magányos leszek. Értelmetlennek látom az életemet.

Hiszen itt van a feleségem...

Miért céloz a feleségemre? Szememre veti? Nincs jogom elvárni, hogy lemondjon valamiről, ha én sem teszem meg? „Ágyó, édesem”, suttogtam, de valahogy rosszul hangsúlyoztam, nem értette, zavartan nézett vissza.

Kilestem az ablakon. Géza arca teljesen ép volt, talán csak az orra volt nagyobb, mint máskor. Elvette a bőröndöket, berakta a csomagtartóba. Vidáman szökdécselt bordó autója körül.

Elnémultak a falak. Hidegek és halottak voltak, hiába tapadtam rájuk.

Talán egy hét telt el. Vagy két nap? Még ugyanaznap visszajött? Reggel az ismerős falhangokra ébredtem. Hihetetlen volt az is, hogy elment, az is, hogy visszajött. Papucsban, még reggelizni sem reggelizve, átszoszogatam. Szinte repült, ugyanúgy, ahogy a könyvüzlet előtt. Jó, akkor visszamegyek, eloltom a gázt, és máris itt vagyok!

Kapkodva fogat mostam, tiszta inget húztam magamra, s tűztem vissza.

Nyakamba borult, és szenvedélyesen megcsókolta. Feladott valamit, ezt érezte velem. Azt mondta, igyam ki, mint egy pohár

pezsgőt. Lezuhantunk az ágyra, és ettől mindketten megdermedtünk. Vállamra szorította fejét, és nem mozdult.

Közelről minden felnagyítódott, és különvált. Külön éreztem hajának illatát, külön láttam a hajszalakat, és külön ott volt fejének súlya. És ez a nagyság, ez a mértéken túli mérték fantasztikus volt. Birtokba sem kellett venni, annyira kecsegtető.

Nem voltak terveim. Új arányokat láttam. Ha értelmem működik, megérthettem volna, hogy hazugság volt minden, ami eddig erre a nőre vonatkozott. Mert érvénytelen nyelven szólt. Neveléses, amit mondok? Nem hiszek a barátságban, mert az etika nyelvéen beszél. Csak a szerelemben hiszek.

A szerelem nyelve az enyém. Már esteledett. Sejtettem, rég hazaérkezett a feleségem, és most egyedül van, a fal túloldalán. Nem keres, mert úgy gondolja, az egyetemen vagyok. Az egyetemen sem keresnek, elég nagy ott a felfordulás. Akárcsak bennem.

Szeszélynek, mi több, perverziónak tűnt volna, ha akkor nevetni kezdek. Pedig nevetséges lehetett az a sok leplezett tologatás, húzódkodás, ingerült rándulás. Nagy gondom volt, hogy a hímtagom megnőtt, és nem rejthettem el, holott a találkozás emelkedettsége azt kívánta volna, hogy legyen egy vágat a testemen, ahová besüllyeszthetem egy időre. Felhúzott combjának domború izomkötege sokkal erősebb volt annál, hogysen észrevétlenül elfedjen ilyesmit. Másképpen nem tapadhattam hozzá...

Levegőt kellett vennem, és ettől megemelkedett a mellkasom, ami elmozdította a hasfalamat is, feljebb húzta a has alá leszaladó izmokat, végül a combok is megfeszültek, és fent a fej is megmozdult. Minél ritkábban vettem levegőt, később annál nagyobb kortyban nyeltem. Azt szerettem volna elérni, hogy miután beszívom az orromon keresztül, egyenesen az agyamba menjen, ne

forduljon lefelé, a tüdő irányába. Minél inkább szüksége volt a testnek oxigénre, annál inkább felgyorsult a mellkas mozgása, ami szaporította a levegővételhez szükséges munkát. Lassan már azért vettem levegőt, hogy levegőt tudjak venni.

A nő testével sok test költözött az ágyba. Nem csupán a feleségemé. Egy lányé, aki visongva szerette, Veráé, aki megrémített, a terminátoridomú tornatanárnőé, és volt még néhány. Mihelyt megmozdultunk, ők is ott forgolódtak, vonaglottak, hegyes vagy lapos tomporukat emelgették, karjukat és combjukat rám fonták. És mindegyik hozta magával a maga körét, férfiakat, akikkel megtanulták, mi a test, hogyan működik, miért domborodik, miért homorul, mit kell megfeszíteni, hogy amott lazuljon, mit kell lazítani, hogy amott feszüljön. Vagy nem tanultak meg semmit, és hozták magukkal torz, szétroncsolódott ábrándképeiket. A maguk képzelgéseit és a képzelgéseket elsöprő valóságot. A sok szőrösfenekű macsót.

Eszeveszett időszak jött. A szomszéd nő egyszerre tett mindent. Mint amikor sebesen elmondunk valakinek egy üzenetet, abban a reményben, hogy előbb-utóbb majd csak megérti. Erre számíthatott ő is. Egyetlen csókjában rengeteg perc összegyűlt. Embertelenül sok. Hazamentem, és kevés volt a másnap reggelig tartó idő, hogy felidézzem őket, a perceket. Félttem, hogy megsemmisülnek. Egyetlen perc az emlékezetemben óránnyira tárgult, aztán már egyetlen másodperc lett egy teljes óra.

Egyszer aztán a délelőtt-délután beosztás is felborult. Úgy hat körül megjelent, és miközben feleségem kiment a konyhába, hogy feltegye a tevizet, odasúgta nekem, hogy találjak ki valamit, csak öt percre menjek át, életbevágóan fontos.

Megittuk a teát hármásban, aztán ő hazatért, majd néhány perc múltán, azzal az indokkal, hogy leugrom a kocsihoz a másnapi jegyzeteimért, átosontam hozzá.

Ahogy kinyílt ajtaja, máris megváltozott számban a nyál íze.

Azt kérte, hogy simogassam, többször elismételte, bocsássak meg neki, nem bírta, át kellett jönnie, tegyek vele valamit, mert el van veszve, kiesik valahová, vagyis ül a párkányon, szédül, ül egy falban, amelynek mindkét oldalán több emeletnyi mélység, valahová lökjem már le, mert így sehová nem tartozik, émelyeg, felszökött a vérnyomása, támolyog, saját hajába kapaszkodik.

Először reptem a büszkeségtől. Szüksége van rám, épp rám. De később kezdtem megalázónak érezni helyzetemet. Kérése túl józan volt ahhoz, hogy határtalan szenvedéllyel társítsam. Esti arca szokatlan volt. A villanyfény elcsúfította, közönségessé tette. A fájdalom csúnya! Nem bírtam letaszítani a falról. Végül ő kezdett magyarázkodni, hogy szorít az idő, nem sikerülhet... Hálás voltam, hogy nem röhejes kísérleteimet okolja.

Hazatértem, és fejfájásra panaszkodva, hamar lefeküdtem. A feleségem vigasztalóan simogatni kezdett. Féltem, túl átlátszó ez a fejfájás dolog. Hazudnom kellett, eljátszanom, mennyire izgató. Ami csak akkor sikerült, ha nem láttam az arcát. Amit eddig mindig embertelennek, vagyis állatinak tartottam, abban a kutyapózban rátaláltam az arctalanság varázsára. Ki tudtam iktatni magam. Szükségem volt erre a személytelenségre, hogy egy személytelen erő dolgozhasson bennem. Szükségem volt erre az erőre, hogy ellene álljak egy másik erőnek.

Másnap a színház előcsarnokában, a ruhatárnál futottunk össze... A két nő megint a párizsi életet ajnázta. Talán az egyetlen feltűnő dolog a homlokomon megjelenő izzadságcsepp lehetett, amely a hajszálak között akart elrejtőzni, de hiába küszködött, nem tudott visszafelé folyni: rángatózva legurult halántékomra.

Egymás mellé szólt a jegyünk, és én ültem középen, balra a

szomszéd nő, jobbomon a feleségem. Talán fordított ülésrend illett volna.

Egy családi kriptában játszódtott a darab, teljes sötétségben, azaz a nézők mindent láttak, viszont a színészek szerepük szerint koromsötétben voltak. Eljátszották, hogy nem látnak, és őket sem látják társaik: az egyik az orrát túrta, a másik grimaszkodott, a harmadik beejtette a vállát, a negyedik kieresztette és vakargatta a pocakját. Négy férfi és négy nő volt a színpadon. Mintha nem is kriptában, hanem imbolygó hajó gyomrában hányódnának...

Melyikükkel azonosuljak? Melyikük vagyok én?

A darabbeli Istvánban Gézát láttam. Gyűlöltem minden mozdulatát. Pedig szerepe szerint István állt hozzám a legközelebb. Én viszont a Bélát játszó színészt kedveltem. Termete, szakálla, hangszíne az enyém volt. Szerelmes és bátortalan. Viszont szerepe szerint buta, ostoba, korlátolt, erőszakos.

Csapongtam egyik szereplőtől a másikig. Péter cinikus és kiismerhetetlen, nem tudják lábáról levenni. Ő vajon kit szeret? Miért hagyja, hogy feleségének mások szerelmet valljanak? Miért nem tartja meg? Mozdulnia sem kellene. Hiszen szereti az a nő, és örökké ott csimpaszkodna erős vállában.

A darabbeli Bélát felesége elhagyta, a nők kinevetik. A sötétben végre kiadja dühét, felpofozza Tomát, egykori vetélytársát. De közben nem Tomát, hanem Ágnes üti meg, akibe szerelmes. Semmi sem jön össze neki. Közben a háttérben, vagyis a nézők szempontjából az előtérben István ölébe beül Szonja, Toma felesége, majd a sötétség leple alatt, a szűk tér lüktetésének átadva magukat, „enyhítenek a világ görcsösségén”. A két színész persze nehezen boldogult ezzel a jelenettel. A sötétséget úgy igyekeztek megteremteni saját maguk számára, hogy lehunyták szemüket. Ettől játékuk valóban életszerűbb lett. Belelovagolták

magukat, itt szó szerint, a szerepükbe. A nő hátrahanyatlott, és kitátotta száját. Mellettem a szomszéd nő megrezsent. Térde nekikoccant az enyémnek, eltávolodott, majd ismét nekikoccant, akárha morzézna.

A Szonját játszó színésznő túl sokat megérezett a világot görcsberántó, majd elernyesztő erőből. Nem tudom, hogyan is lehetne nevezni ezt az erőt. Szájában volt egy híd, megvillant a fényben, ez a sajátja volt, az ő hídja, nem a szerepé, hiszen nem emlegették a darabban, idegen kellék, és ettől ő maga is civil lett. De közben mondta a szerepét, ami szerepe szerint maszk volt a maszk alatt. Szeretkeztek a sarokban, és hogy elfödjék a forrón fel-feltörő gurgulázást, arról áradoztak, mennyire szeretnek olvasni, milyen hévvel vesznek kézbe egy-egy izgalmas könyvet. Felidéztek, ahogy hevesen lapoznak előre-hátra, és a szomorú vagy a vidám részeknél kiáltoznak, az istenért, de pazar, de remek, vagy micsoda tragédia, istenem, micsoda mondatok!

Rájöttem, a színésznő azért hanyatlík hátra, mert így a csípőjét le tudja fékezni, rögzítheti, vagyis nem hagyja emelkedni, süllyedni a férfi ölében, miközben a férfi ölét is eltartja magától. Ami viszont a férfinak nem volt előnyös: hátrarántotta vállait, hogy megemelkedhessen a nő után. Ettől kibillentek az egyensúlyból, és oldalra dőltek. Ijedten ültek föl, visszatérve a szerep előírta testhelyzetbe. Nem voltak elég jó színészek ahhoz, hogy megoldják a váratlanul előálló helyzetet, és tanácstalanságukban túlszaladtak: úgy leplezték a civil mozdulatot, hogy beemelték a szerepbe. Ami teljesen önkényes döntés volt; már szövegük is elfogyott, és ők még mindig átszellemülten ringatóztak. „Tudod, kinek a felesége?” ságta oda a feleségem. És mondott egy nevet, egy kelekötya íróét. Áthajoltam a nő füléhez, és továbbadtam az üzenetet. Olyan szenvedéllyel suttogtam fülébe az író nevét, amilyenel még soha egyetlen olvasója nem ejtette ki.

A színészek egyre kevésbé tudtak megbirkózni a szerepükkel, és hát valódi birkózáshoz hasonlított, amint kifacsart tagokkal mímelték a sötétséget. Eljátszották, hogy nem játszanak, és ettől nagyon komikusan rángatóztak. Az egyik véletlenül megbotlott, és dühösen visszanezett. Kuncogás a nézőtéren.

A szomszéd nő nem kuncogott. Azt kérdezte a darab közben, váratlanul komolyan, azt kérdezte, hogy a színészek miért botladoznak és tapogatóznak. Feleségem elmosolyodott. Fölénye egyértelmű volt másban is. A szomszéd nő körme tövig le volt vágva, a körömre fölfutó bőr kirojtosodott. Ez a nő a mindenem? Ráadásul azzal ijesztget, hogy egy erőszakos és primitív pacákhoz fog hamarosan elutazni, mert gyötri a lelkiismeret. Miféle gyötrelém lehet az ő lelkében?! Egy primitív, kopott nő az újjára csavart, ez döbrent belém. Ellenérzésem azonban nem volt hosszú életű, mélyet szippantottam illatából, és rögtön visszatért semmihez sem fogható varázsa.

A feleségem nem töltött órákat kezének ápolásával, mégis ápoltak voltak a körmei. Ápolt volt a haja, arcának finom vonásai szeretetet sugároztak. Szelíd emelkedettség lengte be, vagyis inkább érettség és tudás. Helyén volt mindene. Én a szomszéd nővel az erőszakosság durva világába kerültem. A kopott lakások világába, a krumplitokány szagától átítatott, nehéz bútorokkal telezsúfolt szobák közhelyes és giccses világába. Nyomasztó hétköznapiakba. Ahol mindenki cipel magával egy ugyanolyan kopott világot. Hiába jár méregdrága autóval, cipeli magával az anyja konyhakredencét, a kicsorbult csuprokat, a döngő vaslábasokat, az elnyűtt hálóingeket, a düftinbe ragadt izzadságfoltokat. A tömbházak nyikorgó liftjeit, a fürdőszobák vízköves kagylóit, a döngő lépcsőket, a port és a hepehupás járdákat. És miközben elhagynák ezeket a világokat, csak újabbakat szednek fel. Bojtorjanként tapadnak rájuk. Egyre hidegebb lesz, mint amikor egy-

benyitják a lakást a cementpadlójú ganggal, a fűtetlen, szarszagú vécével, a kályhátlan konyhával. Hideg és áporodott levegő ömlik szét. Csapkodnak az ablakszárnyak a huzatban. Csapkodnak a világok is, nem tudnak leválni. De ez túl költői, nem illik ide. Józan ésszel nem is lehet körülnézni, és elviselni a látványt, de már nincs józan ész. Lehurbolódott az is. Eltorzult. Amikor a nő hátracsapta fejét, és görcsösen vonaglani kezdett... ijesztő képet láttam az arcán. Az ajkai néma kiáltásba rándultak, a homlokát ráncolta... Miért nem tud kiböki valamit? Ha volna egyetlen szava, akkor nem maradna nekem csupán a teste, a maga erőszakosságával, megfeszülő izmaival, behorpadó hasával, kunorodó emlőjével, és a vonzóvilágokkal.

A feleségem vajon mit vett észre? Szerelmi életünk föllendült, ellenben dühös csapkodáshoz kezdett hasonlítani. Összecseréltem a szavakat. Félrecsúszott bennem valami, és e zűrzavaron nem bírtam úrrá lenni. Kifutottak fejemből a gondolatok, és hiábavalóan szegődtem a nyomukba. Addigi szerelmeskedéseink a figyelem és a kölcsönösség jegyében teltek el, hiszen nem akartunk előrehaladni, mert nem voltunk kíváncsiak, mi van az út végén. Soha, semmilyen ellentmondás nem volt közöttünk ebben. Kidolgozottan ment minden az első pillanattól. Ujjammal megérintettem, és ő megfeszülve vibrált a következő érintésig. Bármit tehettem, jó volt neki, és jó volt nekem. Feküdtünk egymáson, és a gyönyör felidézésének pusztá gondolatától kielégültünk. A szomszéd nő forrón megcsókolt, és amikor öléhez nyúltam, széttárta combjait. Majd leállt, és kívülről figyelte, miként dolgozom.

Ha már belekezdtem, elmesélem. A szomszéd nővel szótlanul tapostuk a havat, és lihegtünk. Miért nem beszél? Attól fél, hogy amennyiben megszólal, betör közénk valami, amit elrejtteni igyekszik?

Ám rá kellett jönnöm, valójában nincs így: mozdulatai semmihez, senkihez nem kötődnek. Amikor megérintettem, néha özszerándult, néha ellazult, néha válaszolt, néha nem. Megfordult, de már az előző mozdulata is elfelejtődött. Ha megismételtünk valamit, az távol állt az idézéstől, mert nem volt emlékezete semminek.

Tulajdonképpen nem voltak sem gátlásai, sem konkrét vágyai. Szerettem volna beépíteni valahová, bekenni malterrel, és odatapasztani valamihez. Hogy lássa, mit hagyunk el, mert akkor talán megpillantja, mi fog következni. Odavittem a tükör elé, nézze magát. Velem akar, nem saját magával, mondta. Bekapcsoltam a tévét, leültettem elé, hadd nézze. Mintha belopózott rabló volnék, vagy szekrény alól elősikló kígyó. Lábain kúsztam fel, és combja tövében, a testén kínálkozó részbe akartam bekúszni. Lekötötte a film, nem kellett arra figyelnem, hogy engem figyel. Bár kissé zavart, hogy túlságosan is tudatos vagyok. Nem tudok elfeledkezni a feladatról. Amikor összeszorította combját, rögtön nagyobb heveséggel kezdtem ostromolni. Hirtelen széttépte magán a pongyolát, feltárta melleit. Úgy behorpadt hasa, mintha ki akarná szorítani a hasüregbe menekült szerveket, hogy azok se menekülhessenek a rángatózás forró hullámai elől. Mi fog itt történni? Tekintete hirtelen elvált a tévétől, hátracsapta fejét. Talán most, gondoltam, de ettől elvesztettem a fejemet, és beleharaptam a combjába. Felszisszent. Megrettentem, hogy ebben a percben feláll, és összezsomagol. De szerencsére nem ez történt. Szerette a nyelvemet. Mégiscsak nemes szerv, semmi alantas nem kapcsolódik hozzá. Bizalma feléledt, teljesen átengedte magát nekem. Ami újabb felelősséget rótt rám. Az irányító voltam, ám e szerep újból megbénított, nem tudtam tovább menni. A teste válaszolt, de csak annyit mondott, amennyit mondott, nem akart további kérdést sugallni. Én viszont tanács-

talantul toporogtam. Semmi nem jutott eszembe. Megrettentem, mert sejtettem, nincs sok időm, a kudarcból Géza vigyorog rám. Lecsúsztuk a földre, párhuzamosan mellé hevertem. Ha nincsenek szavak, legalább jelekkel jelezzen. Érintsen meg, rajtam mutassa meg, mire vágyik. Ujjaival dobolt, akkor én is, mint egy dob, ütöttem. Amikor alig érintett, alig érintettem. Jelzéseit dekódoltam, majd a megfejtett üzenetet a vágyak bejáratánál átkódoltam másfajta jelekké. Vágyai és igényei rajtam keresztül irányultak önmaga felé. Vágyakozás és készenlét vibrált a jelekben. Feszültség és igyekezet. Átfutottak rajtam, ereimen, csontjaimon, gerincemen, agyamon, idegpályámon, eleinte kószán és zavarosan, később egyre hallhatóbban és elkülöníthetőbben. Elemeztem őket, erősségük, szándékuk, irányultságuk szerint, kitöltöttem a törlődött részeket, kivontam belőlük saját testem zöreijeit. Együtthatókkal dolgoztam. Ki kellett iktatnom a véletlen rezdüléseket. Bonyolult hálózatra láttam rá, elképesztő rendszerre, amelyben a mellbimbók, a kifeszülő lábfej, a homlokon kivörösödő folt, a nyál sötétülése, a szőrtüszők megduzzadása, a lélegzés szaporasága, a pupilla tágulása mind-mind kölcsönhatásban állt egymással. Nem véletlen, hogy kezdetben nehezen boldogultam, mint aki víz alatt végez búvármunkát, és egy megfeszített kötél rándulásain keresztül kapja az utasításokat a hajóról. Nem feledkezhettem meg arról sem, hogy hálás sóhajokat és nyögéseket hallassak, cirógatásait lelkesen fogadva serkentsem őt is, hogy megszólaljon, és vételezze mozdulataimat. A maszkok alatt maszkokat viseltem. Mennyire felcsigáz, ezt mutattam, és valóban felcsigázott, amit közömbösséggel és érzéketlenséggel kellett magamban leküzdenem. A belső erőfeszítéstől jobban izzadtam, mint a fizikaitól. Új ötlete támadt. Már nem volt hova visszavonulnom, a földön feküdtem. Nagy és erőteljes teste rám nehezedett, de az izzadság miatt nem tudott megállapodni, fáj-

dalmasan csúszkált rajtam. Aztán szétterült és beborított, mint súlyos bőrredő. Beburkolta a padlót, a szőnyeget, fölfutott a falakra, a mennyezetre, suhogva betakarta a szobát.

„Hol vannak az erogén zónáid?”, kérdeztem félig tréfásan tőle, mire zavarba jött, és kezemet szemérmére szorította. Egyszer arról faggattam, hogy volt-e már neki orgazmusa. Ingerülten válaszolt. A hangja átváltott, szinte bugyborékolta a sötét haragtól, felpattant, és felöltözött. „Nem beszélni kell erről”, mondta el-lentmondást nem tűrően. És nem beszélt.

Mit akar? Miért néma? Miért ennyire primitív? Dühített, miközben a húst sikáltam. Már süttött a kezem. Hadd fájjon neki, gondoltam. Hadd fájjon. Magával ragadott a sötét szenvedély, talán tényleg volt bennem valaki, aki azt akarta, hadd fájjon neki, de csinálhattam, hiszen jót akartam, nem volt feltűnő. Úgy megszorítottam a mellét, hogy felkiáltott.

Míntha Géza valamiféle sürgető, meghatározatlan időpont-ként, fenyegető, fekete napként tűzne le az égboltról. Míg más-nak a világ eseményei szabdalták az életét, mondjuk a terroristák újabb robbantása, a Vezúv kitörése, a Mars-expedíció, addig az én időmet a halogatott Utazás határolta. Titokban könyveket lapozgattam, hátha ráakadok valamire. Görög vázaképeket nézegettem, arab és indiai tanítómeséket olvastam. Az ismételten megadott esélyért cserébe egyre nagyobb igyekezettel dolgoz-tam. Egyre egyértelműbbé vált, miért megyek. Mit akarunk elér-ni. Már nem számítottam, és ez rosszul esett, jöllehet olykor-oly-kor észbekapott, és kétségbeesetten akarta, hogy „legyen jó ne-kem”, de ebben az igyekezetében végtelenül közhelyessé vált. Mint valami duzzadt, piros tulipánt vittem nadrágomban haza a nemi szervemet, és ő újra benyúlt, és megragadta, és nem akarta elengedni addig, „amíg nem érzi, hogy az övé”. Bennem volt a félelem, hogy ne. Akkor hát ismét ledobáltuk magunkról a ru-

hát, és elismételtük az aznapiakat. Az ismétlés újabbnál újabb lehetőségeket villantott fel. De mégsem járt sikerrel, mert az utolsó mozzanat megint letörte a felfelé ívelőt. Mint hegedűművész, akinek előadás közben megszólal zsebében a telefonja, összeza- varodtam. Egy másodpercig megint azt hittem, akkor most, de egyetlen mozdulatából rá kellett ébrednem, fényévekre vagyunk tőle.

Kétségbeesetten jöttem el. Csak rohangálok körülötte, az ő egyre nagyobb és ismeretlenebb teste körül. A határidő pedig hamarosan lejár. Belerokkantam.

Már nem mertem hanyatt feküdni, mert folyton a rám dőlő hetest láttam. Úgy tettem, mintha olvasnék, de csak bámultam a lapokat. A feleségem hozzám bújt. Meglepődve fedeztem fel, hogy leborotválta a testét. Kifényesedett, mint egy kislány. Vajon mire akar emlékeztetni? Mivel vádol? A büntudattól gyötört lélek ilyenkor könnyen feladja, és vallomást tesz. Mi legyen?

Elővett egy üveg gint, és hamarosan becsípett. Ritkán ivott, akkor viszont önfeledten. Mindenkől játékot csinált. Játékosan tette-vette dolgaimat a testemen. „Ma ünnepelünk! Állapotos vagyok”, mondta.

„Miért mondod?”

„Mit miért mondom?”

„Még soha nem voltál...”

„Most az vagyok.”

Nagyon nem akartam a szavakra figyelni, így aztán megjegyeztem őket. Mit mondott, én mit feleltem, ő arra mivel kontrázott. Kerülgettünk valamit, vagy lehet, csak közelebb akartunk egymáshoz kerülni. Lehámozni magunkról és a másikról a héjat. Krumplihéj szeszélyes fodrai voltak szavaink, mint egy újhullá- mos regényben.

„Tényleg lesz gyerekünk?”

„Van.”

„Még nem született meg.”

„Akkor is a mienk.”

„De ki ez a mi?”

„Te meg én.”

„A mi nem csak ennyi.”

„Lehet, de az én, az csak én vagyok.”

„Másoknak te egy maca vagy. Nem, már nem maca, inkább spiné. Naccsád. Mifelénk inkább naccsád.”

„Mifelénk? Mennyire számít, hol laksz. Egészen másképp beszélsz, ha a szomszédod bélyeggyűjtő, és másképp, ha mészáros. János, akinek kölykei fekete bőrkeében motoroznak...”

„Szerintem a János nem mészáros. A mészárosok udvaros házakban laknak. A tömbházakban tanárok és írók élnek. És melósok. Reggel mennek, este jönnek. Éjszaka nézik a tévét, vagy ketyyintenek.”

„Nem ketyyintenek. Már rég túl vannak azon. Bedugják, aztán elnyekkennek. Hallottál te itt éjszaka arra utaló zajokat?”

„Tíz éve még volt egy kis élet. Amikor a Pállék lánya felserdült.”

„Te vagy a földszinti taxisofőr, a disznókat hizlaló lakatos, a török bóvlival üzérkedő munkanélküli, a víz- és gázszerelő a másodikról. A harmadik magyartanára, a szomszédjában lakó kőműves, aki hájakkal párnázta ki magát, hogy ha leesik az állványzatról, ne üsse meg magát.”

„Az már nem mászkál állványokon.”

„Te vagy a lakóbizottság elnöke. Szomszédja, akiből pártaktivista lett megint. Úgy látszik, a harmadikon csupa politikailag érzékeny pasi lakik. És persze te vagy az auschwitzzi menekült, a Pállék albérlője.”

„Arra mondod? Nem is volt Auschwitzban.”

„Mégis azt mondja.”

„Csak mondja, de nem volt.”

„Te vagy a zongorahangoló, aki átveri a kuncaftjait, ahogy csak tudja. Aki akkor hazudik, amikor beszél.”

„Azt hittem, én vagyok az apa?”

„Jaj, és még nem mondtam az autószerelőt, akinek süketnéma a felesége, ezért nem hallja, mekkorákat üvölt, amikor férje kezelésbe veszi.”

„Milyen értelemben.”

„Mit milyen értelemben?”

„Veszi kezelésbe.”

„Sokféle értelemben. De egészen pontosan kettőfelére gondolok.”

„Mondd azt, hogy kettőféle, olyan izgató a csókos kis szád olyankor.”

„Ezt úgy mondtad, mint a harmadikon lakó aprozáros.”

„Micsoda regionalizmus!”

„Na és?”

„Én a regionalizmust csak úgy tudom elviselni, ha groteszk.”

„Groteszkedjünk egy cseppet.”

„Jó.”

„De legfőképp ünnepeljünk.”

„Hogyan akarsz ünnepelni?”

„Igyunk még.”

„Ne! Ne igyunk többet. Összehányom magam.”

„Jó, akkor digidugizzunk.”

„A gyereked bennem...”

„Tényleg?”

„Tényleg.”

„Mióta?”

„Mióta, mióta! Mindig az idő... Tegnap óta!”

„Eddig sem ügyeltünk.”

„Most jött el az ideje. Talán mert az a nő is vagyok, aki szülni fog. Aki valamilyen nemes dolgot akar világra hozni. Egy férfit, akinek új neve van.”

„Van ilyen?”

„Nincs még, de lehetséges.”

„Akkor most mi lesz?”

„Nézz bele a hasamba, ott a jövő.”

„Hol nézzek bele?”

„Majd elmegyünk ultrahangra.”

„Az ultrahang is férfi találmány.”

„Igen.”

„Férfi nélkül nem lenne gyerek.”

„Dehogynem, megint a széltől termékenyülnék meg, mint régebben.”

„Marhaság.”

„Marhaság.”

„Miért borotváltad le? Valamit leplezel?”

„Mit lepleznék? Hülye szó.”

„Talán befestetted a hajadat? Nem akarsz, hogy kiderüljön, a hajadnak más a színe?”

„Ugyan már. Ne fárassz.”

„Miért?”

„Talán így jobban tetszem neked.”

„Eddig is tetszettél.”

„Tudom, hogy meg fogsz csalni.”

„Soha! Szembeköpném magam.”

„Álmodban megcsalsz.”

„Mindig veled álmodom, most is.”

„Ez az én álmom, nem a tied!”

„Rá van írva a neved?”

„Az enyém. Én álmodom, nem te!”

Kinyitottam szememet. A szomszéd nőt láttam a falon keresztül. Féltékeny voltam a föléje boruló forró betontetőre, és kétségbeesésemben átrohantam volna hozzá az éjszaka kellős közepén.

Képzeletben minden sikerrel járt, de mihelyt megérintettem, a mozdulat elindított egy mozdulatsort, ami egyre távolított az elképzeltől. Ez hol reménykeltő, hol lehangoló távolodásnak tűnt. Próbálkoztam új szavakkal. Egyszer például minden úgy indult, ahogy elképzeltem: készségesen fogadott, én pedig azonnal felmértem, hogy izgatottsága tetőpontjáról ereszkedett le hozzám, mint aki bemelegített. Máris fölkapott, akkora erővel, hogy bedugult a fülem, elementáris vággyal szippantott magába, mire én, hogy növeljem a vágyait, a fülébe súgtam: „fogd meg...”. Suttogva persze másképp hangzik, „fogd meg...”, suttogtam fülébe, amitől rögtön megtorpant. Még csókolta ugyan a nyakamat, száján még csillogott a nyál, de belül már teljesen kiszáradt. Micsoda hülye szó, gondoltam, mert felerősödött, és visszhangozni kezdett bennem. A valóságban minden látvány visszhangossá vált. Szembesülnöm kellett a dolog méreteivel, formájával, alkalmasságával vagy alkalmatlanságával, és folyamatos állapotváltozásokat kellett felfedeznem, amelyek képzeletben soha nem következtek be. Még az is előfordult, hogy olyasmit észletem a valóságban, ami egyszerűen nem volt lehetséges. Oldalra fordultam, és azt láttam, hogy a karom fekete, és ez a fekete kar törékeny, hófehér vállon nyugszik. Végignézttem magunkon a lábujjunkig: véges végig fekete voltam. Szurokfekete, durva testem körbefonta a fehérséget, és birkózássá vált minden mozdulat, fekete erők harcává a fehér ellen.

Mögötte feküdtem, oldalunkon mindketten, átkulcsoltam combommal combját. Égett az ágyékom, bőrömet be-becsípte

tompora, fájdalmasan belenyilallt hasamba. Az izmok végül feladták, megkeményedtek, aztán hirtelen annyira elernyedtek, hogy nem lehetett mozdítani őket. Elszunnyadtunk. Álmomban az ajtaja előtt álltam, és az ajtóra kiragasztott betűket piszkálgattam. Nem moccantak, csupán annyi történt, hogy átfordult tengelye mentén az „a” és „b” lett. Erre ébredtem. Vajon mi az az „a”, amit „b”-vé kell alakítanom? Napok óta gyűrtem a testét, és semmit nem értem el. Hogyan lesz „a”-ból „b”? Nem elég bonyolult a nyelv, hogy a gyűrődések, illeszkedések, átfonások, kitüremkedések igazi összefüggéseit megértesse. De nem csupán a nyelv, hiszen már a tapintás is szegényes, mintha a hajdani sóvárgások és éhínségek idején teljesen betokosodott volna. Ha pedig a látványt vesszük, az meg rémisztő, mert hirtelen feltáru valami, aminek látására nem vagyunk felkészülve: egyszerre kint meg bent, egyszerre szép és taszító. Mégiscsak nevet adni a legnehezebb.

Visszatért a délelőtti bevásárlásból, és mint fiatal házasok, akik élvezik a közös otthon első perceit, lázasan főzni kezdtünk. Közben májusi cseresznyét ettünk, egy tálból. A cseresznyét szárazra tette szájába, majd kiköpte a magot, aztán kiköpte a cseresznyeszárat, de közben megbogozta nyelvével. Fantasztikus mutatványát többször előadta, neveltünk rajta.

Miért nem lehet mindent ilyen jókedvűen csinálni, gondoltam. Átvinni belőle az ágyba is. Lazán és oldottan.

Miközben hímtagomat szorosán ölébe fúrtam, hogy szeméremdombja az enyémre feszüljön, ujjammal a tomporát babráltam. Széthúztam a feszes párnákat, megérintettem a ráncos középpontot. Beleremegett a gyönyörűségbe, a kéjes borzongás hullámaintól levegőt sem tudott venni. Aztán rögtön visszabilent. Megfeszítette fenekét. Idegen tőle a gyönyör, a szerelmi téboly? Fél, hogy épségét veszélyeztetem?

Egyszer a fürdőben beszélgettünk, és miközben meséltem neki valamit, ő leült a vécékagylóra, mintha ott sem volnék. Megosztott velem egy mozdulatot, mert „eltompultak az etikett reflexei”. Végre nem áldozza fel a szerelem drága perceit az agyament szokások oltárán, gondoltam magamban, ám a mozdulat közepén mégis előtolakodott „a belénk nevelt makulátlan-ság”, ahogy az előbb emlegetett etikett mondaná. Nem pattant fel, mégis visszakozott, mintha ott sem volna, arca rezzentlen maradt, nem erőlködött, jól felült, szinte a kagyló végébe, hogy az esetleges zajokat felfogja a kagyló fala.

Azt kérdezte, miért olyan fontos nekem, hogy ő kielégüljön. Miért akarom? Megkíséreltem elmagyarázni. Van előttünk valami, ami miatt nem tudunk tovább lépni. Mint egy beszélgetésben. Egy beszélgetés is csak akkor jó, ha hozzánk tesz valamit. Másképp nincs sok értelme.

Talán nem értettem, mit akar... Nem azt kérte, amit kért, hanem olyasmit, amit nem tudtam helyesen dekódolni. Tágult, miközben nem azt akarta, hogy dagadjak, hanem épp ellenkezőleg. Hevesen oldalra fordította fejét, száját csücsörítette. Ami nem azt jelentette, hogy csókoljam meg. Megcsókolt, amivel visszavonulásomat kívánta, nem pedig hasonló hevességet. Menekült, de arra vágyott, hogy kövessem, ugyanakkor csak követésre várt, ha pedig bevárt, az azt jelentette, hogy feszüljek mellé, semmi egyebet.

Hétvége előtt a májusi forróság felszakadt, enyhe szellők fújdogáltak be a kitárt ablakon. Lélegzett a bőrünk. Több jutott belőlünk egymásnak. Fogalmam sem volt, hány óra, mennyit aludtunk. Talán már másnap reggel van, vagy még csak dél felé jár? A plafonon a tömbház előtti autók ablakainak villanásai... Nyugalmat éreztem. Inkább érdektelenséget. Hiszen feladtam valamit. Miközben egyre elhivatottabban, konokul törekedtem a cél

felé, feladtam magamban valamit. Épp a cselekvőképességemet, jóllehet célratörő cselekvőnek látszottam. Feladtam az ábrándokat, a lehetőségek sorából álló tervezgetést, a hitet, hogy majd egyszer jobb leszek, mert megváltozom. Földadtam és fölmondtam! Alkut kötöttem a jövőmmel, hogy ne legyen, de úgy tettem, mintha nem kötöttem volna alkut.

És akkor elkövetkezett.

Nem jelzett semmit, ám egyszer csak a hasa megint behorpadt. Odanyúltam, és nem volt hasa. Ökölbe szorítottam kezem, csak úgy mertem az üreg alját kitapintani. Kemény volt, kőkemény. Természetesen még minden kétségesnek tűnt, eddig a pontig máskor is eljutottunk. De most történt valami.

Megszólalt az ajtócsengő. Engem ez leforrázott volna, őt azonban... Láttam a fülkagylóját, ahogy az is megfeszül. Tövében kivörösödött a bőr, mintha a fül leválni készülne. Aztán hirtelen bíborszínűvé lobbant az egész feje.

Könnyűvé lett a teste. Ez engem is könnyűvé tett. Olyan sebesen és kiszámíthatatlanul, ahogy beszakad egy padmalyos folyópart. A képzelet szárnyalása vergődés csupán.

Karomat markolta, éreztem, hogyan hal el markában pulzusom. Fejét hátraszorította, arcomhoz, teleszívta magát levegővel. Kis horkanások, tompa jajongások hagyták el ajkait, azaz épp akkor tülekedtek befelé, a levegővel együtt. Hosszan szívta magába. Aztán elnémult. Megtelt a tüdeje. Bent a hangok összeálltak, majd egy mérhetetlen kiáltás szakadt ki torkából, nem, nem kiáltás, hanem szó, valódi, érthető szó. A nevem.

A nevemet sikoltotta, olyan erővel, hogy megrezegtek az ablakok. Kikiáltotta nevemet, ki az ablakon, az ajtón, a falakon keresztül. Úgy ordította, mintha gyilkolnám. De aztán a második magánhangzónál mégiscsak átváltott, mintha nem gyilkosa, hanem áldozata volnék, megkeményedett a hangja. Megacéloso-

dott, akár a teste. A torkából a két hang közül a második már teljes terjedelmében és erejében süvített elő. Különálló hang volt, de szélein, peremén, a körvonala körül pezsgett, mint egy pohár ásványvíz. A buborékok apró, finom, sötét színű hangok voltak. Madárhangok. Fészekbe beszálló sárgarigó trillái, az odú éhes lakóinak aláfestésével. Téboly és nyugalom. Téboly a hang teste, de a háttér, a kis gyöngyözés, otthonosan doromboló. Mintha egy örült, szenvedélyektől sújtott nő kiáltana egy süppedős, gazdagon bebútorozott, magas mennyezetű szobában.

Lehunytam szememet. A halál nem halál, hanem feltámadás. Találkozás egy másik világgal. Fehér karikák elnyúlt látomása. Fölöttem szikrázó alakok lebegnek. Sugárzó lények mozdulnak, ott vannak fölöttem, és mégis elérhetetlenek. Hatalmas madarak. Magamat nem látom, de érzem, ott vagyok közöttük. Mindenki segítségemre siet. Nem látom, miféle erővel, miféle kéz emel magasba. Nyugalmas érzés tölt el. Lebegek egy vízfelszínen. Talán valamilyen tavon. Látom az eget, lent van, alattam. A tárgyak élnek. Kiismerhetetlenek, mert nincsenek törvények, amelyek mozgatnák őket. Átalakulnak, majd kölcsönhatásba lépve szomszédakkal, visszatérnek eredetükhöz. Valami légies káosz vagy pokol.

És akkor újra felhangzik a nevem. Ez a második kiáltás mindent átszakít. Kiáltás a javából. Nem, nem lehetett kétség, a nevemet kiáltotta. Nincs könnyörület, harsogva száll a nevem. Halom visszaverődni a falakról. De már a falakat is átszelte. Az utcáról hallom visszatérőben. Visszaránt a karikák és állatforma lények közül.

Olyan a hangja, annyira nőies, mintha lényének alaprétegeiből kiáltana, a méhéből egyenesen. Nevemet kiáltja a méhe, és ettől a hangtól, e mélyen rezgő hangtól nem csoda, ha kint az utcákon megrészegülnek a férfiak. Mint óriásszárnyú madarak,

amikor fiaikat etetik, a remegő megsemmisülés egybeforrta hangjai. Megszámlálhatatlan, mi minden olvad össze benne. Biztos ujjakkal játszott zene. Szomorú, kétségbeesett hang. Nincs senkije, ne hagyjam el. Nem is nekem szól. Mert én sem vagyok neki. Csak egy nő tudná megérteni, de nincs nő, aki megértené. Nincs, aki átélt volna hasonlót.

Újra hallom, harmadszorra. Érthetően, kifejezően, siralmas pontossággal. Minden összeállt. Befognám a száját, de már késő. Miért is fognám be? Vége a hazugságnak, a szálnalmas bujkálásnak. Vége mindennek.

A negyediket nem hallottam tisztán. Újra távol járok. Bedobtam a gyepelőt, hadd ragadjon magával a szédület. Semmisüljek meg. Legyek sötétlő anyajegy ezen a nőn. Nem szabad elvakarni, mert elrákosodhat. A halál jegye. De az is lehet, hogy egyszerűen felszívódik, és csak egy kis barna folt marad a helyén. A szívem megszűnik dobogni. A madarak olyan sűrűségben tanyáznak a szétszórt tölgyfákon és a zsombék körüli füzesben, mint bogarak a milliányi virágon. Egy-egy fán tucatnyi madárca család lakik, hol fészekben, például a vadgalambok, de legtöbbször egyegy odút bérelve. Fecskék suhognak, folytonos fityfityelés közben. Boldog vagyok. Nem gondolok arra, hogy elárult. Nem hiszem el, hogy nem szeret.

Az ötödiket ismét hallom jól. Könnyes és eszeveszett. Végző leborulás a gyönyör oltára előtt. A túlbuzgó örülete. Nem lehet vele beszélni. Szeretett valamire, de nem tudja megosztani senkivel, és hamarosan elveszíti, mert magával sem képes osztozkodni. Elillan. Kapaszkodik, de elillan. „Oooolt”, visszhangzik hosszán kitarva. A múlt.

A hatodik egy kislány hangján szólt. Naiv és ártatlan. Kíváncsi a világra, tisztán néz rád, és elképzelni sem tudja, hogy ártatsz neki. Lépj a lábára, vagy szorítsd meg a karját, és közben

figyeld, arcán mi játszódik le. Vasmarokkal szorítsd, és nézz rá sötéten. Reménykedni kezd, hogy játék csupán, de te ne enyhítsd a markodat, és ne enyhüljön meg tekinteted sem. Rimánkodó hang, a rima is benne van, mert árulni kezdi magát, hátha elengeded. De te nem engeded. Aztán könny önti el a szemét, összetörik, és vége a játéknak.

Végül a hetedik... Már nem is hang, néma szájtátás. A szájpaddás V-je eltűnt, nem látom, mintha sosem lett volna. Csak a mézszínűvé világosodott boltozat. A recék is kisimultak, mint ahogy egy mániákusan magába zárkózó arc, amelynek gazdája szilajul elhatározza, örökre leszámol a világgal, és ezentúl senkivel nem áll szóba. Egy seszínű üreg mered az égre. A test görcsös rándulásai sem tudnak több hangot kipréselni rajta.

Ajkára horgasztottam tenyeremet. Ne kiálts! De már nem kiáltott. A nevem elszállt. Szállt, szállt, most érkezett a Főtérre, és a harangkondulással lendült tovább.

„Ne szólíts így, ez már nem az én nevem”, suttogtam nagy, csatagos arcába.

Tartalom

<i>Az idólátó</i>	5
<i>Ólomkatonák</i>	19
<i>A kút</i>	38
<i>Római utazás</i>	57
<i>Egy talált zsebkendő megtisztítása</i>	89
<i>New York-i havazás</i>	93
<i>A Saint Nasarde-i kolostor</i>	108
<i>Stockholmi éj</i>	116
<i>A bolgár kalauznő</i>	120
<i>A berlini vonat</i>	124
<i>Bombay</i>	128
<i>A rodoszi</i>	134
<i>Mángumnitá boalagná tung</i>	140
<i>Aranyszaru</i>	148
<i>A szomszéd nő</i>	154

Felelős kiadó Visky András
Szöveggondozó Daray Erzsébet
Műszaki vezető Suci Éva
Borítóterv és tipográfia Tordai S. Attila

Kiadja
CE Koinónia Kiadó Kolozsvár

Levél- és rendelési cím
RO-400161 Cluj, Str. Paris 15.
Tel/Fax: 00-40-264-450119
E-mail: koinonia@mail.dntcj.ro
www.koinonia.ro

ISBN 973 8022 73 8